

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
EKONOMIKAS UN VADĪBAS FAKULTĀTE
TAUTSAIMNIECĪBAS KATEDRA

**TIRDZNIECĪBAS TĪKLA „RIMI LATVIA” FINANŠU
DARBĪBAS ANALĪZE UN NOVĒRTĒJUMS**

MAĢISTRA DARBS

Autore Olga Guščina

Stud apl. og 08020

Darba vadītājs : prof.,Dr. ekon. Elena Dubra

RĪGA 2013

SATURS

	lpp.
Anotācijas.....	4
Ievads.....	6
1. Finanšu analīzes teorētiskie aspekti.....	8
1.1. Uzņēmuma finanšu analīzes būtība, mērķi un uzdevumi.....	8
1.2. Finanšu analīzes veidi un principi.....	11
1.3. Finanšu analīzes metodes.....	15
1.4. Likviditātes koeficienti.....	16
1.5. Maksātspējas rādītāji.....	21
1.6. Aprites rādītāji.....	23
1.7. Rentabilitātes rādītāji.....	26
2. SIA „Rimi Latvia” finansiāla stāvokļa analīze un novērtējums.....	31
2.1. Ziņas par uzņēmumu SIA „Rimi Latvia”.....	31
2.2. SIA „Rimi Latvia” gada pārskatu horizontālā analīze.....	33
2.3. SIA „Rimi Latvia” gada pārskatu vertikālā analīze.....	39
2.4. SIA „Rimi Latvia” likviditātes rādītāju analīze.....	44
2.5. SIA „Rimi Latvia” maksātspējas rādītāju analīze.....	46
2.6. SIA „Rimi Latvia” aprites rādītāju analīze.....	49
2.7. SIA „Rimi Latvia” rentabilitātes rādītāju analīze.....	54
3. SIA „Rimi Latvia” finanšu rādītāju salīdzinājums ar vidējiem mazumtirdzniecības nozares rādītājiem.....	60
3.1. Mazumtirdzniecības nozares raksturojums.....	60
3.2. Likviditātes rādītāju salīdzinājums un novērtējums.....	62
3.3. Maksātspējas rādītāju salīdzinājums un novērtējums.....	65
3.4. Aprites rādītāju salīdzinājums un novērtējums.....	68
3.5. Rentabilitātes rādītāju salīdzinājums un novērtējums.....	71
4. SIA „Rimi Latvia” attīstības iespēju novērtējums līdz 2015.gadam.....	75
Secinājumi.....	82
Priekšlikumi.....	85
Izmantotās literatūras avoti.....	86
Pielikumi.....	88

1. pielikums. SIA „Rimi Latvia” bilances aktīvs laika periodam no 2008. līdz 2011. gadam.....	88
2. pielikums. SIA „Rimi Latvia” bilances pasīvs laika periodam no 2008. līdz 2011. gadam.....	89
3. pielikums. SIA „Rimi Latvia” Peļņas vai zaudējuma aprēķins laika periodam no 2008. līdz 2011.gadam.....	90
4. pielikums. SIA „Rimi Latvia” naudas līdzekļu plūsma aprēķins laika periodam no 2008. līdz 2011. gadam.....	91
5. pielikums. Mazumtirdzniecības nozaru vidējie finanšu rādītāji laika periodam no 2009. līdz 2011. gadam.....	93
6. pielikums. Mazumtirdzniecības nozaru vidējie finanšu rādītāji 2008.gadā.....	96

ANOTĀCIJA

Maģistra darba autore Olga Guščina izvēlējās tēmu "Tirdzniecības tīkla „Rimi Latvia” finanšu darbības analīze un novērtējums". Maģistra darba mērķis ir izpētīt finanšu analīzes rādītāju teorētiskos aspektus un nepieciešamību - uz tā pamata veikt SIA „Rimi Latvia” finansiālā stāvokļa analīzi un novērtējumu, noskaidrot galvenās problēmas un izstrādāt priekšlikumus uzņēmuma perspektīvai attīstībai. Maģistra darba teorētiskajā daļā tiek analizēti finanšu analīzes rādītāji un mazumtirdzniecības nozare Latvijā. Praktiskajā daļā tiek analizēti un novērtēti SIA „Rimi Latvia” finanšu pārskati no 2008. līdz 2011. gadam, kā arī salīdzināti SIA „Rimi Latvia” galvenie finanšu rādītāji ar vidējiem rādītājiem mazumtirdzniecības nozarē.

Darbs rakstīts latviešu valodā, tā apjoms ir 87 lappuses, tajā ir 30 tabulas, 6 pielikumi un izmantoti 30 literatūras un citi informācijas avoti.

Atslēgas vārdi: finanšu analīze, novērtējums, analīze, finanšu analīzes rādītāji.

ABSTRACT

The master's goal is to explore theoretical aspects and necessity of the financial analysis and financial ratios. Taking for the base the theoretical aspects of the financial analysis, to make Ltd. "Rimi Latvia" financial analysis and evaluation, to clarify and to develop offers for successful company development. The master's theoretical part consists financial analysis ratios and the construction sector in Latvia analysis. The master's practical part consists of Ltd. "Rimi Latvia" financial data analysis for 2008 - 2011, an comparison with average retail branch sector's financial ratios.

The master's work is written in the Latvian language, there are 87 pages, 30 sources of the literature, 30 tables and 6 attachments in it.

Keywords: the financial analysis, estimation, the analysis, the analysis of financial indicators.

IEVADS

SIA „Rimi Latvia” ir viens no lielākajiem mazumtirdzniecības tīkliem Latvijā. Uzņēmumam pieder apmēram 16% Baltijas pārtikas mazumtirdzniecības tirgus daļas, un tas ir otrs lielākais pārtikas tirgotājs Baltijā. Šobrīd SIA „Rimi Latvia” pārvalda 35 Rimi lielveikalu, 20 Rimi hipermarketu un 58 Supernetto veikalu, kā arī 2 izplatīšanas centrus, kas piegādā preces Rimi veikaliem visā Latvijā. SIA „Rimi Latvia” šobrīd nodrošina darbu vairāk nekā 4000 cilvēkiem.

Sakarā ar ekonomisko lejupslīdi un klientu pirktspējas samazināšanos Latvijas pārtikas mazumtirdzniecības nozares komercsabiedrībām ir aktuāli katru mēnesi vai ceturksni veikt peļņas vai zaudējumu aprēķinu, līdz ar to operatīvi sekojot līdzi ieņēmumu un izdevumu attiecībai. Samazinoties komercsabiedrības ieņēmumiem, ir jāpārskata izdevumu daļa.

Pārtikas mazumtirdzniecības nozare ilgu gadu bija viena no prioritārajām nozarēm Latvijā. Tomēr, lai nodrošinātu pārtikas mazumtirdzniecības nozares ilgtermiņa konkurētspēju, ir jāpievērš īpaša uzmanība nosacījumiem, kas ļauj komercsabiedrībām veiksmīgi konkurēt, piemēram, tādiem nosacījumiem kā pašu kapitāla nepietiekamība, valsts ekonomiskā lejupslīde, patērētāju maksātspējas samazināšanās, kredītresursu nepietiekamība. Tie ir galvenie raksturlielumi konkurētspējas indeksa aprēķināšanai pārtikas mazumtirdzniecības nozarē.

Maģistra darba **mērķis** ir novērtēt mazumtirdzniecības nozares uzņēmuma SIA „Rimi Latvia” attīstības tendences un konkurētspēju, veicot uzņēmuma finanšu analīzi, atklāt tā priekšrocības un trūkumus un izstrādāt priekšlikumus sekmīgai uzņēmuma attīstībai.

Lai sniegtu pilnu atskaiti par SIA „Rimi Latvia” finanšu darbību, ir jāveic tirdzniecības tīkla „Rimi” finanšu darbības rezultātu salīdzinājums ar vidējo mazumtirdzniecības nozares rādītājiem.

Pamatojoties uz šo mērķi, ir izvirzīti šādi uzdevumi:

1. Izpētīt teorētiskajā literatūrā finanšu analīzes teorētiskos aspektus un finanšu rādītājus;
2. Veikt SIA „Rimi Latvia” bilances analīzi un novērtējumu;
3. Veikt SIA „Rimi Latvia” peļņas vai zaudējuma aprēķina analīzi un novērtējumu;
4. Analizēt un novērtēt SIA „Rimi Latvia” finanšu rādītājus;
5. Balstoties uz statistikas datiem, analizēt pārtikas mazumtirdzniecības nozares attīstību un konkurētspēju Latvijā;
6. Salīdzināt SIA „Rimi Latvia” galvenos finanšu rādītājus ar vidējiem rādītājiem mazumtirdzniecības nozarē;

7. Izdarīt secinājumus, izstrādāt priekšlikumus sekmīgai uzņēmuma SIA „Rimi Latvia” attīstībai.

Darba struktūra ir izveidota atbilstoši izvirzītajiem uzdevumiem un sastāv no ievada, četrām nodaļām ar apakšnodaļām un secinājumiem. Pirmajā nodaļā autore detalizēti izpētīs finanšu analīzes teorētiskos aspektus un galvenos finanšu rādītājus. Otrajā nodaļā autore aplūkos SIA „Rimi Latvia” vispārējo struktūru, kā arī veiks SIA „Rimi Latvia” finanšu analīzi, analizējot un novērtējot rezultātus. Trešajā nodaļā autore veiks pārtikas mazumtirdzniecības nozares attīstības un konkurētspējas analīzi Latvijā, kā arī veiks SIA „Rimi Latvia” finanšu rādītāju salīdzinājumu ar vidējiem mazumtirdzniecības nozares rādītājiem un novērtēs rezultātu. Ceturtajā nodaļā autore prognozēs SIA „Rimi Latvia” attīstības iespējas līdz 2015. gadam.

Pētījums ir balstīts uz SIA „Rimi Latvia” 4 gadu darbības periodu.

Pētījuma objekts ir SIA „Rimi Latvia”.

Pētījuma priekšmets ir SIA „Rimi Latvia” finanšu pārskati.

Maģistra darbā izvirzīta šāda hipotēze - uzņēmuma finanšu stāvoklis ir svarīgs konkurētspējas rādītājs.

Izstrādājot darbu tika izmantotas šādas metodes: analītiskā, statistiskā, salīdzināšana.

Maģistra darbā tiks izmantoti SIA „Rimi Latvia” finanšu pārskatu dati no 2008. gada līdz 2011. gadam. Pamatojoties uz likumu „Par gada pārskatu”, uzņēmumam jāsniedz finanšu pārskati 7 mēnešus pēc pārskata gada beigām, tāpēc bakalaurā darbā netiek izmantoti finanšu pārskatu dati par 2012. gadu.

Izmantotie literatūras avoti: Latvijas Republikas likumdošanas akti, statistikas dati, internetā pieejamie resursi, teorētiskā literatūra, SIA „Rimi Latvia” finanšu pārskati, presē publicētie materiāli.

1. UZŅĒMUMA FINANŠU ANALĪZES TEORĒTISKIE ASPEKTI

1.1. Finanšu analīzes būtība, mērķi un uzdevumi

Finanšu analīze ir pakalpojums, kas dod iespēju, pamatojoties uz gada pārskatu reģistrā apkopoto informāciju, izvērtēt attiecīgā uzņēmuma likviditātes, aktivitātes, kapitāla struktūras un ienesīguma rādītājus. Finanšu analīzes pārskatā redzams uzņēmuma finanšu rādītāju novērtējums, salīdzinot tos ar citu uzņēmumu rādītājiem. [25]

Lai pieņemtu svarīgu lēmumu par uzņēmuma nākotnes plāniem ir ļoti svarīgi izpētīt, analizēt un novērtēt uzņēmuma darbību. „Termins „analīze” ir radies no grieķu vārda „analysis”, kas tulkojumā nozīmē „sadalīt, saskaldīt”. [14, 242] Finanšu analīze nosaka finanšu stāvokli konkrētajā brīdī, atklāj, kādas problēmas ir uzņēmumā un sniedz informāciju tālākai lēmumu pieņemšanai. Informācijas analīze palīdz novērtēt uzņēmuma finanšu stāvokļa izmaiņas un ļauj operatīvi reaģēt uz ārējās vides izmaiņām. [21,11]

Finanšu analīzes mērķis ir uzņēmuma un tās apskāvienību tehniskā, institucionālā un ekonomiskā līmeņa pētīšana, tā ražošanas, saimnieciskās un finanšu darbības rezultātu novērtēšana, kā arī bankrota iespējas diagnostika. [11,8]

Analīzes uzdevums - atklāt un saprast iemeslus un faktorus, kuriem šobrīd ir izšķiroša ietekme uz uzņēmuma finansiālo un ekonomisko stāvokli. [16,30]

Uzņēmuma vadīšana ir pārvaldības funkciju realizēšanas process. Tā saistās ar neskaitāmu saimniecisko operāciju veikšanu, kas kopumā veido uzņēmuma saimniecisko darbību. Saimnieciskās darbības analīze tiek veikta pirms svarīgu lēmumu pieņemšanas, tā pamato vadītāju lēmumus un rīcību un ir zinātnisks pamatojums uzņēmuma vadīšanā, kā arī tā nodrošina pieņemto lēmumu objektivitāti un efektivitāti. [18,34]

Saimnieciskā analīze nav tikai viena no vadīšanas funkcijām, bet tā ir arī domāšanas sistēma, kurai nepieciešama noteikta informatīvā bāze. Turklāt analīzes kvalitāte ir atkarīga no uzņēmumā organizētās finanšu uzskaites līmeņa un pārskatu kvalitātes un tajos ietilpstošo rādītāju patiesumaun ticamības.

Finanšu analīze galvenokārt ir saimnieciskās darbības analīzes sastāvdaļa, kas sastāv no divām savstarpēji cieši saistītām daļām: finanšu un vadības analīzes. Šī iedalījuma pamatā ir praksē izveidojies grāmatvedības uzskaites iedalījums finanšu un vadības grāmatvedībā. [18,35]

Ar finanšu analīzi nodarbojas ne tikai uzņēmuma vadītāji, bet arī tā dibinātāji, investori, - ar

mērķi novērtēt resursu izmantošanas efektivitāti; bankas - lai novērtētu kredīta nosacījumus un noteiktu riska pakāpi; pakalpojumu sniedzēji – lai saņemtu maksājumus savlaicīgi; nodokļu inspektori – lai īstenotu plānu par ieņēmumu iekļaušanu budžetā, u.c. Līdz ar to analīzi var iedalīt divos veidos: iekšējā un ārējā. [19,10]

Ārējās finanšu analīzes īpatnības ir šādas:

- daudz analīzes subjektu un daudz informācijas par uzņēmuma darbību izmantotā;
- analīzes subjektu interešu un analīzes objektu daudzveidība;
- analīzes orientācija tikai uz publiskajiem uzņēmuma pārskatiem;
- maksimāls rezultātu atklātums.

Galveno ārējās finanšu analīzes saturu, ko veic uzņēmuma partneri pēc publiskajiem finanšu pārskatiem, veido šādas sastāvdaļas:

- peļņas absolūto rādītāju analīze;
- rentabilitātes relatīvo rādītāju analīze;
- uzņēmuma finansiālā stāvokļa, finansiālās stabilitātes, bilances likviditātes, uzņēmuma maksātspējas analīze;
- pašu un aizņemtā kapitāla izmantošanas efektivitātes analīze;
- uzņēmuma finansiālā stāvokļa ekonomiskā diagnostika.[21,102]

Iekšējo analīzi veic uzņēmuma dienesti, tās rezultāti tiek izmantoti, lai plānotu, kontrolētu un prognozētu uzņēmuma finansiālo stāvokli. Tās mērķis ir nodrošināt plānveida naudas līdzekļu plūsmu un izvietot pašu un aizņemto kapitālu tādā veidā, lai palielinātu peļņu un izvairītos no bankrota. [19,14]

Lai veiktu uzņēmuma iekšējo analīzi, neizmantojot finanšu pārskatus, var izmantot plašāku papildu informāciju par ražošanas tehnisko sagatavošanu, izmaksām un normatīviem, krājumu stāvokli, debitoru un kreditoru parādiem. [13,192]

Pamatojoties uz vadības uzskaites informācijas rēķina ir iespējams veikt padziļinātu finanšu analīzi un kompleksi novērtēt uzņēmuma darbības efektivitāti. Tas ir iespējams uzņēmuma iekšējās analīzes sistēmā. „Finanšu un vadības analīzes jautājumi ir savstarpēji saistīti, pamatojot biznesa plānus, kontrolējot to izpildi, izstrādājot mārketinga sistēmu, t.i., produkcijas ražošanas un pārdošanas vadīšanas sistēmu, kas orientēta uz tirgu.” [13,193]

Iekšējā analīze ir kompleksa ekonomiskā analīze, kuras uzdevums ir dsniegt nepieciešamo analītisko materiālu uzņēmumu vadītājiem vadīšanas lēmumu pieņemšanai.

Uzņēmuma iekšējā analīze tiek veikta pēc šādiem rādītājiem:

- peļņas iegūšana no produkcijas pārdošanas
- visas uzņēmumā ražotās un pārdotās produkcijas pašizmaksa;
- atsevišķu produkcijas veidu pašizmaksa;
- cenu un izmaksu novirzes no plānotajām un to iemesli;
- amatpersonu atbildības raksturs par budžeta ievērošanu attiecībā pret izdevumiem.[21,103]

Šīs analīzes rādītāji ir pamats mārketinga un ražošanas programmu izstrādei uzņēmumā. Iekšējo operatīvo analīzi uzņēmumā veic funkcionālo nodokļu speciālisti vai speciālas analītiskās grupas, vai ārējie konsultanti-eksperti.[21,102]

Finanšu analīze ieņem nozīmīgu vietu finanšu menedžmentā. Lai racionāli pārvaldītu ieguldīto kapitālu un finanšu resursu apriti, ir jāpārzina un jāprot izmantot tās atziņas, metodes un paņēmienus, kas pedāvāti finanšu pārvaldības teorijā. [19,27]

Pirms finanšu analīzes uzsākšanas, ir skaidri jānosaka tās veikšanas mērķi. No mērķa ir atkarīga analīzes detalizācijas pakāpe un dziļums atsevišķos analīzes virzienos. [8,6]

Parasti analīzes mērķi nosaka kāda konkrēta problēma, kuras izpētei ir nepieciešams veikt analīzi. Šādas problēmas var būt saistītās ar:

- peļņas un ienesīguma kritumu;
- likviditātes un finansiālās drošības pazemināšanos;
- naudas līdzekļu trūkumu u.c. problēmām. [8,9]

Finanšu analīze pēc savas būtības un satura ir finansiāla rakstura informācijas uzkrāšana un izmantošana ar mērķi:

- novērtēt uzņēmuma esošo un perspektīvo stāvokli;
- novērtēt uzņēmuma līdzekļu stāvokli;
- novērtēt uzņēmuma kapitāla pietiekamību un attīstības iespējas, raugoties no finansiālā nodrošinājuma pozīcijām;
- noskaidrot papildu finansēšanas avotu pieejamības iespējas un mērķtiecību;
- novērtēt uzņēmuma darbības efektivitāti un pašu kapitāla palielināšanas iespējas;
- novērtēt aizņemtā kapitāla izmantošanas racionalitāti.

Neskatoties uz to, ka daži analītisko pētījumu aspekti var būt atšķirīgi atkarībā no finanšu analīzes mērķa, tiem viesiem pamatā ir vienota pieeja. [13, 246]

Galvenais finanšu analīzes mērķis ir iegūt pēc iespējas lielāku galveno parametru skaitu, pēc kuriem būtu iespējama pilnīgāka uzņēmuma finansiālā stāvokļa, peļņas un zaudējuma, aktīvu un pasīvu struktūras izmaiņu novērtēšana. [21, 21]

Finanšu analīze ir augstākā līmeņa vadītāju prerogatīva. Atsevišķu vadības lēmumu, kas saistīti ar produkta cenas noteikšanu, iepērkamomateriālu lielumu, iekārtu vai tehnoloģiju nomaiņu, efektivitāte vai neefektivitāte tiek novērtēta pēc uzņēmuma kopējiem panākumiem, tā izaugsmes tempiem un konkurētspējas. Tāpēc finanšu analīzes galvenās funkcijas ir šādas:

1. Finansiālā stāvokļa, finansiālo rezultātu, uzņēmuma lietišķās aktivitātes objektīva novērtēšana;
2. Sasniegto rezultātu un finansiālā stāvokļa ietekmējošo faktoru noskaidrošana;
3. Pieņemamo finanšu lēmumu sagatavošana un pamatošana;
4. Finansiālā stāvokļa uzlabošanas rezervju noskaidrošana un mobilizēšana, visas saimnieciskās darbības efektivitātes paaugstināšana. [21, 23-24]

1.2. Finanšu analīzes veidi un principi

Atkarībā no finanšu analīzes mērķa var izvēlēties kādu no šādiem analīzes veidiem:

- Ekspresdiagnostika;
- Uzņēmuma finansiālās darbības novērtējums;
- Investīciju pamatojuma sagatavošana. [14,246]

Ekspresdiagnostika. Šīm analīzes veidam nav nepieciešams liels laika patēriņš, jo tāda analīze ir paredzēta svarīgāko problēmu noskaidrošanai finanšu pārvaldībā, sniedzot momentālu ieskatu pētāmajā situācijā. Ekspresdiagnostikas analīzes galvenais uzdevums ir problēmas atklāšana un problēmu risinājumu meklēšana. Ekspresdiagnostikas metodi var lietot darba ražīguma un jaudas izmantošanas rādītāju novērtēšanai, kā arī turpmākiem analītiskiem papildu pētījumiem. [14,246]

Ekspresdiagnostika ir paredzēta tam, lai 1-2 dienu laikā saņemtu vispārējo priekšstatu par uzņēmuma finansiālo stāvokli, pamatojoties uz ārējo finanšu pārskatu. [18,66]

Uzņēmumu finansiālās darbības novērtējums. Šis analīzes veids jau ir dziļāks, tā ir kompleksa analīze. Parasti šo analīzi veic pamatojoties uz Duponta modeli un apskata visas uzņēmuma darbības puses (no pārdošanas rentabilitātes līdz pat kapitāla vidējās svērtās cenas noteikšanai), skatoties no uzņēmējdarbības stratēģiskās attīstības viedokļa. [14,246]

Kompleksā finanšu analīzē ir paredzēta tam, lai 3-4 nedēļu laikā saņemtu visaptverošu novērtējumu par uzņēmuma finansiālo stāvokli, pamatojoties uz ārējo finanšu pārskatu, kā arī, pamatojoties uz neatkarīgu auditu rezultātiem. [18,66]

Investīciju pamatojuma sagatavošana. Pieņemot jebkuru investīciju lēmumu ir jāpievērš uzmanība aizņemto līdzekļu izmantošanas efektivitātei, kā arī uzņēmuma spējai nomaksāt parādus un kredīta procentus, jo potenciālo investoru interesē tieši uzņēmuma spēja segt savus kredītus un procenta maksājumus. [13,246]

Finanšu analīze kā daļa no kopējā biznesa procesa pētījuma ir paredzēta, lai saņemtu visaptverošu novērtējumu par visas saimnieciskās darbības aspektiem - ražošanas, finanšu, loģistikas, pārdošanas un mārketinga, vadības, personāla. [19,12]

Atkarībā no konkrētajiem virzieniem, finanšu analīzi var veikt šādos veidos:

Orientētā finanšu analīze tiek izstrādāta, lai risinātu uzņēmuma prioritāros jautājumus un problēmas, piemēram, debitoru parādu optimizāciju.

Regulārā finanšu analīze paredzēta, lai efektīvi vadītu finanšu resursus, pamatojoties uz komplekso finanšu analīzi, kura tiek izstrādāta noteiktajos termiņos – ik ceturksni vai katru mēnesi.

Retrospektīvā analīze paredzēta, lai analizētu uzņēmuma finansiāla stāvokļa pašreizējās tendences un problēmas.

Plāna-faktiskā analīze nepieciešama, lai novērtētu un noteiktu pārskatu plānotās darbības rezultātu novirzes cēloņus.

Perspektīvā analīze nepieciešama finanšu plāna ekspertīzei, to pamatotībai un ticamībai attiecībā pret pašreizējo stāvokli un esošo jaudu. [18,66-67]

Analīzes veikšanu sarežģī vairākas problēmas.

1. Analītiķu rīcībā nav ticamu salīdzināmo datu par iepriekšējiem darbības periodiem, nozari, citiem uzņēmumiem.
2. Uzņēmumos nav speciālistu, kuri spējīgi metodiski pareizi un dziļi veikt finansiālo rezultātus analīzi.
3. Uzņēmuma vadītāji pienācīgi nenovērtē iekšējo finanšu resursu pārvaldības svarīgumu, cerot galvenokārt uz resursu iegūšanu no ārējiem investoriem. [17,137]
4. Lielākajai uzņēmumu daļai peļņas iegūšana galvenokārt notiek mutiski, nevis darbībā.

Problēmas, ar kurām sastopas uzņēmumi savā darbībā, atspoguļojas arī analītiskajā darbā. Daudzi uzņēmumi cenšas sagrozīt vai slēpt patieso informāciju par savu darbību gan no valsts

iestādēm, gan no darījumu partneriem. Tāpēc bieži vien ārējiem lietotājiem ir samērā grūti iepazīties ar patieso lietu stāvokli. [17,26-27]

Informācija, kas tiek sagatavota uzņēmuma struktūrvienībām, arī ne vienmēr ir precīza un korekta. Tas var būt saistīts ar uzņēmuma vadītāju neizpratni par analīzes mērķiem un metodēm, kā arī ar dokumentu aprites organizāciju un izpildītāju kvalifikāciju. [17,31]

Analīzes rezultātus var izmantot vairākas lietotāju grupas. Katrai no šīm grupām ir sava ieinteresētība:

- 1) Uzņēmuma vadība – personas, kurām īpašnieki ir uzticējuši uzņēmuma līdzekļus un to pārvaldīšanu. Galvenā uzmanība finanšu analīzes procesā tiek veltīta rentabilitātes paaugstināšanai un likviditātes saglabāšanai;
- 2) Uzņēmuma īpašnieki (akcionāri vai kapitāla daļu turētāji) Šai lietotāju grupai informācija ir nepieciešama, lai novērtētu, cik efektīvi uzņēmuma vadība izpilda savas funkcijas un kādas ir tendences ieguldījumu vērtības pieaugumam. Īpašniekus visvairāk interesē uzņēmuma rentabilitātes un maksāspējas līmenis, iespējamo dividendu lielums un to rentabilitāte;
- 3) Uzņēmuma darījumu partneri. Pie šīs grupas pieder piegādātāji un pircēji. Piegādātājus interesē, vai uzņēmums ir maksāspējīgs – vai spēs laikus norēķināties par piegādāto produkciju un cik liels varētu būt finanšu risks, slēdzot piegādes līgumus. Pircējus interesē informācija par uzņēmuma darbības turpināšanas iespējām. Finanšu analīzes procesā galvenā vērība tiek pievērsta maksāspējas un likviditātes rādītājiem;
- 4) Uzņēmuma kreditori. Pie šīs grupas pieskaitāmas kredītiestādes, kuras izsniedz ilgtermiņa vai īstermiņa kredītus, piedāvā kredītlīnijas pakalpojumus. Kreditoriem ir jābūt pārliecinātiem, ka uzņēmums spēs samaksāt kredīta procentus un dzēst parāda saistības. Kreditori analizē un novērtē rentabilitātes rādītājus, peļņas lielumu pirms kredīta procentu nomaksas un izmaiņas naudas plūsmā;
- 5) Valsts institūcijas – Statistikas pārvalde un Valsts ieņēmumu dienests. Statistikas pārvalde aprēķina vidējos pamatrādītājus – maksāspēju, likviditāti, aktivitāti, rentabilitāti. Valsts ieņēmumu dienests novērtē uzņēmuma aprēķināto nodokļu lielumu un to samaksu valsts budžetā;
- 6) Uzņēmuma darbinieki. Darbiniekus interesē uzņēmuma finansiālā stāvokļa stabilitāte. Galvenā uzmanība tiek pievērsta rentabilitātes, likviditātes un maksāspējas rādītājiem;

- 7) Finanšu analītiķi un konsultanti – vērtspapīru brokeri un kredītu aģentūras. Vērtspapīru brokeri sniedz konsultācijas potenciāliem investoriem par uzņēmuma vērtspapīru iegādes iespējamo risku un ieguldījuma atdevi. Kredītu aģentūras konsultē kredīta devējus un biznesa partnerus. Galvenā uzmanība tiek pievērsta maksātspējas un likviditātes rādītājiem;
- 8) Atdrošināšanas kompānijas. Šai grupai svarīga ir informācija par uzņēmuma īpašuma un finansiālo stāvokli;
- 9) Arodbiedrības. Arodbiedrības veic uzņēmuma finanšu pārskatu analīzi, lai organizētu sarunas ar uzņēmuma vadību par darbinieku darba līguma nosacījumu uzlabošanu. [15,43-45]

Attīstītajās valstīs finanšu pārskatu pieejamība ieinteresētajiem lietotājiem ir vispārpieņemta prakse. Turklāt ir uzņēmumi, kas nodarbojas ar finanšu informācijas vākšanu, apkopošanu, sistematizēšanu un pārdošanu citiem uzņēmumiem.

Veicot finanšu analīzi, jāievēro vairāki svarīgi principi:

1. Nav iespējams novērtēt rezultātus bez to salīdzināšanas.
2. Neprecīzi dati sniedz nepatiesu rezultātu.
3. Nedrīkst sajaukt nesalīdzināmus rādītājus.
4. Jāizdara secinājumi un jāpieņem attiecīgi lēmumi.

Ieteicams būtu konkrētajam uzņēmumam veidot laika datu rindas, lai novērtētu to lielumu un salīdzinātu izmaiņas pa laika periodiem. Salīdzināšana ar analoģisku uzņēmumu ne vienmēr var būt korekta, jo bieži vien būs kādas tehnoloģiskās, tirgus situācijas, resursu pieejamības atšķirības.

Ja analīzē tiek izmantota nepilnīga vai neprecīza informācija, tas nozīmē, ka nav iespējams iegūt ticamus rezultātus. Šī problēma ir raksturīga arī vairākiem Latvijas uzņēmumiem, jo daudzi uzņēmumi nodarbojas ar „dubultgrāmatvedību”. [14, 248]

Lai sniegtu pilnīgu un precīzu informāciju par uzņēmuma finanšu stāvokli, analīzes rādītājiem jābūt salīdzināmiem un atbilstoši konkrētam laika periodam. Par piemēru varētu kalpot tas, ka aktīvu aprītes novērtēšanai nedrīkst izmantot bilances rādītājus konkrētā laika momentā (datumā). Datiem jābūt konkrēta laika perioda (gada, ceturkšņa vai mēneša) vidējiem rādītājiem. [14,248]

Ļoti liela uzmanība ir jāpievērš analīzes rezultātu kopsakarībām un savstarpējai ietekmei, kā arī kritiskajām robežām, jo tas palīdzēs pareizi interpretēt iegūto rezultātu un sniegs priekšstatu par uzņēmuma finansiālo stāvokli. Ja galvenais mērķis ir novērtēt uzņēmuma likviditāti, tad ir jāskatās kādi faktori ietekmē tās lielumu. [14,249]

Jebkura analītiskā pētījuma mērķis ir sagatavot informāciju vadības lēmumu pieņemšanai. Tāpēc analīzes noslēguma stadijā nepieciešams piedāvāt vadības lēmumu variantus un to iespējamās sekas.

1.3. Finanšu analīzes metodes

Veicot finanšu analīzi, var izmantot vairākas analīzes metodes:

- a. Attīstības tendenču analīze. Šīs analīzes uzdevums ir noteikt uzņēmuma ekonomiskās izaugsmes rādītāju izmaiņas pēdējo gadu laikā. Lai novērtētu uzņēmuma ekonomisko izaugsmi, tiek ņemti vērā tādi rādītāji kā: pārdošanas apjoms, peļņa, aktīvu vērtība un pašu kapitāla un kopējā kapitāla izmaiņas. Ja mērķis ir noskaidrot galvenās problēmas un izstrādāt uzņēmuma attīstības stratēģiju, tad analīze ir jāveic, salīdzinot pašreizējo gadu ar iepriekšējiem; [13,249]
- b. Pārskatu lasīšana. Ar pārskatu lasīšanas palīdzību nosaka uzņēmuma īpašuma stāvokli, tā īstermiņa vai ilgtermiņa investīcijas ieguldījumu aktīvos, pašu kapitāla un aizņemto līdzekļu veidošanas avotus, novērtē uzņēmuma sakarus ar piegādātājiem un pircējiem, kredītiestādēm, novērtē ieņēmumus no pamatdarbības un gada peļņu.
- c. Horizontālās analīzes metode palīdz aprēķināt novirzes no bāzes rādītāja. Tiek noteiktas atsevišķu bilances posteņu izmaiņas absolūtā un arī relatīvā izteiksmē.
- d. Vertikālās analīzes mērķis ir noskaidrot atsevišķu pārskatu posteņu īpatsvaru kopējā rādītājā. Kopējais rādītājs tiek pieņemts par 100 procentiem. Vertikālā analīze ļauj novērtēt līdzekļu vai to avotu struktūras izmaiņas, vai izmaksu struktūras izmaiņas, analizē izmantojot peļņas - zaudējumu pārskatus. Kā piemērs var kalpot aktīvu posteņu īpatsvars.
- e. Finanšu koeficientu analīze. Finanšu koeficienti parāda absolūto finanšu rādītāju proporcijas starp dažādiem pārskatu posteņiem. Finanšu koeficientu metodei ir vienkāršs aprēķins, tāpēc šīs metodes pielietojums novērtējams pozitīvi. Metodes būtība izpaužas šādi: aprēķina attiecīgo rādītāju un pēc tam to salīdzina ar kādu bāzi, piemēram:
  - Vispārpieņemtie parametri;
  - Nozares vidējie rādītāji;
  - Pagājušo gadu analogiskie rādītāji;

- Konkurējošo uzņēmumu rādītāji;
- Kādi citi analizējamā aprēķina rādītāji. [14,250]

Gadījumā kad finanšu koeficientu faktiskais līmenis ir sliktāks par bāzes rādītāju, tas norāda uz visvājākajām vietām uzņēmuma darbībā, un tās būtu noderīgi papildus analizēt. Dažos gadījumos papildu analīze var arī neapstiprināt iepriekšējo negatīvo rezultātu. Bieži vien koeficienta lielums var neatbilst vispārpieņemtajam kādu specifisku, konkrētu apstākļu vai uzņēmuma darbības politikas dēļ. [13,209]

Uzņēmuma valdībai finanšu koeficienti ir ļoti svarīgi, jo pēc finanšu koeficientu analīzes par uzņēmuma veiksmīgo vai neveiksmīgo saimniecisko darbību spriež akcionāri un kreditori. [14,252]

Informācijas avoti finanšu analīzē ir: grāmatvedības bilance un pielikumi pie tās, statistiskā un pārskatu informācija, likumdošanas un normatīvie akti, valdības lēmumi, Valsts ieņēmumu dienesta instrukcijas, finanšu iestāžu instrukcijas, banku instrukcijas, plānu normatīvie dokumenti, ražošanas un finanšu plāna aprēķina rādītāji, grāmatvedības un operatīvās uzskaites datu atšifrējumi, specializētās veidlapas, auditorpārbaužu informācija. [9,142]

Lai veiktu finanšu pārskatu analīzi autore izmantos tādus rādītājus kā:

- 1) Likviditātes rādītājus – lai izpētītu uzņēmuma spēju segt īstermiņa saistības;
- 2) Maksātspējas rādītājus – lai izpētītu uzņēmuma spēju dzēst saistības noteiktā laikā, kā arī kapitāla finansēšanas struktūru;
- 3) Aprites rādītājus jeb aktivitātes rādītājus – lai izpētītu, cik efektīvi tiek izmantoti uzņēmuma rīcībā esošie līdzekļi;
- 4) Rentabilitātes rādītājus – lai izpētītu uzņēmuma ienesīgumu, saimniecisko lietderīgumu. [10, 19]

1.4. Likviditātes koeficienti

Likviditāte raksturo uzņēmuma spēju jebkurā laikā atmaksāt īstermiņa saistības. Likviditāte ir atkarīga no attiecības starp uzņēmuma maksāšanas potenciālu un uzņēmuma finansiālajām saistībām. Uzņēmuma likviditātes analīzes svarīgākais uzdevums ir novērtēt uzņēmuma maksātspēju jeb spēju noteiktā laikā dzēst īstermiņa saistības.

Uzņēmuma likviditāte liecina par to, kāds apgrozāmo līdzekļu daudzums teorētiski ir pietiekams, lai segtu īstermiņa saistības, kaut arī nedaudz pārkāpjot termiņus, kuri paredzēti līgumā. [4, 18]

Uzņēmuma likviditāte parāda uzņēmuma spēju rast maksāšanas līdzekļus savo iekšējos avotos. Uzņēmuma likviditātes analīzē izmanto likviditātes koeficientus. Bet uzņēmums aizņemto kapitālu var piesaistīt tikai tad, ja tam ir atbilstoši priekšnosacījumi: pozitīva reputācija un pietiekami augsta investīciju pievilcība. „Balances likviditāte ir saimnieciskā subjekta spēja pārvērst aktīvus maksāšanas līdzekļos un segt savas saistības.” [14, 301]

Nepieciešamība pēc bilances likviditātes analīzes rodas tirgus apstākļu dēļ gadījumā, kad pieaug finansiālās grūtības un kad rodas nepieciešamība novērtēt uzņēmuma kredītspēju. Balances likviditāte tiek definēta kā spēja segt uzņēmuma saistības ar esošiem aktīviem, kuras transformācijas periods naudas formā atbilst saistību segšanas termiņam. Aktīvu likviditāte –rādītājs, kas ir apgriezti proporcionāls bilances likviditātei pēc laika, kas nepieciešams aktīvu pārvērtēšanai naudā. Jo mazāk laika ir nepieciešams, lai šādā veidā aktīvi pārvērstos naudā, jo augstāka ir bilances likviditāte. Balances likviditātes analīzes būtība ir salīdzinājums starp aktīvu līdzekļiem, kas ir sagrupēti pēc to likviditātes pakāpes un pēc to likviditātes dilstošā secībā, ar saistībām pasīvā, kas ir sagrupētas pēc to segšanas termiņiem un ir sakārtotas pēc termiņu pieauguma augošā secībā. [21,235]

Uzņēmums tiek uzskatīts par likvīdu, ja tā apgrozāmie līdzekļi pārsniedz pašreizējās saistības, uzņēmums var būt likvīds lielākā vai mazākā mērā. Uzņēmums, kura apgrozāmais kapitāls sastāv galvenokārt no naudas līdzekļiem un no debitoru īslaicīgās parādu summas, parasti tiek uzskatīts par vairāk likvīdu, nekā uzņēmums, kura apgrozāmais kapitāls sastāv galvenokārt no krājumiem. Lai pārbaudītu uzņēmuma reālo likviditātes pakāpi nepieciešams veikt bilances likviditātes analīzi. [18,88]

Likviditāti var apskatīt no divām pusēm: no uzņēmuma likvidācijas puses un no uzņēmuma darbības turpināšanas puses. [13, 302]

1. No uzņēmuma likvidācijas viedokļa nepieciešams noteikt, kādi maksāšanas līdzekļi būtu uzņēmuma rīcībā, ko varētu novirzīt saistību dzēšanai, ja maksātspējas vai nepietiekamas rentabilitātes dēļ uzņēmums būtu jālikvidē. Lai rastu atbildi uz šo jautājumu, nepieciešama informācija par:

- Ieņēmumiem, ko uzņēmuma eventuālas likvidācijas gadījumā varētu iegūt, pārdodot īpašumu;
- Priviliģēto saistību lielumu;
- Garantētā kredīta nodrošinājuma lielumu.

Finanšu pārskatā šādas informācijas nav. Tātad likviditāti šādā aspektā nemēdz aplūkot gada (ceturkšņa) pārskata analīzes gaitā. Likviditāte šāda vaida analīzē nosaka kredītēšanas režīmu. [14, 302-303]

No uzņēmuma darbības turpināšanās viedokļa. Jānovērtē varbūtība, ka uzņēmums varētu kļūt maksātnespējīgs un var tikt ierosināta piespiedu likvidācija. Bet, ņemot vērā faktu, ka finanšu pārskata informācija ir balstīta uz uzņēmuma darbības turpināšanās principa, likviditāti var aplūkot tikai no šī viedokļa. [14,303]

„Īstermiņa saistību dzēšanai izmanto apgrozāmos līdzekļus. Apgrozāmos līdzekļus var iedalīt uz likvīdiem aktīviem un mazāk likvīdiem aktīviem. Par likvīdiem aktīviem sauc aktīvus, kuri atrodas naudas formā, kā arī tos, kurus ātri var pārvērst naudas formā (piemēram, īstermiņa prasības, gatavā produkcija).” Ja palielinās likvīdu aktīvu summa, tad paaugstinās uzņēmuma maksātspēja un likviditāte. [4, 19]

Atkarībā no likviditātes pakāpes, t.i., no tā cik ātri var pārvērt līdzekļus naudā, uzņēmuma aktīvi tiek iedalīti šādās grupās:

- 1) Vislikvīdākie aktīvi - uzņēmuma naudas līdzekļi un īslaicīgie finanšu ieguldījumi (vērtspapīri); summas no visiem naudas līdzekļiem, ko var izmantot, lai izpildītu kārtējos maksājumus uzreiz;
- 2) Ātri realizējamie aktīvi - debitoru parādi un citi aktīvi. [7, 190-191]

Likviditātes rādītāji tiek izmantoti, lai novērtētu uzņēmuma spēju izpildīt savas īstermiņa saistības. Tie sniedz priekšstatu ne tikai par uzņēmuma maksātspēju pašreizējā brīdī, bet arī ārkārtas gadījumos. [21,235]

Informācija par likviditāti ir ļoti svarīga, jo maksātnespējas iestāšanās draud ar uzņēmuma darbības pārtraukšanu. Uzņēmējus un arī analītiķus interesē nākotnē sagaidāmā likviditāte, nevis pagātne.

Sagaidāmo likviditāti nav iespējams noteikt tikai pēc grāmatvedības pārskta datiem, bet plaši izmantojot finanšu plāna datus. Parasti rentabls uzņēmums ir arī maksātspējīgs, jo tam ir pieejami kredīta resursi.

Sagaidāmo likviditāti var aplūkot divējādi:

1. Plānotā likviditāte – šī koeficienta lielumu nosaka raugoties uz finanšu plānošanas gaitā aprēķinātajiem lielumiem. Lai noteiktu plānoto likviditāti, galvenokārt jāpievērš uzmanība nepieciešamajam maksāšanas līdzekļu daudzumam ar ko uzņēmums dzēs īstermiņa saistības.

2. Protektīvā likviditāte – šis koeficients rāda spēju segt maksāšanas līdzekļu neparedzētās vajadzības (ja, piemēram, faktiskie naudas izdevumi pārsniedz plānotos). Neparedzēta vajadzība var izveidoties dažādu iemeslu dēļ: iepriekš neparedzētās iespējas izdevīgiem ieguldījumiem, nav iegūta plānotā peļņa, pircējs atsakās pirkt uzņēmuma produkciju, notiek neparedzēta ražošanas krājumu pirkšanas cenu paugstināšanās u.c. [4, 19-20]

Likviditātes mērīšanai literatūrā visbiežāk tiek ieteikti šādi rādītāji, jeb koeficienti:

1) Likviditātes kopējais koeficients, jeb likviditāte 1 (L1). Kopējās likviditātes koeficients (1.1.) sniedz vispārēju priekšstatu par uzņēmuma spēju segt īstermiņa saistības. Rādītājs novērtē uzņēmuma aktīvu un pasīvu struktūru, to, cik precīzi tiek ievēroti aktīvu un kapitāla struktūras veidošanās pamatnosacījumi. Tāpēc nepieciešams izdalīt vairāk likvīdos no mazāk likvīdajiem apgrozāmajiem līdzekļiem, kas sniegtu precīzāku priekšstatu par sabiedrības spēju segt īstermiņa saistības [17, 177]. To aprēķina pēc formulas [12, 5]:

2)

Kopējās likviditātes koeficients (L1) = Apgrozāmie līdzekļi / Īstermiņa saistības

(1.1.)

Optimālās rādītāja robežas ir no 1 līdz 2. Ja kopējās likviditātes koeficients ir par zemu, tad uzņēmumā var parādīties grūtības ar īstermiņa saistību dzēšanu. Turpretīm, ja tas ir par augstu, tad uzņēmums ieguldījis par lielu kapitālu apgrozāmajos līdzekļos vai arī nepietiekami izmantojis īstermiņa kredītus.

Ir divi veidi kā paaugstināt šo koeficientu:

1. palielinot apgrozāmo līdzekļu atsevišķo posteņu lielumu;
2. pazeminot īstermiņa saistību lielumu. [21, 243]

Apgrozāmie līdzekļi tiek pārvērsti maksāšanas līdzekļos tādā veidā, lai varētu nomaksāt īstermiņa saistības. Apgrozāmie līdzekļi sastāv no vairākiem posteņiem, kas ir vairāk vai mazāk aktīvi. [7, 321] Augsti likvīdi ir naudas līdzekļi un vērtspapīri, kuri var tik laisti apgrozībā nekavējoties. Savukārt vismazāk likvīdi ir materiālu krājumi, kuru realizācija, ir nepieciešams ilgs laika posms.

Lai labāk novērtētu uzņēmuma likviditātes stāvokli, nepieciešams aprēķināt starpseguma (1.2.) un absolūtās likviditātes koeficientus (1.3.).

Likviditātes starpseguma koeficients (1.2.) ir saistīts ar uzņēmuma saimnieciskajā darbībā iesaistīto aktīvu kapitālu. Rādītājs rāda likviditāti, neņemot vērā vismazāk likvīdos apgrozāmos līdzekļus, krājumu [17, 177]. To aprēķina pēc formulas [12, 5]:

Likviditātes starpseguma koeficients (L2) = (Apgrozāmie līdzekļi-(Krājumi + Nākamo periodu izmaksas)) / Īstermiņa saistības

(1.2.)

Absolūtais un relatīvais rādītāja (1.2.) pieaugums norāda uz uzņēmuma stabilitātes pieaugumu. Optimāla rādītāja robeža ir no 0,8 līdz 1. Ja rādītājs pārsniedz optimālo teorētisko normatīvu, tas ir vērtējams pozitīvi, jo tas liecina par labu uzņēmuma īstermiņa parādu dzēšanas spēju. Ja rādītājs ir mazāks, tas liecina par lieliem debitoru parādiem...„Likviditātes starpseguma koeficientu ļoti ietekmē ražošanas krājumos ieguldītā nauda. Arī debitorsaistību pārvēršana skaidrā naudā prasa ievērojami ilgu laiku.” [9,157]

Aprēķinot likviditātes starpseguma koeficientu (1.2.), ir iespējams labāk novērtēt patieso īstermiņa saistību un apgrozāmo līdzekļu attiecību, tāpēc šis rādītāja rezultāts ir svarīgs sabiedrības piegādātājiem.

Absolūtās likviditātes koeficients (1.3.) parāda, kādu daļu no īstermiņa saistībām var dzēst vistuvākajā laikā, jo īstermiņa vērtspapīri un naudas līdzekļi ir vislikvīdākie - tos ātri var pārvērst naudas formā. To aprēķina pēc formulas [12, 6]:

Absolūtās likviditātes koeficients (L3) = (Naudas līdzekļi + Īstermiņa vērtspapīri) / Īstermiņa saistības

(1.3.)

Optimālā koeficienta (1.3.) robežas ir no 0.20 līdz 0.25. Ja absolūtās likviditātes koeficients ir augstāks, tad uzņēmums ir spējīgs segt īstermiņa saistības vistuvākajā laikā. Absolūtās likviditātes zems koeficients norāda uz to, ka uzņēmumam ir problēmas, kas ir saistītas ar īstermiņa saistību segšanu. [17, 177]

Absolūtās likviditātes koeficientu (1.3.) var uzlabot:

- ja uzņēmums strādās ar priekšapmaksu no klientiem, stingrāk iekasēs debitoru parādus;
- iekasējot neizlietos saimnieciskos avansus no uzņēmuma darbiniekiem.

Likviditāte ir atkarīga arī no vairākiem ārējiem faktoriem, piemēram:

1) Pieeja finansējumam. Tas nozīmē, ka uzņēmumi, kuriem ir brīva pieeja ārējam finansējumam, ir daudz mazāk pakļauti likviditātes riskam nekā tādi, kuriem šādu iespēju nav.

2) Ekonomiskā situācija. Uzņēmumiem lielāks likviditātes risks rodas, ja valsts ekonomikā ir lejupslīde, pieņemot, ka citi faktori nemainās.

3) Nenoteiktība par nākotnes naudas plūsmām. Uzņēmumi naudas plūsmas no saimnieciskās darbības parasti izmanto, lai finansētu īstermiņa saistības. Nenoteiktība rodas uzņēmumiem, kuriem ir lielāka neskaidrība par nākotnes naudas plūsmām, bet uzņēmumi, kuriem naudas plūsmas no pamatdarbības ir prognozējamas un stabilas, var iztikt ar mazākiem ieguldījumiem naudas līdzekļos. [10, 201-202]

1.5. Maksātspējas rādītāji

Uzņēmuma maksātspēja ir viena no svarīgākajām problēmām, kuru uzņēmuma vadība cenšas atrisināt visā uzņēmuma pastāvēšanas laikā. Termins „maksātspēja” pēc savas būtības ir ļoti līdzīgs terminiem „likviditāte” un „stabilitāte”. Uzņēmums veic maksātspējas analīzi, lai novērtētu spēju segt gan īstermiņa, gan ilgtermiņa saistības. Analīzes rādītāji raksturo uzņēmuma kapitāla struktūru, finansiālās stabilitātes pakāpi, kā arī tādu uzņēmuma finansiālo stāvokli, kad uzņēmums tuvākajā nākotnē spēs nodrošināt pietiekami sekmīgu finanšu darbību, lai varētu segt visas savas parādsaistības [15, 10]

Šīs grupas rādītāji raksturo uzņēmuma līdzekļu struktūru. Tie paredzēti, lai :

- noteiktu un raksturotu saistību attiecību pret pašu kapitālu vai aktīvu kopsummu;
- novērtētu uzņēmuma iespējas paaugstināt saistību summu;
- palīdzētu novērtēt firmas spējas noteiktā laikposmā nokārtot saistības. [17,178]

Tiek veikti pētījumi, lai noskaidrotu raksturīgākās pazīmes un cēloņus, kas liecina par finansiālām grūtībām uzņēmumā. Tie ir:

- ienesīguma samazināšanās;
- realizācijas samazināšanās pie nemainīgām cenām;
- aizņēmumu palielināšanās;
- likviditātes samazināšanās;
- samazinātas dividenžu izmaksas;
- tirgus daļas samazinājums;
- grāmatvedības uzskaites un aktīvu novērtēšanas metožu maiņa;
- revidentu nomaiņa;
- novēlota gada pārskata publicēšana;
- bieža struktūrvienību vadītāju nomaiņa. [15, 71-72]

Raksturīgākās maksātspējas pazīmes un cēloņi ir viegli konstatējami finanšu pārskatos, tādēļ ieteicams izmantot uzņēmuma vispārējās situācijas novērtēšanai.

Aplūkosim vairāk pielietotos maksātspējas rādītājus.

Finansiālās atkarības koeficients jeb visu saistību rādītājs (1.4.) ir finansiālās stabilitātes rādītājs, kurš raksturo uzņēmuma atkarību vai neatkarību no aizņemtā kapitāla. To aprēķina pēc formulas [12,6]:

$$\text{Finansiālās atkarības koeficients} = \text{Saistību kopsumma} / \text{Pasīva kopsumma} \quad (1.4.)$$

Optimāls koeficienta lielums ir $\leq 0,5$. Ja finansiālās atkarības koeficients ir liels, tas norāda uz finansiālo atkarību, tas nozīmē, ka par aizņemto kapitālu sabiedrībai ir jāmaksā arī procenti, taču zems finansiālās atkarības koeficients norāda uz finansiālo neatkarību no aizņemtā kapitāla. Lai uzlabotu rādītāju (1.4.) literatūrā iesaka, samazināt aizņēmumus vai tieši pretēji - palielināt ilgtermiņa aizņēmumus, lai varētu segt īstermiņa saistības, tādā veidā uzlabojot likviditātes rādītājus. [17,178]

Finansiālās neatkarības koeficients jeb pašu kapitāla līdzdalības koeficients (1.5.) raksturo to, cik liela daļa tiek finansēta no pašu kapitāla, plašā nozīmē no sabiedrības īpašnieku līdzekļiem. To aprēķina pēc formulas [12, 6]:

$$\text{Finansiālās neatkarības koeficients (pašu kapitāla līdzdalības vai pašu kapitāla īpatsvars bilancē)} = \text{Pašu kapitāls} / \text{Pasīva kopsumma} \quad (1.5.)$$

Optimāls koeficienta (1.5.) lielums ir lielāks par 0.5. Jo augstāks ir finansiālās neatkarības koeficients, jo labāk - tas paaugstina izdevīga finansējuma iegūšanas iespējas. Ja koeficienta salīdzināšanā ar pārējiem pārskata gadiem ir vērojamas būtiskas koeficienta (1.5.) izmaiņas, tas liecina par sabiedrības saimnieciskās darbības paplašināšanu vai sašaurināšanu. [17, 179]

Finansiālās autonomijas koeficients jeb finansiālā līdzsvara koeficients (1.6.) ir gan ilgtermiņa, gan īstermiņa un pašu kapitāla attiecība. Šis rādītājs raksturo piesaistītā kapitāla iesaistīšanas pakāpi attiecība pret pašu kapitālu. To aprēķina pēc formulas [12, 7]:

$$\text{Finansiālās autonomijas koeficients (finansiālā līdzsvara)} = \text{Saistību kopsumma} / \text{Pašu kapitāls} \quad (1.6.)$$

Finansiālās autonomijas koeficientam ir sava kritiskā robeža. Optimālais koeficienta lielums ir mazāks par 1. Tiek uzskatīts, ja finansiālās autonomijas koeficients (1.6.) ir pārsniedzis 1, tas liecina, ka uzņēmuma finansiāla stabilitāte ir sasniegusi kritisko punktu. Ja koeficients samazinās, tas ir vērtējams pozitīvi, jo pieaugot pašu kapitālam, finanšu risks samazinās. [17, 179]

Maksājamo procentu seguma koeficients (1.7.) raksturo uzņēmuma spēju segt procentu maksājumus no pamatdarbības peļņas. To aprēķina pēc formulas [12, 7]:

Maksājamo procentu seguma koeficients = Peļņa pirms procentiem un nodokļiem / Maksājamo procentu summa

(1.7.)

Optimālais koeficienta (1.7.) lielums ir lielāks par 3. Ja koeficients ir vienāds ar 1, tas nozīmē, ka peļņas apjoms ir pietiekams, lai segtu procentu maksājumus. Tomēr neto peļņas nebūs. Ja koeficients ir zemāks par 1, tas nozīmē, ka pārskata gadā ir zaudējumi, jo samazinājās pašu kapitāls. Jo lielāks ir šis koeficients, jo labāk, bet lai piešķirtu kredītu, kreditori parasti prasa šī koeficienta nodrošināšanu robežās 5 un vairāk. [17, 179]

Kredīta maksājumu seguma koeficients (1.8.) parāda, cik lielā mērā uzņēmums ir spējīgs veikt kreditoriem pienākošos procentu maksājumus par aizdevumu un dzēst daļu no saņemtā aizdevuma, kā arī tas parāda uzņēmuma spēju uzņemties lielākas parādu saistības. To aprēķina pēc formulas [12, 7]:

Kredīta maksājumu seguma koeficients = Peļņa pirms procentiem un nodokļiem / (Procentu maksājumi + (Perioda atmaksājamā kredīta summa / (1 – Uzņēmuma ienākuma nodokļa likme))

(1.8.)

Optimāls koeficienta (1.8.) lielums ir lielāks par 1. Jo lielāks ir maksājamo procentu seguma koeficients, jo labāk. Tādā gadījumā uzņēmumam ir lielākās iespējas palielināt saistības. Ja koeficienta lielums ir vienāds ar 1, tas nozīmē, ka peļņas apjomi ir pietiekami, lai segtu aizņēmuma pamatsummu un procentus. Ja koeficients ir zemāks par 1, tas nozīmē, ka peļņas apjomi nav pietiekami.

Uzņēmuma finansiālais stāvoklis un tā stabilitāte ir atkarīga no saimnieciskās, finansiālās un komerciālās darbības rezultātiem. Ja uzņēmuma finanšu plāni tiek veiksmīgi realizēti, tas pozitīvi ietekmē uzņēmuma finansiālo stāvokli. Turpretī, pazeminoties pārdošanas apjomam, samazinās

ieņēmumi, palielinās fiksēto izmaksu īpatsvars kopējo izmaksu struktūrā, samazinās peļņa, pieaug uzņēmējdarbības riska līmenis, samazinās uzņēmuma maksātspēja. Analizējot maksātspējas koeficientus, var savlaicīgi identificēt kādas ir problēmas uzņēmumā, kā arī pieņemt pareizus lēmumus, lai turpinātu veiksmīgu uzņēmējdarbību.

1.6. Aprites rādītāji

Aprites rādītāji rāda, cik efektīvi uzņēmums izmanto savus aktīvus, lai saražotu produkciju (pakalpojumus) pārdošanai. Šie rādītāji dod iespēju spriest par to, vai ieguldījumi uzņēmuma aktīvos nav par lielu vai par mazu. Ja ieguldījumi ir par lielu, tad var būt, ka līdzekļi ir iesaistīti tādos aktīvos, kurus būtu lietderīgāk izmantot citiem mērķiem. Katram uzņēmumam var rasties tāda situācija, ka uzņēmumu rīcībā ir lieki ražošanas krājumi, ko var pārdot, lai ieņēmumus novirzītu izdevīgākiem mērķiem. Ja ieguldījumi ir par mazu, uzņēmums var izrādīties nespējīgs apkalpot pircējus pietiekamā līmenī, vai arī ražot produkciju. Protams, var būt tā, ka uzņēmums gūst labumu no krājumapalielināšanas, jo efektīvāka klientu apkalpošana var izrādīties svarīgāka nekā naudas vai vērtspāpīru atlikumu palielināšana. [4, 29]

Aprites rādītāji galvenokārt raksturo līdzekļu izmantošanas intensitāti – cik reizes gadā tiek apgrozīts aprēķinātais finanšu rādītājs.

Ir pazīstamas divas pieejas aktivitātes, jeb aprites rādītāju aprēķināšanai. Pirmā pieeja, ir par analīzes mērķi izvirzīta uzņēmuma darbības novērtēšana gada vai kāda cita perioda laikā. Otrā pieejā izmanto gadījumā ja nepieciešams novērtēt, vai aktīvu krājumi noteiktā datumā ir pienācīgā līmenī. Šādos gadījumos nepieciešams izmantot aktīvu līmeni uz konkrētu datumu, vai perioda beigās. [4, 29]

Aprites rādītāji parāda:

1. Aprišu skaitu – cik reizes analizējamā periodā apritējuši attiecīgā posteņa līdzekļi;
2. Aprites perioda ilgumu (dienās) – dienu skaits, kuru laikā līdzekļi veikuši vienu apriti. [12, 7]

Visu aktīvu aprites koeficients (1.9.) parāda, cik reizes uzņēmuma aktīvi veic pilnu apriti noteiktā laika periodā. Rādītājs raksturo uzņēmuma saimnieciskās darbības, kā arī aktīvu pārvaldības efektivitāti. To aprēķina pēc formulas [12, 7]

Visu aktīvu aprites koeficients = Neto apgrozījums / Aktīvi

(1.9.)

Optimālajām rādītāja (1.9.) līmenim jābūt lielākam par 3. Ja rādītājs ir zemāks, tas norāda uz to, ka „šāds stāvoklis normālos apstākļos ir izveidojies sakarā ar pārmērīgām investīcijām, vai arī sašaurinoties neto apgrozījumam. Uzņēmumam ir ieteicams likvidēt daļu no pamatlīdzekļiem, kā arī daļu no krājumiem, tad iegūtos pamatlīdzekļus varētu ieguldīt likvidos aktīvos, vai arī atmaksāt īstermiņa saistības.” [4, 33]

Ilgtermiņa ieguldījumu aprites koeficients (1.10.) ir nepieciešams, lai sniegtu priekšstatu par uzņēmuma ilgtermiņa ieguldījumu izmantošanas intensitāti. To aprēķina pēc formulas [12,32]:

$$\text{Ilgtermiņa ieguldījumu aprites koeficients} = \text{Neto apgrozījums} / \text{Ilgtermiņa ieguldījumi} \quad (1.10.)$$

Gadījumā, ja ilgtermiņa ieguldījumu aprites koeficienta līmenis ir zems, tas nozīmē, ka ir pieļauta pārmērīga līdzekļu investīcija ilgtermiņa ieguldījumos, salīdzinājumā ar uzņēmuma saražotās produkcijas vai sniegto pakalpojumu apjomu. Šādos gadījumos uzņēmumam ieteicams pārdot daļu pamatlīdzekļu vai arī tos iznomāt. Saņemtos līdzekļus vajadzētu ieguldīt efektīvāk, vai arī atmaksāt saistības, vai ieņēmumus izmaksāt dividendēs, kā arī vajadzētu paplašināt uzņēmējdarbību.

Krājumu aprites periods (1.12) sniedz priekšstatu par vidējo dienu skaitu no brīža, kad uzņēmums veic samaksu par saņemtajām izejvielām līdz gatavās produkcijas realizācijai. To aprēķina pēc formulas [12, 9]:

$$\text{Krājumu aprites periods (dienas)} = 365 / \text{Krājumu aprites koeficients} \quad (1.12.)$$

Zems krājumu aprites koeficients norāda uz to, ka krājumos ir ieguldīts daudz līdzekļu, turklāt krājumos ieguldītie līdzekļi parasti aprit lēnāk nekā pakalpojuma sfērā iesaistītie. Pārmērīgi krājumi nozīmē to, ka tajos ir neefektīvi ieguldīti līdzekļi. Turpretī, ja krājumu aprite ir pārāk augsta, krājumi ir mazi un tā rezultātā uzņēmumā var izveidoties sarežģījumi ražošanas jomā vai arī var pasliktināties klientu apkalpošanas kvalitāte. Krājumu līmeni ir nepieciešams mērķtiecīgi saskaņot ar apgrozījuma apjomu tā, lai tas būtu pietiekams ražošanas vai arī klientu vajadzību apmierināšanai. [4,30]

Debitoru parādu aprites koeficients (1.13.) parāda, cik reizes vidēji gada laikā debitoru parādi ir pārvērtušies naudas līdzekļos. To aprēķina pēc formulas [12, 10]:

Debitoru parādu aprites koeficients = Neto apgrozījums / Debitori bilancē

(1.13.)

Pircēju parādu iekasēšanas ilguma (1.14.) rādītājs rāda, cik dienas vidēji paiet no produkcijas pārdošanas datuma līdz samaksas saņemšanas dienai. Produkcija tiek uzskatīta par pārdotu, kad norēķinu dokumenti ir iesniegti bankā vai arī izsniegti pircējam. To aprēķina pēc formulas [12, 10]:

Pircēju parādu iekasēšanas ilgums (dienas) = 365 / Pircēju parādu aprites koeficients

(1.14.)

Gadījumos, ja iekasēšanas periods ir ilgs, tas ne vienmēr liecina par sliktu darbību, jo jāņem vērā, ka, pieprasot no pircējiem ātrāku samaksu, var samazināties apgrozījums, jo klienti var dot priekšroku piegādātajam, kurš piešķir kredītu uz ilgāku laiku. „Ilgas naudas iekasēšanas periods rada uzņēmumam papildu izmaksas kredīta procentu veidā, un to var atzīt par lietderīgu tikai tad, ja tas sekmē apgrozījuma pieaugumu.” Jo ātrāk uzņēmums saņem samaksu no pircējiem, jo labāk. Tādā gadījumā uzņēmumam ir iespēja ātrāk šos līdzekļus ieguldīt peļņu nesošos darījumos. [4, 31] Ja piegādātājs grib paātrināt līdzekļu apriti, viņš var piešķirt pircējam atlaides.

Kreditoru aprites koeficients (1.15.) parāda, cik aprišu uzņēmumam ir nepieciešams, lai samaksātu savus rēķinus. To aprēķina pēc formulas [12, 10]:

Kreditoru (saistību) aprites koeficients = Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas / Kreditori bilancē

(1.15.)

Kreditoru aprites perioda ilgums (1.16.) rāda vidējo dienu skaitu, kāds ir nepieciešams uzņēmumam, lai norēķinātos par saistībām. To aprēķina pēc formulas [12, 11]:

Kreditoru (saistību) aprites perioda ilgums (dienas) = (Kreditori bilancē*365) / Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas

(1.16.)

Kreditoru aprite dienās raksturo naudas cikla ilgumu no naudas saņemšanas brīža līdz kredīta dzēšanas brīdim.

Ja sabiedrība saņem naudu ātrāk par realizēto produkciju vai pakalpojumu sniegšanu, taču vēlāk norēķinās par saistībām, tad ir iespēja piesaistīt mazāk apgrozāmo līdzekļu saimnieciskās darbības turpināšanas finansēšanai, tāpēc ir svarīgi ievērot sakarību:

Debitoru iekasēšanas dienas < Kreditoru aprīte dienās

(1.17.)

1.7. Rentabilitātes rādītāji

„Ar rentabilitāti saprot attiecību starp peļņas lielumu un kādu citu rādītāju, kurš saistīts ar attiecīgās peļņas lielumu.” [4, 34] Rentabilitātes koeficienti parāda arī sabiedrības vadības spēju veiksmīgi vadīt saimniecisko darbību, attīstīt uzņēmumu un palielināt kapitāla ienesīgumu. Rentabilitāti izsaka procentos. Jo augstāks ir šis procentu līmenis, jo uzņēmuma darbība ir efektīvāka, zems rentabilitātes līmenis liecina par uzņēmuma neveiksmi. Ja šo neveiksmi laikus nenovērš, ir gaidāms uzņēmuma bankrots. [14, 285]

Parasti rentabilitāti apskata no trīs pusēm:

- * Komerčiālā (realizācijas) rentabilitāte rāda, kādu peļņu uzņēmums ir ieguvis uz neto apgrozījuma vienību;
- * Ekonomiskā (aktīvu) rentabilitāte rāda cik liela peļņa ir iegūta, rēķinot uz uzņēmuma aktīvu vienību;
- * Finansiālā (pašu kapitāla) rentabilitāte rāda to, kādu peļņu ir ieguvuši uzņēmuma īpašnieki, rēķinot uz ieguldītā kapitāla vienību. [4, 34]

Komerčiālā rentabilitātes līmeņa raksturošanai visbiežāk izmanto realizācijas rentabilitātes rādītāju, ko aprēķina pēc šādas formulas:

Realizācijas rentabilitāte (1.18.) jeb komerčiālā rentabilitāte sniedz priekšstatu par uzņēmuma saimnieciskās darbības ienesīgumu. To aprēķina pēc formulas [12, 11]:

$$\text{Realizācijas rentabilitāte, \%} = (\text{Neto peļņa (zaudējumi)} * 100) / \text{Neto apgrozījums}$$

(1.18.)

Realizācijas rentabilitātes rādītājs pats par sevi sniedz nedaudz lietojamas informācijas, jo tas vienkopus atspoguļo gan produkcijas un pakalpojumu pārdošanas rezultātā iegūto peļņu, gan arī ar ražošanas vai pakalpojumu sniegšanu tieši nesaistītās izmaksas un ieņēmumus (piemēram, samaksātie un saņemtie procenti, aprēķinātie nodokļi u.c.), kas atrodas ārpus menedžeru kontroles spējas. Realizācijas rentabilitāti var paaugstināt, ja:

- 1) tiek samazināts peļņas maksājama nodoklis;
- 2) notiek tirgus segmenta paplašināšanās ar esošajiem vai jaunajiem produktiem;

3) tiek samazinātas ražošanas izmaksas. [4, 35]

Tāpēc ir ieteicams aprēķināt tādu rentabilitātes koeficientu, kuru ietekmē tikai operatīvās darbības rezultāti, uzņēmuma cenu politikas un operatīvās darbības izmaksu efektivitāte. Tāds ir operatīvās darbības rentabilitātes rādītājs, ko aprēķina pēc formulas [12, 11]:

Operatīvās darbības rentabilitāte, % = (Peļņa pirms procentu un nodokļu atskaitīšanas *100) / Neto apgrozījums

(1.19.)

Operatīvās darbības rentabilitāte (1.19.) parāda uzņēmuma tiešo (operatīvo) saimnieciskās darbības efektivitāti. Rādītājs raksturo spēju gūt peļņu no pamatdarbības, neņemot vērā procenta maksājumus par aizņemto kapitālu. [13, 232]

Bruto peļņas rentabilitāte (1.20.) sniedz priekšstatu par uzņēmuma ražošanas vai pakalpojumu sniegšanas atdevi, jo, aprēķinot bruto peļņu, tiek ņemtas vērā ražošanas izmaksas. Tādā veidā izvērtējot šo rādītāju un salīdzinot to ar iepriekšējiem gadiem, uzņēmuma vadībai ir iespējams noteikt turpmāko ieņēmumu un izdevumu politiku [17, 185]. To aprēķina pēc formulas [12, 12]:

Bruto peļņas rentabilitāte, % = (Bruto peļņa * 100) / Neto apgrozījums

(1.20.)

„Bruto peļņas rentabilitātes rādītājs sniedz iespēju aprēķināt to, kādā mērā neto apgrozījuma pārmaiņas ietekmē bruto peļņas lielumu.” [4, 39] Ja samazinās rentabilitātes rādītājs, tas nozīmē, ka kaut kas nav kārtībā ar pastāvošo cenu politiku vai arī ar izmaksām. Ja bruto peļņas rentabilitāte palielinās, tad pastāvošā vadības politika darbojas veiksmīgi.

Bruto peļņas piugumu izsauc šādu elementu pārmaiņas:

1. Neto apgrozījuma pārmaiņas;
2. Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksu pieaugums vai samazinājums. [4, 37]

Aktīvu rentabilitāte ir visbiežāk pielietotais ekonomiskās rentabilitātes rādītājs. Aktīvu rentabilitāte parāda uzņēmuma ilgtermiņa ieguldījumu un apgrozāmo līdzekļu izmantošanas efektivitāti. Šis rādītājs sniedz priekšstatu par to, cik liela peļņa ir iegūta uz vienu aktīva naudas vienību. Tāpat, šo koeficientu izmanto, lai salīdzinātu uzņēmuma rādītāju ar nozares rādītājiem, jo aktīvu rentabilitātes rādītājs ir konkurētspējas indikators. To aprēķina pēc formulas [12, 12:]

Aktīvu rentabilitāte, % = Neto peļņa vai peļņa pirms procentu un nodokļiem * 100 / Aktīvi bilancē

(1.21.)

Ir pazīstami vairāki šī rādītāja aprēķināšanas paņēmieni, bet visbiežākto aprēķina pēc iepriekš uzrādītās formulas (1.21.). Šādi aprēķinātais rādītājs parāda, cik efektīvi uzņēmumā tiek izmantoti aktīvi, lai gūtu ienākumus. [17, 185]

Aktīvu rādītāju var arī aprēķināt pēc izvērstās formulas [14,286]:

Aktīvu rentabilitātes izvērstā formula (Du Pont metode) = (Neto peļņa / Neto apgrozījums) * (Neto apgrozījums / Aktīvi) = Apgrozījuma rentabilitāte * Aktīvu aprite

(1.22.)

Du Pont likumsakarībā, ir redzams - jo lielāka būs apgrozījuma rentabilitāte un aktīvu aprite, jo augstāka būs aktīvu atdeve.

Lai raksturotu finansiālo rentabilitāti, izmanto kopkapitāla rentabilitāti un pašu kapitāla rentabilitāti. Finansiālā rentabilitāte rāda, cik liela peļņa ir iegūta, uz viena kapitāla vienību raugoties no kapitāla piederības puses. Vispirms, tiks apskatīta kopkapitāla rentabilitāti.

Kopējā kapitāla rentabilitāte (1.23.) parāda, cik lielu peļņu uzņēmums iegūst no kopējā uzņēmumā ieguldītā kapitāla noteiktā laika periodā neatkarīgi no tā, vai tas ir aizņemtais (saistības) vai pašu kapitāls [7, 194]. To aprēķina pēc formulas[12, 13]:

Kopkapitāla rentabilitāte, % = ((Neto peļņa + procentu maksājumi) / Kopkapitāls bilancē) * 100

(1.23)

Kopkapitāls sastāv no divām daļām:

- 1) pašu kapitāls (uz to attiecas gada peļņa);
- 2) aizņemtais kapitāls; nosacīti par tā iegūto peļņu var uzskatīt samaksātos procentus. [4, 41]

Pašu kapitāla rentabilitāte (1.24.) sniedz priekšstatu par to, cik efektīvi tiek izmantots pašu kapitāls. To aprēķina pēc formulas [12, 13]:

Pašu kapitāla rentabilitāte, % = (Neto peļņa * 100) / Pašu kapitāls bilancē

(1.24.)

Pašu kapitāla rentabilitāte ir viens no būtiskākajiem rādītājiem, jo pašu kapitāla rentabilitāte rāda, cik liela peļņa ir iegūta uz īpašnieku uzņēmumā ieguldīto katru latu. [4, 41] Ja pašu kapitāla rentabilitāte paaugstinās, to var novērtēt pozitīvi, jo palielinās saimnieciskās darbības ienesīgums un uzņēmumam ir kapitāls, lai attīstītos tālāk.

Lai noskaidrotu faktoros un cēloņus, kāpēc pašu kapitāla rentabilitāte paaugstinājās vai otrādi - samazinājās, tiek izmantota pašu kapitāla rentabilitātes izvērstā formula (1.25). Izmantojot šo formulu var secināt, kurš no rādītājiem – realizācijas rentabilitāte, visu aktīvu aprites koeficienti, kapitāla struktūras rādītāji – visvairāk ir ietekmējis pašu kapitāla rentabilitāti. To aprēķina pēc formulas [12, 13]:

$$\text{Pašu kapitāla rentabilitātes izvērstā formula (Du Pont metode) = (Neto peļņa / Neto apgrozījums) * (Neto apgrozījums / Aktīvi) * (Aktīvi / Pašu kapitāls) = Realizācijas rentabilitāte * Visu aktīvu aprites koeficients * Kapitāla struktūras rādītājs} \quad (1.25.)$$

Lai veiktu rentabilitātes analīzi, rentabilitātes rādītāji ir jānovērtē dinamiski, pa vairākiem gadiem. Tas palīdzēs noskaidrot rentabilitātes izmaiņas un novērtēt nākotnes tendences. Veicot rentabilitātes rādītājus, jeb koeficientu analīzi, var secināt, ka uzņēmuma rentabilitāte galvenokārt ietver šādus svarīgus faktoros:

- ražošanas jeb pakalpojumu un pārvaldes organizēšanas līmenis;
- sabiedrības līdzekļu struktūra;
- ražošanas resursu izmantošanas pakāpe;
- ražošanas produkcijas, un/vai pakalpojumu apjoms, struktūra un kvalitāte;
- produkcijas un/vai pakalpojumu ražošanas izmaksas un pašizmaksa;
- peļņa no pārējās darbības. [14, 284-285]

2. SIA „RIMI LATVIA” FINANSIĀLĀ STĀVOKĻA ANALĪZE UN NOVĒRTĒJUMS.

2.1. Ziņas par uzņēmumu SIA „Rimi Latvia”

Uzņēmums „Rimi Latvia” Latvijā ir dibināts 1996. gadā, uzņēmējdarbības forma ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību. Juridiskā adrese ir Augusta Deglava iela 161. Sabiedrība ir reģistrēta Komercreģistrā ar vienoto reģistrācijas numuru 4000 305 3029. Sabiedrības dalībnieks ir tās mātes sabiedrība Rimi Baltic AB, Zviedrija, kam 31.12.2011 piederēja 100% no Sabiedrības pamatkapitāla. No 2012. gada 2. janvāra Sabiedrības dalībnieks ir ICA Baltic AB.

SIA „Rimi Latvia” apmaksātais un reģistrētais pamatkapitāls ir 10344900 latu (desmit miljoni trīs simti četrdesmit četri tūkstoši deviņi simti latu). Uz 2011. un 2010. gada 31. decembri Sabiedrības reģistrētais pamatkapitāls sastāvēja no 517,245 parastajām daļām ar daļas nominālvērtību 20 latu. Sabiedrības vienīgais dalībnieks 2011. un 2010. gada 31. decembrī ir Rimi Baltic AB (Zviedrija), no 02.01.2012 – ICA AB. [30]

SIA „Rimi Latvia” uzņēmuma valdē darbojas 3 valdes locekļi – valdes priekšsēdētājs, 2 valdes locekļi („Rimi Latvia” hipermarketu tīkla direktore - Gita Rudoviča un „Rimi Latvia” lielveikalu tīkla direktors - Gatis Pakalniēks), kā arī kategoriju departamenta direktors, biznesa kontroles vadītāja, mārketinga un sabiedrisko attiecību vadītāja. [27] Valdes pienākumos ietilpst lēmumu pieņemšana uzņēmuma interesēs.

Šobrīd pircējiem ir atvērti 113 *Rimi un zemo cenu līdera Supernetto* veikali visā Latvijā, kas darbojas vienotā *Rimi Baltic* veikalu grupā. „Rimi Latvia” šobrīd strādā vairāk nekā četri tūkstoši darbinieku.

Rimi un tā mātes uzņēmums *ICA* rīkojas saskaņā ar 7 darbības pamatprincipiem, kas veidoti, balstoties uz *Apvienoto Nāciju Global Concept* standartiem, un kas pielāgoti mazumtirdzniecībai un konkrēti „Rimi Latvia” uzņēmumam.

„Rimi Latvia” 7 galvenie pamatprincipi ir:

- Vadās pēc augstiem ētikas standartiem, tiecas strādāt ar peļņu;
- Ieklausās pircējos un strādā, balstoties uz viņu vajadzībām;
- Novērtē darbinieku dažādību un stimulē izaugsmi;
- Saglabā atvērtu dialogu gan iekšēji, gan ar apkārtējo pasauli;
- Nodrošina produktu kvalitāti un drošību;

- Veicina veselīgu dzīvesveidu;
- Īsteno videi draudzīgu darbību, kas veicina ilgtspējīgu attīstību.

Šobrīd „Rimi Latvia” ir lielākais mazumtirdzniecības uzņēmums Latvijā ar visplašāko veikalu tīklu, kas iedzīvotājiem nodrošina labāko piedāvājumu – plašu preču sortimentu, augstākās kvalitātes produktus, kā arī ērtu iepirkšanos.

Rimi Latvijā ne tikai izveidojis un attīstījis lielāko mazumtirdzniecības tīklu, bet arī īstenojis vairākus ar apkārtējās vides uzlabošanu saistītus projektus, aktīvi iesaistījies Latvijai nozīmīgos sociālos un labdarības projektos.

SIA „Rimi Latvia” atbalsta kultūras pasākumus, izglītību, sportu. Kopš 2000. gada SIA „Rimi Latvia” ziedojis vairāk nekā 500 000 tūkstošus latu. [28] Katru gadu uzņēmums atbalsta vismaz vienu nozīmīgu kultūras pasākumu Latvijā. SIA „Rimi Latvia” īsteno programmu „Ziedo veikalā”. Ar šīs programmas palīdzību tika īstenotas tādas akcijas kā: Skolas soma, Kopgalds, Labestības diena un Eņģeļi pār Latviju 2012. Lai veicinātu videi draudzīgu un veselīgu dzīvesveidu, Rimi īsteno dažādas aktivitātes veikalos, uzlabojot preču piedāvājumu un kvalitāti. Rimi iesaistās arī sportiskajās aktivitātēs aicinot gan ēst, gan dzīvot veselīgi. Lai mudinātu cilvēkus pievērsties veselīgām fiziskajām aktivitātēm, Rimi ir Nordea Rīgas Maratona atbalstītājs kopš 2010. gada. Rimi maratona laikā nodrošina vairāk nekā pus tonnu svaigu augļu, kas ikvienam maratona dalībniekam ir pieejami enerģijas punktos trasē, savukārt pēc maratona finiša līnijas šķērsošanas, ikvienam skrējējam tiek nodrošinātas veselīgas uzkodas Rimi videi draudzīgajos auduma maisiņos. Rimi veselīgās ēšanas kustības „Aikāgaršo” šefpavārs gatavo īpaši maratonistiem veltītas receptes. [29]

Par „Rimi Latvia” konkurentiem Latvijā tiek uzskatīti tādi mazumtirdzniecības veikalu tīkli, kā „Maxima Latvia”, „IKI”, „ELVI”.

Pamatojoties uz likumu „Gada pārskata likums”, uzņēmumam gada pārskats ir jāiesniedz 7 mēnešus pēc pārskata gada beigām, jo divi no noteiktajiem likumā 24. Pantā kritērijiem ir izpildīti – bilances kopsumma un neto apgrozījums pārsniedz noteikto summu. Tas nozīmē, ka maģistra darba praktiskajā daļā, veicot finanšu analīzi, tiek izmantoti gada pārskati par 2009., 2010., 2011. gadu.

2.2. SIA „Rimi Latvia” gada pārskatu horizontālā analīze

Lai veiktu SIA „Rimi Latvia” finansiālā stāvokļa novērtējumu, tiek izmantoti uzņēmuma finanšu pārskati par 2008. – 2011. gadu. Maģistra darbā visus izmantotos datus var apskatīt pielikumos. 1. Pielikums ir bilances aktīvs par 2008. – 2011. gadu, 2. pielikums ir bilances pasīvs par 2008. – 2011. gadu, 3. pielikums ir peļņas vai zaudējumu aprēķins par 2008. – 2011. gadu, 4. pielikums ir naudas līdzekļu plūsma par 2008. – 2011. gadu.

SIA „Rimi Latvia” finanšu pārskati ir sagatavoti saskaņā ar likumiem „Par grāmatvedību”, „Gada pārskata likums” un Ministru kabineta noteiktajiem Latvijas grāmatvedības standartiem. Finanšu pārskatu posteņi tiek novērtēti pēc šādiem principiem: SIA „Rimi Latvia” darbosies arī turpmāk, novērtēšana ir veikta ar pienācīgu rūpību, novērtēšanas metodes ir vienādas visos pārskata gados, bilances aktīva un pasīva posteņi tiek novērtēti atsevišķi.

Horizontālās analīzes mērķis ir atspoguļot visas izmaiņas posteņos, kas notikušas bilancē un peļņas vai zaudējuma aprēķinā trīs gadu laikā. Horizontālās analīzes metodē ir nepieciešams rēķināt novirzes no bāzes rādītāja. Tiek noteiktas atsevišķu bilances posteņu izmaiņas absolūtā un arī relatīvā izteiksmē.

Veicot SIA „Rimi Latvia” analīzi, autore par bāzes rādītājiem izmantoja iepriekšēja gada rādītājus.

Izmaiņas absolūtā izteiksmē (latos) rēķina no pārskata perioda rādītāja atņemot bāzes perioda rādītāju (2.1.):

$$\text{Izmaiņas (Ls) Analizējamā perioda rādītājs - Bāzes perioda rādītājs} \quad (2.1)$$

Izmaiņas procentos rēķina pēc formulas (2.2.):

$$\text{Izmaiņas, \%} = \frac{\text{Analizējamā perioda rādītājs} - \text{Bāzes rādītājs}}{\text{Bāzes rādītājs}} * 100 \quad (2.2)$$

**SIA „Rimi Latvia” svarīgāko peļņas vai zaudējuma aprēķina posteņu izmaiņas
salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu pārskata gados, kuri noslēgušies no 31.12.2009 līdz
31.12.2011**

*

	31.12.2009		31.12.2010		31.12.2011	
	Summa, LVL		Summa, LVL		Summa, LVL	
	Izmaiņas, LVL	Izmaiņas, %	Izmaiņas, LVL	Izmaiņas, %	Izmaiņas, LVL	Izmaiņas, %
Neto apgrozījums	404386242		391830671		417161590	
	-60602545	-13.03	-12555571	-3.10	25330919	6.46
Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	-327799549		-314411564		-337211716	
	40556364	-11.01	13387985	-4.08	- 22800152	7.25
Bruto peļņa	76586693		77419107		79949874	
	-20046181	-20.74	832414	1.09	2530767	3.27
Peļņa/zaudējumi pirms nodokļiem	17019172		651860		6671292	
	-	-	-16367312	-96.17	6019432	923.42
Pārskata gada peļņa/zaudējumi	14429997		696790		5572760	
	-	-	-13733207	-95.17	4875970	699.78

* 2.1. tabula ir izstrādāta pēc autores aprēķiniem, izmantojot peļņas vai zaudējuma aprēķinu laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam

Neto apgrozījuma samazinājums laika periodā no 2009. gada 31. decembra līdz 2010. gada 31. decembrim norāda uz pieprasījuma samazināšanos. Straujākais kāpums bija 2009. gadā, neto apgrozījums samazinājās par 13,03 procentiem un bija par 60,6 miljonu latiem mazāks nekā iepriekšējā gadā. Tomēr, 2011. gadā 31. decembrī ir vērojams pozitīvs neto apgrozījuma palielinājums, kas liecina par to, ka pieprasījumam pēc pārtikas un nepārtikas precēm ir tendence palielināties.

Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksu izmaiņu tendences ir līdzīgas neto apgrozījuma izmaiņu tendencēm. Lika posmā no 2009. gada 31. decembra līdz 2010.gada 31. decembrim pārdotās produkcijas ražošanas izmaksu tendence ir negatīva. Vislielākais kritums ir redzams 2009.gada 31. decembrī, kritums bija 11,01 procentu, jeb 40,5 miljonu latu liels. 2011. gada 31. decembrī pārdotās produkcijas ražošanas izmaksu samazinājums bija straujāks nekā neto apgrozījuma samazinājums, kas vērtējams pozitīvi.

Bruto peļņas pieaugums periodā no 2009. gada 31. decembra līdz 2011. gada 31. decembrim kopumā vērtējams negatīvi. Bruto peļņas pieauguma tempi šajos periodos ir mazāki par neto apgrozījuma pieauguma tempiem, jo pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas pieauga straujāk nekā neto apgrozījums. Savukārt pēdējā analizējamā periodā bruto peļņa palielinājās par 3,27 procentiem, tas ir par 2,5 miljonu latu. Visstraujākais peļņas kāpums vērojams 2010. gada 31. decembrī. Šajā laika periodā peļņa palielinājās par 699,78 procentiem, jeb par 4,9 miljoniem latu. Arī 2011. gadā ir vērojama rādītāju tendence uzlaboties, jo peļņa pieauga. Pēdējā analizējamā pārskata periodā uzņēmuma peļņa palielinājās par 10,04 procentiem, jeb par 0,6 miljoniem latu.

2.2. tabula

SIA „Rimi Latvia” svarīgāko bilances posteņu izmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu pārskata gados, kuri noslēgušies no 31.12.2008 līdz 31.12.2011

*

	31.12.2009		31.12.2010		31.12.2011	
	Summa, LVL		Summa, LVL		Summa, LVL	
	Izmaiņas LVL	Izmaiņas, %	Izmaiņas LVL	Izmaiņas, %	Izmaiņas LVL	Izmaiņas, %
AKTĪVS						
Ilgtermiņa ieguldījumi						
Ilgtermiņa ieguldījumi kopā	29417824		31583529		27410097	
	3007661	11.4	2165705	7.4	-4173432	-13.2
Apgrozāmie līdzekļi						
Krājumi kopā	19516020		20663679		23046128	
	-6088744	-23.8	1147659	5.9	2382449	11.5
Debitori kopā	12539137		25991753		10326153	
	-5155999	-36.3	-3234946	-35.8	8945017	154.0

2.2.tabulas turpinājums

	31.12.2009		31.12.2010		31.12.2011	
	Summa, LVL		Summa, LVL		Summa, LVL	
	Izmaiņas LVL	Izmaiņas, %	Izmaiņas LVL	Izmaiņas, %	Izmaiņas LVL	Izmaiņas, %
<i>Nauda un tās ekvivalenti</i>	9043318		5808372		14753389	
	-5155999	-36.3	-3234946	-35.8	8945017	154.0
Apgrozāmie līdzekļi kopā	41098475		52463804		48125670	
	-12936725	-23.9	11365329	27.7	-4338134	-8.3
Aktīvu kopsumma	70516299		79873901		79709199	
	-9929064	-12.3	9357602	13.3	-164702	-0.2
PASĪVS						
Pašu kapitāls						
Pašu kapitāls kopā	22557336		28130096		23262520	
	696790	3.2	5572760	24.7	-4867576	-17.3
Kreditori						
<i>Ilgtermiņa kreditori kopā</i>	691601		568999		509164	
	-61356	-8.1	-122602	-17.7	-59835	-10.5
<i>Īstermiņa kreditori kopā</i>	47267362		5117480		55937515	
	-10564498	-18.3	3907444	8.3	4762709	9.3
Kopā kreditori	47958963		51743805		56446679	
	-10625854	-18.1	3784842	7.9	4702874	9.1
Pasīvu kopsumma	70516299		79873901		79709199	
	-9929064	-12.3	9357602	13.3	-164702	-0.2

* 2.2. tabula ir izstrādāta pēc autores aprēķiniem, izmantojot bilances posteņus laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam

Ilgtermiņa ieguldījumu apjoms pārskata gados, kuri ilga no 2009. gada 31. decembra līdz 2010. gada 31. decembrim būtiski palielinājies attiecīgi par 11,4 un 7,4 procentiem, kas liecina par uzņēmuma attīstību. 2011. gada 31. decembrī ilgtermiņa ieguldījumi samazinājās par 13,2 procentiem, kas kontekstā ar pārskata gada peļņu liecina, ka līdzekļi tiek izmantoti efektīvāk.

2009.gada 31. decembrī konstatēts krājumu samazinājums par 23,8 procentiem. Tas liecina par to, ka krājumu līmenis netika saskaņots ar ražošanas vajadzībām. Tomēr 2010.gadā un 2011.gadā konstatēts krājumu palielinājums par 5,9 un 11,5 procentiem. Tas rada draudus uzņēmuma finansiālajam stāvoklim, jo attiecīgi samazinājās neto apgrozījums un bruto peļņa.

Debitoru parādu pieaugums vērtējams negatīvi, jo neto apgrozījuma pieaugums bija procentuāli mazāks par debitoru parādu pieaugumu. Bet 2010. gada 31. decembrī, pieaugot debitoru parādiem, neto apgrozījums pat samazinājās, kas rada uzņēmējdarbības risku. Visstraujākais debitoru parādu un krājumu pieaugums ir vērojams 2010. gada 31. decembrī.

2009. gada 31. decembrī konstatēts būtisks naudas līdzekļu samazinājums par 36,3% , kas ir vērtējams negatīvi. 2010. gada 31. decembrī salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu naudas līdzekļi samazinājās vēl par 35,8%, kas vērtējams negatīvi, tomēr 2011.gadā naudas līdzekļi palielinājās par 154,0 procentiem un pārsniedza 2009.gada līmeni, kas, protams, vērtējams pozitīvi.

Aktīvu kopsummas pieaugums no 2009. gada 31. decembra līdz 2011. gada 31. decembrim liecina par uzņēmējdarbības attīstību. 2011. gada 31. decembra aktīvu kopsummas samazinājums salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu nav vērtējams negatīvi, jo palielinājās uzņēmuma peļņa. Tas varētu liecināt, ka uzņēmuma līdzekļi ir optimālā līmenī pie pastāvošajāā neto apgrozījumā.

Pašu kapitāla izmaiņas SIA „Rimi Latvia” notiek nesadalītās peļņas vai nesegto zaudējumu dēļ, jo pamatkapitāls kopš uzņēmuma dibināšanas brīža ir pastāvīgs un vienāds ar 10344900 LVL. Pašu kapitāla palielinājums 2009. gada 31. decembrī un 2010. gada 31. decembrī ir vērtējams pozitīvi, jo uzņēmumā bija peļņa un 2011. gada 31. decembrī konstatētās izmaiņas, kas ir pašu kapitāla samazinājums, norāda uz finanšu grūtībām.

Ilgtermiņa saistību pieaugums periodā no 2009.gada 31. decembra līdz 2011.gada 31. decembrim bija negatīvs. Visstraujākais kāpums tika konstatēts 2010. gada 31. decembrī. Tomēr 2011.gada 31. decembra dati liecina, ka ir rādītājiem piemīt tendence pieaugt, lai gan kopumā tas vērtējams negatīvi.

Īstermiņa saistību konstatētais pieaugums no 2010. gada 31. decembra līdz 2011. gada 31. decembrim vērtējams negatīvi, jo tas norāda uz nespēju savlaicīgi norēķināties ar darbiniekiem un kredītiestādēm. 2009. gada 31. decembrī konstatēts īstermiņa saistību samazinājums par 18,3% jeb -

10,6 miljoniem latu vērtējams pozitīvi, tas liecina par uzņēmuma sekmīgu finansiālo darbību šajā pārskata periodā.

2010. gada 31. decembrī un 2011.gada 31. decembrī konstatēts kopējais kreditoru palielinājums, kas notika galvenokārt īstermiņa saistību apjoma pieauguma dēļ. Tas vērtējams negatīvi, jo īstermiņa saistības būs jādzēš viena gada laikā, kas varētu sagādāt uzņēmumam finansiālās grūtības. 2009. gadā konstatētais kopējā kreditoru apjoma samazinājums notika galvenokārt ilgtermiņa saistību samazinājuma dēļ. Kopējais pieauguma temps ir lielāks nekā iepriekšējā periodā, kas ir vērtējams negatīvi. Kopējais kreditoru apjoms pēdējā analizējamā periodā palielinājās par 9,1%, ko maģistra darba autore vērtē negatīvi.

SIA „Rimi Latvia” svarīgāko naudas plūsmas pārskata posteņu izmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu ir apkopotas 2.3. tabulā.

2.3.tabula

SIA „Rimi Latvia” naudas plūsmas pārskata posteņu izmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu pārskata gados, kuri ilga no 28.02.2007 līdz 28.02.2010

*

	1.01.2009 - 31.12.2009		1.01.2010 - 31.12.2010		1.01.2011 - 31.12.2011	
	Summa, LVL		Summa, LVL		Summa, LVL	
	Izmaiņas, LVL	Izmaiņas, %	Izmaiņas, LVL	Izmaiņas, %	Izmaiņas, LVL	Izmaiņas, %
Pamatdarbības neto naudas plūsma	3067363		11240141	2.66	13944835	
	-13594709	-0.82	8172778		2704694	0.24
Ieguldīšanas darbības neto naudas plūsma	-8213195		6000831	-1.73	-14472883	
	4333973	-0.35	14214026		-20473714	-3.41
Finansēšanas darbības neto naudas plūsma	-10167		-11000649	1081.00	-2204	
	5461433	-1.00	-10990482		10998445	-1.00

* 2.3. tabula ir izstrādāta pēc autores aprēķiniem, izmantojot naudas plūsmas posteņus laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam

Pamatdarbības naudas plūsmas samazinājums periodos no 2009. gada 1. janvāra līdz 2009. gada 31. decembrim norāda uz finansiālā stāvokļa pasliktināšanos un naudas trūkumu. Tas nozīmē, uzņēmumam var pietrūkt naudas, lai atdotu parādus, paplašinātu uzņēmuma ražošanas jaudas un veiktu investīcijas bez ārējiem finansēšanas avotiem. Periodā no 2010. gada 1. janvāra līdz 2010. gada 31. decembrim pamatdarbības neto naudas plūsma palielinājās par 2,66%, kas ir vērtējams pozitīvi. Saimnieciskās darbības naudas plūsmas palielinājums par 0,24% pēdējā analizējamā periodā vērtējams pozitīvi un liecina par finansiālā stāvokļa uzlabošanos.

Naudas plūsmas novērtējums no uzņēmuma investīciju darbības kopumā ir negatīvs. Analizējamā perioda pārskata gados vērojama būtiska ieguldīšanas darbības naudas plūsmas samazināšanās, kas liecina par uzņēmuma attīstības tempu samazināšanos.

Naudas plūsma no finanšu darbības pēdējā analizējamā periodā vērtējama negatīvi. Tās samazinājums norāda uz nespēju izmantot ārējos finansēšanas avotus. Tam var būt dažādi iemesli, viens no tiem – kreditoru neuzticēšanās, jo pēdējos divos pārskata periodos netika saņemti aizdevumi no kredītiestādēm.

2.3. SIA „Rimi Latvia” gada pārskatu vertikālā analīze

Ar vertikālās analīzes palīdzību var novērtēt pētāmā posteņa rādītāja īpatsvaru katrā apskatītajā gadā, kā arī novērtēt bilances un peļņas vai zaudējuma aprēķina izmaiņas struktūrā, kas palīdz novērtēt izmaiņu tendences.

Vertikālajā analīzē kā bāze izmantots neto apgrozījums, analizējot peļņas vai zaudējumu aprēķinu. Veicot vertikālo analīzi, analizējot bilanci, ir jāizmanto bilances kopsumma. Abi rādītāji attiecīgi tiek pielīdzināti 100%. Pārējo rādītāju īpatsvaru aprēķina procentuālā izteiksmē no bāzes rādītāja. [8, 234] To aprēķina pēc formulas (2.3):

$$\text{Īpatsvars, \%} = \frac{\text{Analizējamais rādītājs}}{\text{Bāzes rādītājs}} * 100 \quad (2.3)$$

Par optimālo līdzekļu struktūru nevar spriest viennozīmīgi. Tā ir atkarīga no nozares, kurā uzņēmums darbojas, no valsts finanšu politikas, kā arī no paša uzņēmuma vadības realizētās politikas.

SIA „Rimi Latvia” svarīgāko bilances posteņu struktūra un tās izmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu ir apkopotas autores izveidotajā 2.4. tabulā.

SIA „Rimi Latvia” svarīgāko bilances posteņu struktūra un tās izmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu pārskata gados, kuri ilgst no 31.12.2008 līdz 31.12.2011

*

	31.12. 2008	31.12. 2009		31.12. 2010		31.12. 2011	
	Summa, LVL	Summa, LVL		Summa, LVL		Summa, LVL	
	struktūra, %	struktūra, %	izmaiņas, %punkti	struktūra, %	izmaiņas, %punkti	struktūra, %	izmaiņas, %punkti
AKTĪVS							
Ilgtermiņa ieguldījumi							
<i>Ilgtermiņa ieguldījumi kopā</i>	26410163 32.83	29417824 41.72	8.89	31583529 39.54	-2.18	27410097 34.39	-5.15
Apgrozāmie līdzekļi							
<i>Krājumi kopā</i>	25604764 31.83	19516020 27.68	-4.15	20663679 25.87	-1.81	23046128 28.9	3.04
<i>Debitori kopā</i>	14231119 17.69	12539137 17.78	0.09	25991753 32.54	14.76	10326153 12.95	-19.59
<i>Nauda un tās ekvivalenti</i>	14199317 17.65	9043318 12.82	-4.83	5808372 7.27	-5.55	14753389 18.51	11.24
<i>Apgrozāmie līdzekļi kopā</i>	54035200 67.17	41098475 58.28	-8.89	52463804 65.68	-8.89	48125670 60.38	-5.31
Aktīvu kopsumma	80445363 100.0	70516299 100.0	-	79873901 100.0	-	79709199 100.0	-

2.4.tabulas turpinājums

	31.12. 2008	31.12. 2009		31.12. 2010		31.12. 2011	
	Summa, LVL	Summa, LVL		Summa, LVL		Summa, LVL	
	struktūra, %	struktūra, %	izmaiņas, %punkti	struktūra, %	izmaiņas, %punkti	struktūra, %	izmaiņas, %punkti
<i>PASĪVS</i>							
<i>Pašu kapitāls</i>							
<i>Pašu kapitāls</i>	21860546	22557336		28130096		23262520	
	27.17	31.99	4.81	35.22	3.23	29.18	-6.03
Kreditori							
<i>Ilgttermiņa kreditori kopā</i>	752957	691601		568999		509164	
	0.94	0.98	0.04	0.71	-0.27	0.64	-0.07
<i>Īstermiņa kreditori kopā</i>	57831860	47267362		51174806		55937515	
	71.89	67.03	-4.86	64.07	-2.96	70.18	6.11
<i>Kopā kreditori</i>	58584817	47958963		51743805		56446679	
	72.83	68.01	-4.81	64.78	-3.23	70.82	6.03
Pašīvu kopsumma	80445363	70516299		79873901		79709199	
	100.0	100.0	-	100.0	-	100.0	-

* 2.4. tabula ir izstrādāta pēc autores aprēķiniem, izmantojot bilances posteņus laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam

Maģistra darba autore konstatēja, ka ilgtermiņa ieguldījumu īpatsvaram bilancē bija tendence palielināties, bet pēdējā pārskata gadā bija ievērojams samazinājums. Visstraujākais pieaugums tika konstatēts 2009. gada 31. decembrī, kad ilgtermiņa ieguldījumu īpatsvars palielinājās par 8,89

procentpunktiem. Tas ir vērtējams pozitīvi, jo tas liecina par uzņēmuma attīstību. Jāatzīmē, ka pēdējā analizējamā periodā ilgtermiņa ieguldījumu īpatsvars bilancē strauji samazinājās. Tas ir vērtējams negatīvi, kaut minētajā periodā uzņēmumam bija peļņa.

Krājumu struktūra nav pozitīva. No 2008. gada 31. decembra līdz 2011. gada 31. decembrim bilancē tiek konstatēts krājumu pieaugums. Pēdējā pārskatu gadā krājumu īpatsvars palielinājās par 3,04 procentpunktiem, ko varētu novērtēt negatīvi.

Debitoru īpatsvars bilancē pastāvīgi mainās robežās no 12 līdz 32 procentiem. Tas liecina, ka uzņēmējdarbībā nav stabilitātes un kopumā tas vērtējams negatīvi.

No 2008. gada 31. decembrim līdz 2010. gada 31. decembrim naudas līdzekļu īpatsvars bilancē samazinājās no 17,65% līdz 7,27%, kas ir vērtējams negatīvi, jo pazeminājās uzņēmuma maksātspēja. Pēdējā pārskata gadā vērojams naudas līdzekļu īpatsvara palielinājums par 18,51 procentpunktiem, kas vērtējams ļoti pozitīvi. Kopumā naudas līdzekļu izmaiņas ir vērtējami pozitīvi.

Pārskatu periodos pašu kapitāls ir pozitīvs, jo uzņēmumam ir peļņa, kura nepārsniedz pamatkapitālu. Pamatkapitāls nav mainījies kopš uzņēmuma dibināšanas brīža, tas ir 10344900 LVL. Tā ir pozitīva iezīme, jo uzņēmums nepiesaista ārējo finansējumu lielā apjomā, līdz ar to uzņēmums ir finansiāli atkarīgs. Kopumā pašu kapitālam ir pozitīvs novērtējums, neskatoties uz to, ka 2011.gada 31. decembrī tika konstatēts pašu kapitāla samazinājums par 6,03 procentpunktiem.

Līdz 2008. gada 31. decembra bilancei ieskaitot, uzņēmuma ilgtermiņa saistību īpatsvars bija no 0,6 līdz 0,9 procentu liels. Savukārt īstermiņa saistību īpatsvars pārsniedza 72 procentus, kas ir pozitīvi, jo īstermiņa saistību dzēšanas termiņš ir mazāks par vienu gadu un varbūtības, ka uzņēmumam var rasties finansiālās grūtības atmaksājot šos parādus nav. 2009. gada 31. decembrī bilancē ilgtermiņa saistību īpatsvars bija 0,98% liels, kas ir par 0,04 procentpunktiem vairāk nekā iepriekšējā periodā, savukārt īstermiņa saistību īpatsvars būtiski samazinājies. Pēdējā analizējamā periodā ilgtermiņa kreditoru īpatsvars palielinājās vēl par 0,64 procentpunktiem, bet īstermiņa kreditoru īpatsvars palielinājās par 6,11 procentpunktiem, tomēr ilgtermiņa kreditoru īpatsvars joprojām pārsniedza īstermiņa kreditoru īpatsvaru.

Kopējais saistību īpatsvars nepārsniedz 100%, tas nozīmē, ka uzņēmumā ir peļņa.

SIA „Rimi Latvia” svarīgāko peļņas vai zaudējumu aprēķina posteņu struktūra un tās izmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu ir apkopotas 2.5. tabulā.

SIA „Rimi Latvia” svarīgāko peļņas vai zaudējuma aprēķina posteņu struktūra un tās izmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu periodos no 31.12.2007 līdz 31.12.2011

*

	1.01.2007-31.12.2008	1.01.2008-31.12.2009		1.01.2009-31.12.2010		1.01.2010-31.12.2011	
	Summa, LVL	Summa, LVL		Summa, LVL		Summa, LVL	
	Struktūra, %	Struktūra, %	Izmaiņas, %punkti	Struktūra, %	Izmaiņas, %punkti	Struktūra, %	Izmaiņas, %punkti
Neto apgrozījums	464988787	404386242		391830671		417161590	
	100.0%	100.0%	-	100.0%	-	100.0%	-
Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	-368355913	-327799549		-314411564		-337211716	
	-79.2%	-81.1%	-1.8%	-80.2%	0.8%	-80.8%	-0.6%
Bruto peļņa	96632874	76586693		77419107		79949874	
	20.78%	18.94%	-1.84%	19.76%	0.82%	19.17%	-0.59%
Peļņa/zaudējumi pirms nodokļiem	17019172	651860		6671292		7400527	
	3.66%	0.16%	-3.5%	1.70%	1.5%	1.77%	0.1%
Pārskata gada peļņa/zaudējumi	14429997	696790		5572760		6132424	
	3.10%	0.17%	-2.93%	1.42%	1.25%	1.47%	0.05%

* 2.5. tabula ir izstrādāta pēc autores aprēķiniem, izmantojot peļņas vai zaudējuma aprēķinus laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam

Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksu īpatsvars neto apgrozījumā samazinājās no 2007.gada 1. janvāra līdz 2009.gada 31.decembrim, līdz ar to palielinājās bruto peļņas īpatsvars, kas vērtējams pozitīvi. Tomēr no 2009. gada 1.janvāra līdz 2010. gada 31. decembrim pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas palielinājās par 0,8 procentpunktiem, kas vērtējams negatīvi. Visbūtiskākais bruto peļņas īpatsvara palielinājums, tas ir par 0,82 procentpunktiem, ir konstatēts periodā no 2009. gada 1. janvāra līdz 2010. gada 31. decembrim.

Peļņas īpatsvars pirms nodokļiem ir ievērojami mazāks par bruto peļņas īpatsvaru. Tas nozīmē, ka uzņēmumam ir ievērojamas administrācijas un pārdošanas izmaksas, kā arī pārējās saimnieciskās darbības izmaksas. Neskatoties uz to, ka uzņēmumam vairākos periodos ir peļņa, nepieciešams pēc iespējas samazināt pārdošanas un administrācijas izmaksu īpatsvaru attiecībā pret neto apgrozījumu.

2.4. SIA „Rimi Latvia” likviditātes rādītāju analīze un novērtējums

Likviditāte parāda sabiedrības spēju norēķināties par īstermiņa saistībām. SIA „Rimi Latvia” likviditātes analīzes novērtēšanai tiks aprēķināts kopējās likviditātes koeficients (L1), likviditātes starpseguma koeficients (L2), absolūtās likviditātes koeficients (L3). Kopējās likviditātes koeficienti laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam tiek parādīti 2.6. tabulā.

2.6.tabula

Kopējās likviditātes koeficienti 2008. g. – 2011. g.

Gads	Apgrozāmie līdzekļi, Ls	Īstermiņa saistības, Ls	Kopējā likviditāte
2008	54 035 200	57 831 860	0.93
2009	41 098 475	47 267 362	0.87
2010	52 463 804	51 174 806	1.03
2011	48 125 670	55 937 515	0.86

* 2.6. tabula ir izstrādāta pēc autores aprēķiniem, izmantojot bilances posteņus laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam

2.6. tabula parāda, ka kopējais likviditātes koeficients pārskata periodos, kuri noslēgušies 2008., 2009., un 2011. gadā ir kritiskā līmenī, jo uz vienu naudas vienību īstermiņa saistību ir mazāk par vienu apgrozāmo līdzekļu naudas vienību. Optimālās robežas ir no 1 līdz 2. Tas nozīmē, ka uzņēmums darbojas liela riska apstākļos. Vispozitīvāk novērtētais stāvoklis ir 2010. gadā, kad tas sasniedza līmeni 1,03. Šādu situāciju var izskaidrot ar to, ka 2010. gadā apgrozāmie līdzekļi palielinājās straujāk nekā īstermiņa saistības.

Kopējās likviditātes koeficients sniedz vispārējo priekšstatu par uzņēmuma spēju norēķināties par īstermiņa saistībām. Lai novērtētu saimnieciskajā darbībā iesaistīto aktīvu daļu, nepieciešams aprēķināt starpseguma likviditātes koeficientu, kas parāda uzņēmuma spēju atmaksāt īstermiņa

saistības, neiesaistot krājumus. Starpsseguma likviditātes koeficienti laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam tiek apskatīti 2.7. tabulā.

2.7. tabula

Starpsseguma likviditātes koeficienti 2008. – 2011. g.

Gads	Apgrozāmie līdzekļi, Ls	Krājumi + Nākamo periodu izmaksas, Ls	Īstermiņa saistības, Ls	Starpsseguma likviditāte
2008	54 035 200	26 220 507	57 831 860	0.48
2009	41 098 475	19 812 108	47 267 362	0.45
2010	52 463 804	20 846 630	51 174 806	0.62
2011	48 125 670	23 322 700	55 937 515	0.44

* 2.7. tabula ir izstrādāta pēc autores aprēķiniem, izmantojot bilances posteņus laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam

Ka parāda 2.7. tabulas dati, starpsseguma likviditātes koeficients nevienā no apskatītajiem gadiem neatbilst optimālajām robežām no 0.8 līdz 1. Tas ir zemāks par optimālo līmeni visos analizējamajos periodos. To izskaidro ar lielu krājumu īpatsvars bilancē. Pēdējā analizējamā periodā likviditātes starpsseguma koeficients būtiski samazinājās, palielinoties krājumu īpatsvaram, kas vērtējams negatīvi.

Lai noskaidrotu, kādu daļu no īstermiņa saistībām uzņēmums var segt vistuvākajā laikā, tiek aprēķināts absolūtās likviditātes koeficients, kuru iespējams apskatīt 2.8. tabulā.

2.8. tabula

Absolūtās likviditātes koeficienti 2008. g. – 2011. g.

Gads	Naudas līdzekļi, Ls	Īstermiņa saistības, Ls	Absolūtā likviditāte
2008	14 199 317	57 831 860	0.25
2009	9 043 318	47 267 362	0.19
2010	5 808 372	51 174 806	0.11
2011	14 753 389	55 937 515	0.26

* 2.8. tabula ir izstrādāta pēc autores aprēķiniem, izmantojot bilances posteņus laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam

Absolūtajam likviditātes koeficientam jābūt robežās no 0.20 līdz 0.25. Kā redzams no 2.8. tabulā attēlotajos datos, 2008.gadā absolūtās likviditātes līmenis atrodas optimālajās robežās, kas vērtējams pozitīvi. Tomēr, 2009. un 2010. gadā absolūtās likviditātes līmenim ir tendence

samazināties. Autore uzskata, ka uzņēmumam būtu jāpalielina naudas līdzekļu īpatsvars bilancē, lai uzlabotu šo rādītāju. 2011. gadā absolūtās likviditātes koeficients ir mazliet lielāks par optimālajām robežām, tas nozīmē, ka SIA „Rimi Latvia” var segt savas īstermiņa saistības vistuvākajā laikā. Koeficienta palielinājums ir saistīts ar naudas līdzekļu ievērojamu palielināšanos 2011. gadā.

Pēc likviditātes rādītāju analīzē redzamajiem datiem var secināt, ka 2011. gadā uzņēmuma spēja segt savas īstermiņa saistības neuzlabojās salīdzinājumā ar iepriekšējiem analizētajiem gadiem. Visos apskatītajos gados uzņēmumam kopumā nebija problēmu ar īstermiņa parādu dzēšanu, bet koeficienti neatbilst optimālajām robežām. 2011. gadā palielinājās naudas līdzekļi, salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem, tāpēc autore uzskata, ka koeficienta novirzes no optimālajām robežām var uzskatīt par nebūtiskām.

2.5. SIA „Rimi Latvia” maksātspējas rādītāju analīze

Maksātspējas rādītāji atspoguļo uzņēmuma spēju segt īstermiņa un ilgtermiņa saistības. Šie rādītāji ir īpaši svarīgi esošajiem un arī potenciālajiem kreditoriem, jo tie parāda to, kādā mērā uzņēmuma ieņēmumi sedz procentu un citus fiksētos maksājumus, kā arī to, vai uzņēmuma likvidācijas gadījumā ir pietiekami daudz aktīvu, lai segtu saistības.

Lai novērtētu SIA „Rimi Latvia” maksātspējas rādītāju analīzi, tiks aprēķināti: finansiālās atkarības koeficients, finansiālās neatkarības koeficients, finansiālās autonomijas koeficients, maksājamo procentu seguma koeficients un kredīta maksājumu seguma koeficients.

Visu saistību rādītājs jeb finansiālās atkarības koeficients raksturo aizņemtā kapitāla līdzdalības pakāpi aktīvu finansēšanā. Finansiālās atkarības koeficients tiek apskatīts 2.9. tabulā.

2.9.tabula

Finansiālās atkarības koeficienta rādītāji 2008. g. -2011. g.

*

Gads	Saistību kopsumma, Ls	Pasīva kopsumma, Ls	Finansiālās atkarības koeficients
2008	58 584 817	80 445 363	0.73
2009	47 958 963	70 516 299	0.68
2010	51 743 805	79 873 901	0.65
2011	56 446 679	79 709 199	0.71

* 2.9. tabula ir izstrādāta pēc autores aprēķiniem, izmantojot bilances posteņus laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam

Analizējot 2.9. tabulā atspoguļotos datus, ir redzams, ka nevienā no apskatītajiem pārskata gadiem neizpildās nosacījums, ka finansiālās atkarības koeficientam ir jābūt mazākam par 0.5. Līdz ar to var secināt, ka SIA „Rimi Latvia” ir ievērojami atkarīgs no piesaistītā kapitāla. Šāds visu saistību rādītāja līmenis norāda to, ka par aizņēmumiem ir jāmaksā liela procentu summa un uzņēmums var zaudēt iespēju saņemt vēl papildu aizņēmumu. Autore uzskata, ka ir nepieciešams pazemināt saistību summu vai palielināt pamatkapitālu, lai uzņēmumam būtu lielāka finansiālā neatkarība no ārējiem finansēšanas avotiem.

Pašu kapitāla līdzdalības koeficients jeb finansiālās neatkarības koeficients parāda, kāda daļa no uzņēmuma līdzekļiem tiek finansēta no pašu kapitāla. Finansiālās neatkarības koeficientu var apskatīt 2.10. tabulā.

2.10. tabula

Finansiālās neatkarības koeficienta rādītāji 2008. g. – 2011. g.

*

Gads	Pašu kapitāls, Ls	Pasīva kopsumma, Ls	Finansiālās neatkarības koeficients
2008	21 860 546	80 445 363	0.27
2009	22 557 336	70 516 299	0.32
2010	28 130 096	79 873 901	0.35
2011	23 262 520	79 709 199	0.29

* 2.10. tabula ir izstrādāta pēc autores aprēķiniem, izmantojot bilances posteņus laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam

Kā liecina 2.10. tabulā redzamie dati, uzņēmums ir finansiāli atkarīgs no aizņemtā kapitāla. Optimālajam finansiālās neatkarības koeficientam jābūt lielākam par 0.5. 2009. un 2010. gadā koeficients palielinās, un tas ir vērtējams pozitīvi. Koeficienta paaugstinājums saistīts gan ar pašu kapitāla paaugstinājumu, gan ar piesaistīto saistību samazinājumu. Tomēr 2011. gadā finansiālās neatkarības koeficients samazinājās un gandrīz sasniedza 2008. gada līmeni, kas noteikti ir vērtējams negatīvi.

Saistību attiecība pret pašu kapitālu, jeb finansiālā līdzsvara koeficients, jeb finansiālās autonomijas koeficients parāda uzņēmuma aizņemtā kapitāla iesaistīšanu pret pašu kapitālu. To var apskatīt 2.11. tabulā.

2.11. tabula

Finansiālās autonomijas koeficienta rādītāji 2008. g. – 2011. g.

*

Gads	Saistību kopsumma, Ls	Pašu kapitāls, Ls	Finansiālā autonomijas koeficients
2008	58 584 817	21 860 546	2.68
2009	47 958 963	22 557 336	2.13
2010	51 743 805	28 130 096	1.84
2011	56 446 679	23 262 520	2.43

* 2.11. tabula ir izstrādāta pēc autores aprēķiniem, izmantojot bilances posteņus laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam

2.11. tabulā atainotie aprēķini parāda, ka katru gadu, saistību attiecība pret pašu kapitālu pazeminās, tomēr 2011. gadā koeficients palielinājās un gandrīz sasniedza 2008. gada līmeni, kas vērtējams negatīvi. Optimālais finansiālās autonomijas koeficienta lielums ir mazāks par 1. Visos analizējamajos gados finansiālās autonomijas koeficients ir lielāks par 1, kas liecina, ka uzņēmuma finansiālā stabilitāte ir sasniegusi kritisko punktu. Tādējādi var secināt, ka lielākā daļa uzņēmuma finansējuma ir saistības.

Maksājamo procentu seguma koeficients tiek izmantots, lai atspoguļotu uzņēmuma spēju segt procentu maksājumus no pamatdarbības peļņas. Koeficienta aprēķinu var redzēt 2.12. tabulā.

2.12. tabula

Maksājamo procentu seguma koeficientu rādītāji 2008. g. – 2011. g.

*

Gads	Peļņa pirms % maks. un nodokļiem, Ls	Procentu maksājumi, Ls	Maks. procentu seguma koeficients
2008	17 019 172	-172 905	-97.43
2009	651 860	-791 180	0.18
2010	6 671 292	-664 385	-9.04
2011	7 400 527	-386 606	-18.14

* 2.12. tabula ir izstrādāta pēc autores aprēķiniem, izmantojot bilances posteņus un peļņas vai zaudējuma aprēķinus laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam

2.12. tabulas dati parāda, ka maksājamo procentu seguma koeficients SIA „Rimi Latvia” 2008. gadā, 2010. gadā un 2011. gadā bija negatīvs, kas liecina, ka uzņēmumam nepietiek līdzekļu, lai samaksātu pat maksājamo procentu daļu. 2009. gadā uzņēmums spēja samaksāt tikai 18% no maksājamajiem procentiem. Maksājamo procentu seguma koeficientam jābūt lielākām par 3. Šis nosacījums neizpildījās nevienā no pārskatu gadiem.

Kredītu atmaksas rādītājs jeb kredīta maksājumu seguma koeficients raksturo uzņēmuma spēju veikt gan procenta maksājumus, gan kredīta atmaksas spējas. To var apskatīt 2.13. tabulā.

2.13. tabula

Kredīta maksājumu seguma koeficienta rādītāji 2008. g. – 2011. g.

*

Gads	Peļņa pirms % maks. un nodokļiem, Ls	Procentu maksājumi, Ls	Atmaksājamā kredīta summa, Ls	Kredīta atmaksas koeficients
2008	17 019 172	-172 905	46 592 179	0.36
2009	651 860	-791 180	39 037 394	-0.003
2010	6 671 292	-664 385	42 310 548	0.12
2011	7 400 527	-386 606	44 294 929	0.13

* 2.13. tabula ir izstrādāta pēc autores aprēķiniem, izmantojot bilances posteņus un peļņas vai zaudējuma aprēķinus laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam

Kā ir redzams 2.13. tabulā, visos pārskata gados kredīta maksājumu koeficients nav optimālajās robežās. SIA „Rimi Latvia” kredīta atmaksas rādītājs visos analizējamajos periodos liecina par to, ka uzņēmums nespēj samaksāt savus parādus. Tas nozīmē, ka, lai samaksātu kredītus, uzņēmums ņem citus kredītus. Šāda situācija ir saistīta ar maksātnespējas risku. Gadījumā, ja kreditori atteiksies piešķirt uzņēmumam kredītu, tas nepārprotami bankrotēs. Uzņēmuma vispozitīvākais finanšu stāvoklis bija 2008. gadā, tomēr pat šajā periodā uzņēmums spēja samaksāt tikai 36 procentus no maksājamās kredīta summas.

Maksātnespējas analīze parāda, ka uzņēmumam nav labu iespēju segt savas saistības, un lielā finansiālā atkarībā no piesaistītā kapitāla nesamazinās. 2011. gadā parādījās problēmas ar kredīta procentiem un kredīta summas atmaksāšanu.

2.6. SIA „Rimi Latvia” aprites radītāju analīze

Līdzekļu aprites jeb ekonomiskās aktivitātes rādītāji raksturo, cik efektīvi uzņēmums izmanto savus aktīvus. Aprēķinātie aktivitātes rādītāji dod iespēju izvērtēt ieguldīto līdzekļu lietderību, to izmantošanas intensitāti.

Aprites rādītāju novērtēšanai nepieciešams aprēķināt aktīvu aprites koeficientus, debitoru aprites koeficientus, kreditoru aprites koeficientus, pamatlīdzekļu aprites koeficientus. Lai detalizētāk novērtētu koeficientus, tiek salīdzināti arī kreditoru aprites un debitoru aprites koeficienti.

Lai raksturotu SIA „Rimi Latvia” saimnieciskās darbības un aktīvu pārvaldīšanas efektivitāti, tiek aprēķināts aktīvu aprites koeficients 2.14. tabulā.

2.14. tabula

Aktīvu aprites koeficienta rādītāji 2008. g. – 2011. g.

*

Gads	Neto apgrozījums, Ls	Aktīvi bilancē, Ls	Aktīvu aprites koeficients	Dienu skaits	Aktīvu aprite dienās
2008	464 988 787	80 445 363	5.78	365	63
2009	404 386 242	70 516 299	5.73	365	64
2010	391 830 671	79 873 901	4.91	365	74
2011	417 161 590	79 709 199	5.23	365	70

* 2.14. tabula ir izstrādāta pēc autores aprēķiniem, izmantojot bilances posteņus un peļņas vai zaudējuma aprēķinus laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam

Kopējais uzņēmuma SIA „Rimi Latvia” līdzekļu aprites koeficients svārstās robežās no 4,91 līdz 5,78. Visos analizējamajos pārskata gados aktīvu aprites koeficients ir optimālajās robežās. Teorētiskajā literatūrā ir teikts, ka optimālajam koeficienta lielumam ir jābūt lielākam par 3. 2008. gadā tas sasniedza līmeni 5,78, aktīvu aprites periods bija 63 dienas. Šajā periodā uzņēmuma rīcībā esošie resursi bija izmantoti visefektīvāk. Pārskata periodā no 2008. gada līdz 2011. gadam aktīvu aprites periods svārstās robežās no 63 līdz 70 dienām, kas vērtējams pozitīvi.

Krājumu aprites koeficients parāda, cik reizes analizējamā periodā ir apritējis krājumos ieguldītais kapitāls. Krājumu aprites koeficientu rādītājus var apskatīt 2.15. tabulā.

Krājumu aprites koeficienta rādītāji 2008. g. – 2011. g.

*

Gads	Produkcijas ražošanas izmaksas, Ls	Krājumi bilancē, Ls	Krājumu aprites koeficients	Dienu skaits	Krājumu aprite dienās
2008	368 355 913	25 604 764	14.39	365	25
2009	327 799 549	19 516 020	16.80	365	22
2010	314 411 564	20 663 679	15.22	365	24
2011	337 211 716	23 046 128	14.63	365	25

* 2.15. tabula ir izstrādāta pēc autores aprēķiniem, izmantojot bilances posteņus un peļņas vai zaudējuma aprēķinus laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam

Veicot 2.15. tabulas aprēķinus analīzi, ir redzams, ka visaugstākais krājumu aprites koeficienta līmenis ir 2009. gadā, kad krājumu aprites koeficients salīdzinājumā ar 2008. gadu nedaudz paaugstinājās. Šis paaugstinājums noticis produkcijas ražošanas izmaksu un krājumu apjoma samazinājuma dēļ. Sākot ar 2009. gadu krājumu aprites koeficients sāka samazināties un tas ir vērtējams negatīvi, jo tas nozīmē, ka krājumos tiek ieguldīts pārāk daudz līdzekļu. Līdz ar krājumu aprites koeficienta samazinājumu paaugstinājās krājumu aprite dienās. Tomēr 2011. gadā krājumu īpatsvars bilancē mazliet palielinājās, gandrīz sasniedzot 2008. gada līmeni.

Debitoru parādu aprites rādītāji rāda, cik reizes vidēji gadā debitoru parādi pārvērtušies naudas līdzekļos. Debitoru aprites koeficientus var apskatīt 2.16. tabulā.

Debitoru aprites koeficienta rādītāji 2008. g. – 2011. g.

*

Gads	Neto apgrozījums, Ls	Debitoru parādi, Ls	Debitoru aprites koeficients	Dienu skaits	Debitoru aprite dienās
2008	464 988 787	14 231 119	32.67	365	11
2009	404 386 242	12 539 137	32.25	365	11
2010	391 830 671	25 991 753	15.08	365	24
2011	417 161 590	10 326 153	40.40	365	9

* 2.16. tabula ir izstrādāta pēc autores aprēķiniem, izmantojot bilances posteņus un peļņas vai zaudējuma aprēķinus laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam

2.16. tabulā aprēķinātie dati liecina par to, ka 2010. gadā debitoru aprites koeficients, salīdzinājumā ar iepriekšējiem pārskatu gada periodiem, strauji samazinājās. Ir iespējams, ka uzņēmumam bija nepietiekama debitoru kontrole vai uzņēmums ir pagarinājis debitoru parādu atmaksas termiņus. To nevar uzskatīt par trūkumu, jo gadījumā, ja būtupārāk īss debitoru parādu iekasēšanas periods, pircēji izvēlēšies citu piegādātāju, kurš piešķirs kredītu uz ilgāku laiku periodu. Ņemot vērā, ka neto apgrozījums 2010. gadā samazinājās salīdzinājumā ar 2009. gadu un debitoru aprites koeficients arī samazinājās, līdz ar to palielinājās debitoru aprite dienās. Autore uzskata, ka debitoru parādu atmaksas termiņa pagarinājums bija galvenokārt saistīts ar lejupslīdi mazumtirdzniecības nozarē nevis ar uzņēmuma politiku piedāvāt pircējiem ilgāku atmaksas termiņu. Tomēr 2011. gadā ir vērojamas pozitīvas izmaiņas. 2011. gadā palielinājās neto apgrozījums, bet debitoru parādi samazinājās, salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem. Līdz ar to, debitoru aprites koeficients palielinājās un sasniedza maksimālo lielumu. Tāpat samazinājās arī debitoru aprite dienās, kas, protams, vērtējams, pozitīvi.

Kreditoru aprite ir svarīga uzņēmumam, jo piegādātāji neapņēma kredīta procentus, ja netiek pārsniegts norunātās apmaksas termiņš. Tāpēc šis koeficients ir ļoti svarīgs. To var apskatīt 2.17. tabulā.

2.17. tabula

Kreditoru parādu koeficienta rādītāji 2008. g. – 2011. g.

*

Gads	Produkcijas pašizmaksa, Ls	Parādi piegādātājiem, Ls	Kreditoru parādu koeficients	Dienu skaits	Kreditoru aprite dienās
2008	451 452 008	46 592 179	9.69	365	38
2009	405 375 905	39 037 394	10.38	365	35
2010	379 930 834	42 310 548	9.15	365	40
2011	412 444 730	44 294 929	9.31	365	39

* 2.17. tabula ir izstrādāta pēc autores aprēķiniem, izmantojot bilances posteņus un peļņas vai zaudējuma aprēķinus laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam

Pēc 2.17. tabulā redzamajiem datiem var secināt, ka visaugstākais kreditoru parādu koeficients bija 2009. gadā. To var izskaidrot ar to, ka 2009. gadā samazinājās produkcijas pašizmaksa un arī parādi piegādātājiem, līdz ar to samazinājās arī kreditoru aprite dienās.

2.17. tabulā redzami aprēķini ļauj secināt, ka parādu apmaksu par preču piegādēm un sniegto pakalpojumu apmaksu notiek ilgākā laika posmā, nekā notiek debitoru parādu apmaksu, un to var

uzskatīt par labu uzņēmuma politiku. Tomēr ilga kreditoru aprite dienās liecina par uzņēmuma sliktu spēju norēķināties par savām saistībām. Uzņēmumam nav labas reputācijas šajā jomā.

Lai iegūtu pilnīgāku priekšstatu par kreditoru parādu un debitoru parādu aprites ilguma novērtējumu, ir nepieciešams salīdzināt aprites koeficientus, kurus ie iespējams apskatīt 2.18. tabulā.

2.18. tabula

**Debitoru parādu un kreditoru parādu aprites koeficientu rādītāju salīdzināšana
2008 .g. – 2011. g.**

*

Gads	Debitoru aprites koeficients (Dak)	> vai <	Kreditoru parādu koeficients
2008	32.67	>	9.69
2009	32.25	>	10.38
2010	15.08	>	9.15
2011	40.40	>	9.31

* 2.18. tabula ir izstrādāta pēc autores aprēķiniem, izmantojot bilances posteņus laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam

2.18. tabulas datus var redzēt, ka uzņēmums spēj atmaksāt savus parādus piegādājumiem ilgākā laikposmā nekā spējnorēķināties ar debitoriem. Optimāls rādītāju salīdzinājuma variants ir gadījumā, ja $Dak > Sak$. Novērtējot salīdzinājumu, var secināt, ka uzņēmumam šī situācija ir izdevīga – uzņēmumam nav jāpiesaista papildus līdzekļi savu parādu dzēšanai, ar kuriem ir saistīti papildus procentu maksājumi.

Pamatlīdzekļu aprites koeficients parāda, cik efektīvi tiek izmantoti pamatlīdzekļi neto apgrozījuma veidošanā. To var apskatīt 2.19. tabulā.

2.19. tabula

Pamatlīdzekļu aprites koeficienta rādītāji 2008. g. – 2011. g.

*

Gads	Neto apgrozījums, Ls	Pamatlīdzekļi bilancē, Ls	Pamatlīdzekļu aprites koeficients
2008	464 988 787	19 507 746	23.84
2009	404 386 242	17 742 763	22.79

Gads	Neto apgrozījums, Ls	Pamatlīdzekļi bilancē, Ls	Pamatlīdzekļu aprites koeficients
2010	391 830 671	15 974 684	24.53
2011	417 161 590	16 784 275	24.85

* 2.19. tabula ir izstrādāta pēc autores aprēķiniem, izmantojot bilances posteņus un peļņas vai zaudējuma aprēķinus laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam

2.19. tabulas datus var redzēt, ka pamatlīdzekļu aprites koeficients 2009. gadā samazinājies salīdzinājumā ar 2008. gadu. Tādējādi var secināt, ka tiek investēts pārāk daudz līdzekļu ilgtermiņa ieguldījumos salīdzinājumā ar ražošanas un realizācijas apjomiem – pamatlīdzekļos tiek piesaistīts papildus kapitāls un tiek atmaksāts aizņēmums un procenta maksājumi, bet pietiekamas atdeves uzņēmumam nav. 2010. gadā pamatlīdzekļu aprites koeficients palielinājās, kas ir vērtējams pozitīvi.

Kopumā vērtējot aprites koeficientu analīzi, var secināt, ka uzņēmuma SIA „Rimi Latvia” aprites rādītāji ir uzlabojušies 2011. gadā salīdzinājumā ar iepriekšējiem pārskata gadiem, un to var novērtēt pozitīvi.

2.7. SIA „Rimi Latvia” rentabilitātes rādītāju analīze

Rentabilitāte ir peļņas relatīva izpausme. Ar rentabilitāti saprot attiecību starp peļņu un kādu citu rādītāju, kurš saistīts ar attiecīgās peļņas lielumu. Rentabilitātes rādītājiem nav noteiktas optimālās robežas, tās paaugstinājums vienmēr ir vērtējams pozitīvi. Tā kā peļņa ir svarīgākais uzņēmuma darbības rezultāts, ilgstoši zems rentabilitātes līmenis vai arī rentabilitāte ar mīnus zīmi atspoguļo uzņēmējdarbības neveiksmi. Ja šī neveiksme netiek laikus novērsta, ir gaidāms uzņēmuma bankrots. Rentabilitātes līmeņa paaugstināšana vienmēr tiek vērtēta pozitīvi. Rentabilitāti izsaka procentos.

Realizācijas rentabilitāte ir finansiālā rezultāta attiecība pret apjoma rādītāju, jeb tas – cik lielu peļņu rada katra neto apgrozījuma vienība. To var redzēt 2.20. tabulā.

2.20. tabula

Realizācijas rentabilitātes koeficienta rādītāji 2008. g. – 2011. g.

*

Gads	Neto peļņa, Ls	Neto apgrozījums, Ls	Realizācijas rentabilitāte, %
2008	14 429 997	464 988 787	3.10

Gads	Neto peļņa, Ls	Neto apgrozījums, Ls	Realizācijas rentabilitāte, %
2009	696 790	404 386 242	0.17
2010	5 572 760	391 830 671	1.42
2011	6 132 424	417 161 590	1.47

* 2.20. tabula ir izstrādāta pēc autores aprēķiniem, izmantojot peļņas vai zaudējuma aprēķinus laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam

2.20. tabulā attēlotajos datos var redzēt, ka 2008. gadā bija visaugstākais realizācijas rentabilitātes līmenis. 2009. gadā uzņēmuma īpašnieki uz vienu pašu kapitāla latu ir ieguvuši 0,17 procentu lielu peļņu, kas salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu ir vērtējams negatīvi. Šīs realizācijas rentabilitātes straujš samazinājums ir saistīts ar to, ka 2009. gadā krietni samazinājās neto peļņa. Tomēr sākot ar 2010. gadu jau ir redzamas pozitīvas izmaiņas, jo uzņēmumā sāka paaugstināties neto peļņa un līdz ar to arī realizācijas rentabilitāte. 2011. gadā katrs neto apgrozījuma lats sniedza 1,47 procentus peļņas. Salīdzinājumā ar iepriekšējiem divu gadu periodiem, tas vērtējams pozitīvi.

Lai novērtētu SIA „Rimi Latvia” pamatdarbības efektivitāti, tiek aprēķināti operatīvās darbības rentabilitātes koeficienti, kurus var apskatīt 2.21. tabulā.

2.21. tabula

Operatīvās darbības rentabilitātes koeficientu rādītāji 2008. g. – 2011. g.

*

Gads	Peļņa pirms % maks. un nodokļiem, Ls	Neto apgrozījums, Ls	Operatīvās darbības rentabilitāte, %
2008	17 019 172	464 988 787	3.62
2009	651 860	404 386 242	-0.03
2010	6 671 292	391 830 671	1.53
2011	7 400 527	417 161 590	1.68

* 2.21. tabula ir izstrādāta pēc autores aprēķiniem, izmantojot peļņas vai zaudējuma aprēķinus laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam

2.22. tabulā redzamie aprēķini rāda, ka 2008. gadā SIA „Rimi Latvia” pamatdarbība ir bijusi visefektīvākā, jo operatīvās darbības koeficients ir visaugstākais. Visneveiksmīgākā uzņēmējdarbība SIA „Rimi Latvia” bija konstatēta 2009. gadā, kad uzņēmuma zaudējumi veidoja 0,03 procentus no neto apgrozījuma. Tas ir saistīts ar to, ka samazinājās peļņa pirms procentu maksājumiem un nodokļiem. Sākot ar 2010. gadu operatīvās darbības rentabilitāte palielinājās. 2011. gadā tās veidoja

1,68 procentus, tomēr gan peļņa pirms procentu maksājumiem un nodokļiem, gan neto apgrozījums bija būtiski mazāks nekā 2008. gadā.

Kopumā operatīvas darbības rentabilitāte norāda uz saimnieciskās darbības pasliktināšanos.

Bruto peļņas rentabilitātes rādītāji sniedz iespēju aprēķināt, kādā mērā neto apgrozījuma pārmaiņas ietekmē bruto peļņas lielumu. Bruto peļņas koeficientus var izmantot, plānojot uzņēmējdarbības politiku. Bruto peļņas koeficienti ir apkopoti 2.22. tabulā.

2.22. tabula

Bruto peļņas rentabilitātes koeficientu rādītāji 2008. g. – 2011. g.

*

Gads	Bruto peļņa, Ls	Neto apgrozījums, Ls	Bruto peļņas rentabilitāte, %
2008	96 632 874	464 988 787	20.78
2009	76 586 693	404 386 242	18.94
2010	77 419 107	391 830 671	19.76
2011	79 949 874	417 161 590	19.17

* 2.22. tabula ir izstrādāta pēc autores aprēķiniem, izmantojot peļņas vai zaudējuma aprēķinus laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam

2.22. tabulā aplūkotajos datos ir redzams, ka bruto peļņas rentabilitātei ir robežās no 18,94 procentiem līdz 20,78 procentiem. Bruto peļņas rentabilitāte ir būtiski lielāka par realizācijas un operatīvās darbības rentabilitātēm. Tā kā bruto peļņas rentabilitāte ir daudz lielāka par pārējām komerciālajām rentabilitātēm, var secināt, ka uzņēmumam ir lielas pārējās izmaksas, it īpaši pārdošanas izmaksas, kas ietekmē realizācijas un operatīvās darbības rentabilitāti, bet neietekmē bruto peļņas rentabilitāti. Vislielāko līmeni bruto peļņas rentabilitāte sasniedza pirmajā analizējamā periodā – 20,78 procentu. 2011. gadā bruto peļņas rentabilitātes līmenis bija 19,17 procentu liels.

Ekonomiskā, jeb aktīvu rentabilitāte raksturo, cik efektīvi tiek izmantoti aktīvi peļņas radīšanā. Šis rentabilitātes koeficients tiek izmantots kā konkurētspējas indikators. Aktīvu rentabilitātes koeficienti ir atspoguļoti 2.23. tabulā.

2.23. tabula

Aktīvu rentabilitātes koeficienta rādītāji 2008. g. – 2011. g.

*

Gads	Neto peļņa, Ls	Aktīvi bilancē, Ls	Aktīvu rentabilitāte, %
2008	14 429 997	80 445 363	17.94
2009	696 790	70 516 299	0.99
2010	5 572 760	79 873 901	6.98

Gads	Neto peļņa, Ls	Aktīvi bilancē, Ls	Aktīvu rentabilitāte, %
2011	6 132 424	79 709 199	7.69

* 2.23. tabula ir izstrādāta pēc autores aprēķiniem, izmantojot bilances posteņus un peļņas vai zaudējuma aprēķinus laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam

2.23. tabulas datus ir redzams, ka visaugstākā aktīvu rentabilitāte bija 2008. gadā. Bet jau 2009. gadā neto peļņas ieņēmumi pret aktīviem bilancē ir samazinājušies. Tajā pašā gadā aktīvu rentabilitātes koeficients ir sasniedzis viszemāko līmeni un bija 0.99 %. Samazinājums ir saistīts ar neto peļņas būtisku samazinājumu, aktīvu bilances summa arī samazinājās, bet proporcionālais bilances samazinājums bija ne tik straujš, kā neto peļņas samazinājums. 2010.gadā ir redzama pozitīvas izmaiņas jo aktīvu rentabilitāte sāka palielināties. 2010. gadā salīdzinājumā ar 2009. gadu aktīvu rentabilitāte krietni pieauga un bija 6,98% liela. 2011. gadā aktīvu rentabilitāte bija 7,69 % liela. Tomēr, sakarā ar to, ka 2011. gada neto peļņa ir mazāka par 2008. gada neto peļņu, aktīvu rentabilitātes koeficients ir mazāks par 2008. gada koeficientu.

Lai noteiktu rādītājus, kuri ietekmēja aktīvu rentabilitātes samazināšanos, tiks aprēķināta aktīvu rentabilitāte pēc Du Pont metodes un rezultāts tiks aplūkots 2.24. tabulā.

2.24. tabula

Aktīvu rentabilitātes koeficienta rādītāji (pēc Du Pont formulas) 2008. g.-2011. g.

*

Gads	Realizācijas rentabilitāte, %	Aktīvu aprites koeficients	Aktīvu rentabilitāte, %
2008	3.10	5.78	17.94
2009	0.17	5.73	0.99
2010	1.42	4.91	6.98
2011	1.47	5.23	7.69

* 2.24. tabula ir izstrādāta pēc autores aprēķiniem, izmantojot bilances posteņus un peļņas vai zaudējuma aprēķinus laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam

Ņemot vērā 2.24. tabulā attēlotas datus var secināt, ka aktīvu rentabilitātes pazemināšanos 2009. gadā noteica realizācijas rentabilitātes pazeminājums, jo aktīvu aprites koeficientu pazeminājums bija nenozīmīgs. 2010. un 2011. gada aktīvu rentabilitātes koeficienta pieaugums ir saistīts ar realizācijas rentabilitātes un aktīvu aprites koeficienta pieaugumu.

Kopkapitāla rentabilitāte rāda, kāda būtu bijusi peļņa, ja viss iesaistītais kapitāls būtu pašu kapitāls. Lai noskaidrotu kapitāla izmantošanas efektivitāti SIA „Rimi Latvia”, tiek aprēķināts kopkapitāla rentabilitātes koeficients, kuru var apskatīt 2.25. tabulā.

2.25. tabula

Kopkapitāla rentabilitātes koeficienta rādītāji 2008. g. – 2011. g.

*

Gads	Neto peļņa, Ls	Procentu maksājumi, Ls	Kopkapitāls bilance, Ls	Kopkapitāla rentabilitāte, %
2008	14 429 997	172905	80 445 363	17.72
2009	696 790	791180	70 516 299	-0.13
2010	5 572 760	664385	79 873 901	6.15
2011	6 132 424	386606	79 709 199	7.21

* 2.25. tabula ir izstrādāta pēc autores aprēķiniem, izmantojot bilances posteņus un peļņas vai zaudējuma aprēķinus laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam

Analizējot 3.26. tabulā redzamos datus var secināt, ka kopkapitāla rentabilitātes koeficients 2008. gadā salīdzinājumā ar visiem pārskatu gadiem bija vislielākais, tas ir 17,72% liels. 2009. gadā kopkapitāla rentabilitāte ir -0,13%. No tā var secināt, ka kapitāls netiek efektīvi izmantots. Straujš kritums ir saistīts ar neto apgrozījumu samazinājumu, kas arī ietekmē uz neto peļņas apjomu, kopkapitāls bilancē arī nedaudz samazinājies. Tomēr pēdējos divos analizējamajos periodos efektivitāte pieaug, kas vērtējams pozitīvi.

Lai noskaidrotu, cik lielu peļņu iegūst SIA „Rimi Latvia” īpašnieki uz vienu pašu kapitāla vienību, tiks aplūkots pašu kapitāla rentabilitātes koeficients. Pašu kapitāla rentabilitātes koeficients ir attēlots 2.26. tabulā.

2.26. tabula

Pašu kapitāla rentabilitātes koeficienta rādītāji, 2008.g.-2011.g.

*

Gads	Neto peļņa, Ls	Pašu kapitāls bilancē, Ls	Pašu kapitāla rentabilitāte, %
2008	14 429 997	21 860 546	66.01
2009	696 790	22 557 336	3.09
2010	5 572 760	28 130 096	19.81
2011	6 132 424	23 262 520	26.36

* 2.26. tabula ir izstrādāta pēc autores aprēķiniem, izmantojot bilances posteņus un peļņas vai zaudējuma aprēķinus laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam

2.26. tabulā atspoguļotie dati parāda, ka pašu kapitāla rentabilitātes koeficienta samazināšana galvenokārt ir saistīta ar neto peļņas samazinājumu. 2008. gadā pašu kapitāla rentabilitāte bija vislielākajā līmenī un veidoja 66,01%. Neto peļņa 2008. gadā arī bija vislielākā. 2009. gadā ir redzams, ka neto peļņa krietni samazinājās. Un tas ietekmēja arī pašu kapitāla rentabilitāti, kas samazinājās līdz 3,09%. Savukārt, 2010. un 2011. gadā ir redzamas pozitīvas izmaiņas – pašu kapitāla rentabilitāte veidoja attiecīgi 19,81% un 26,36%, kas ir saistīts ar neto peļņas pieaugumu.

Maģistra darba autore izmantoja Du Pont paplašināto formulu, lai noteiktu pašu kapitāla rentabilitātes samazinājumu. Rezultātus var apskatīt 2.27. tabulā.

2.27. tabula

Pašu kapitāla rentabilitātes koeficienta rādītāji (pēc Du Pont formulas) 2008. g.-2011. g.

*

Gads	Realizācijas rentabilitāte, %	Aktīvu aprites koeficients	Pašu kapitāla rentabilitāte, %
2008	3.10	5.78	66.01
2009	0.17	5.73	3.09
2010	1.42	4.91	19.81
2011	1.47	5.23	26.36

* 2.27. tabula ir izstrādāta pēc autores aprēķiniem, izmantojot bilances posteņus un peļņas vai zaudējuma aprēķinus laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam

Analizējot 2.27. tabulas datus ir redzams, ka pašu kapitāla rentabilitātes koeficientu ietekmē realizācijas rentabilitātes izmaiņas. 2008. gadā augsto pašu kapitāla rentabilitātes līmeni ietekmēja gan realizācijas rentabilitāte, gan arī aktīvu aprites koeficients. 2009. gadā pašu kapitāla rentabilitāti ietekmēja tikai realizācijas rentabilitāte, jo aktīvu aprites koeficienta izmaiņas bija nenozīmīgas. 2010. un 2011. gadā pašu kapitālu būtiski ietekmēja realizācijas rentabilitātes paaugstinājums.

Kopējais uzņēmuma finansiālais stāvoklis pasliktinājies 2011. gadā salīdzinājumā ar 2008. gadu, kas ir cieši saistīts ar lejupslīdi uzņēmuma darbības nozarē – mazumtirdzniecībā. Samazinājās pieprasījums pēc precēm un sniegtajām pakalpojumiem, līdz ar to samazinājās neto apgrozījums. 2010. un 2011. gadā tas mazliet uzlabojās, tomēr tas ievērojami atšķiras no 2008. gada līmeņa.

3. SIA „RIMI LATVIA” FINANŠU RĀDĪTĀJU SALĪDZINĀJUMS AR VIDĒJIEM MAZUMTIRDZniecības NOZARES RADĪTĀJIEM

3.1. Mazumtirdzniecības nozares raksturojums

Mazumtirdzniecības nozare ir viena no nozīmīgākajām nozarēm Latvijas ekonomikā gan finanšu apgrozījuma, gan nodarbināto skaita jomā. Lai pārliecinātos par mazumtirdzniecības nozares svarīgumu iedzīvotāju nodarbinātības jomā, 3.1. tabulā tiks apskatīta nodarbinātība mazumtirdzniecības nozarē 2008. – 2011. gadā pēc nodarbināto skaita.

3.1.tabula

Nodarbinātība mazumtirdzniecības nozarē 2008.-2011.gadā [24]

*

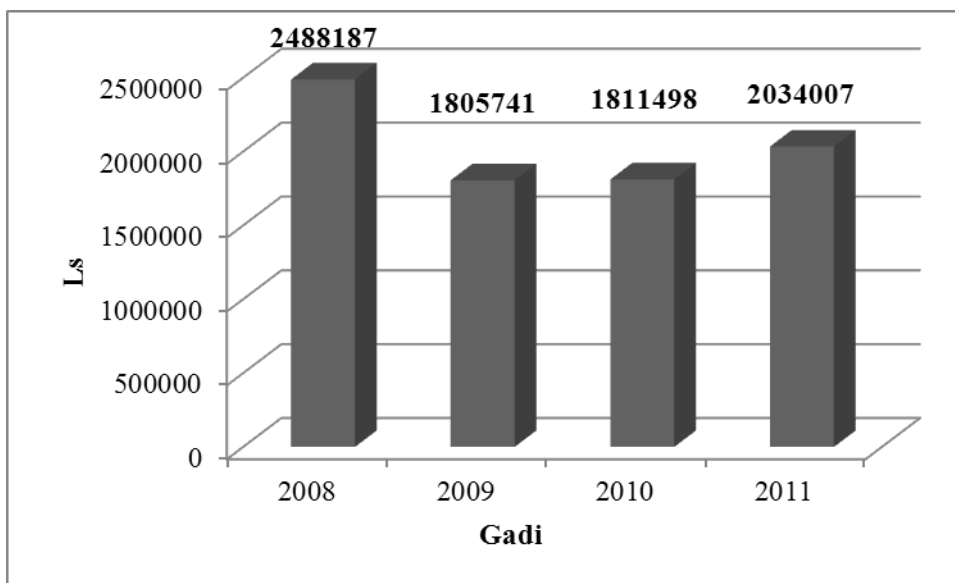
Gads	Nodarbināto skaits (tūkst.)	Nodarbinātie mazumtirdzniecībā (% no kopējā nodarbināto skaita)
2008	182.0	16.2
2009	162.6	16.5
2010	149.6	15.9
2011	152.1	15.7

* 3.1. tabula ir izstrādāta pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam

Aplūkojot 3.1. tabulā redzamos datus, var secināt, ka visvairāk mazumtirdzniecības nozarē nodarbināto, kā liecina Centrālās statistikas pārvaldes dati, bija 2008. gadā. Apskatot datus, var secināt, ka no 2008. līdz 2010. gadam nodarbināto skaits samazinājās. 3.1. tabulas datus var redzēt, ka 2010. gadā ir samazinājies nodarbināto skaits mazumtirdzniecības nozarē. Autore uzskata, ka šis samazinājums ir saistīts ar ekonomisko lejupslīdi Latvijā, kas būtiski skāra arī mazumtirdzniecības nozari. Ekonomiskās krīzes apstākļos, palielinājās bezdarba līmenis, kā arī samazinājās iedzīvotāju ienākumi. Šajos apstākļos cilvēkiem ir tendence palielināt savus uzkrājumus, līdz ar to samazinājās iedzīvotāju pirktspēja. Tā rezultātā daži veikali bija spiesti mainīt preču un pakalpojumu cenas politiku – krietni samazināt cenas vairumam preču. Dažiem veikaliem preču cenas samazinājums nebija izdevīgs, un galu galā veikali pārtrauca savu darbību, kas negatīvi ietekmēja mazumtirdzniecības nozari kopumā.

Tiek aplūkots mazumtirdzniecības nozares ieguldījumu IKP laika posmā no 2008. līdz 2010. gadam 3.1. attēlā.

*

3.1. att. **IKP mazumtirdzniecības nozarē laika posmā no 2008. līdz 2011. gadam**

* 3.1. attēls ir izstrādāts pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam

Aplūkojot 3.1. attēlu var secināt, ka vislielākais ieguldījums IKP bija 2008. gadā. Salīdzinot ar 2008. gadu, 2009. gadā mazumtirdzniecības nozares ieguldījums IKP samazinājās par 682 446 latiem. Tas ir saistīts ar ekonomisko lejupslīdi - ar pieprasījuma pēc pārtikas un nepārtikas precēm samazinājumu. Tomēr ir redzamas pozitīvas izmaiņas, jo mazumtirdzniecības nozares ieguldījums IKP 2011. gadā palielinājās par 222 509 latiem, kas ir saistīts ar ekonomisko atveseļošanos. Līdz ar to var secināt, ka mazumtirdzniecības nozares ieguldījuma IKP paaugstinājums nākotnē būs saistīts ar ekonomikas atveseļošanos.

Pēc SEB bankas ekonomista Daiņa Gašpuitisa vārdiem, 2013. gadā, mazumtirdzniecības nozares izaugsme kļūst mērenāka. „Lielu lomu saglabā iebraucošo tūristu tēriņi. Uz pārējo valstu fona esošais kāpums ir visai iespaidīgs, taču interesanti, ka patērētājs savos vērtējumos uz notiekošajiem procesiem, arī plašākā mērogā, saglabā visai kritisku skatu. Ja to skatītu pēdējo gadu kontekstā, tam skaidrojums būtu vienkāršāks. Tomēr patērētājs bijis kritisks arī straujās izaugsmes gados un pašreizējais noskaņojuma līmenis atrodas 2008. gada sākuma līmenī. Šāda tieksme sabiezināt krāsas ļauj prognozēt, ka arī turpmāka ekonomikas attīstība būtisku uzlabojumu vērtējumā neatspoguļos, jo izaugsmes tempi palēnināsies. Turpmākajos sešos mēnešos veikalu

apmeklētāju plūsmas pilnībā neizzudīs un turpinās uzturēt ekonomisko aktivitāti. Tomēr grūti saskatīt argumentus, lai tas saglabātos esošajos tempos. Mākoņi virs globālās ekonomikas turpina mīlēt un iespējamās brāzmas var skart arī Latviju,” spriež D. Gaišputis. Viņš piebilst, ka kaut nedaudz, tomēr ir vērojams atalgojuma pieaugums, pieaugusi nodarbinātība, kā arī izzudis nomācošais taupības pasākumu slogs. Rezultātā iedzīvotāji atļaujas tērēt arvien brīvāk, vairāk līdzekļi tērējot pārtikas un nepārtikas preču iegādē, un nereti atliekot citus maksājumus.

Kā ir redzams Centrālās statistikas pārvaldes datos un bankas darbinieka viedoklī, mazumtirdzniecības nozarē bija vērojama būtiska lejupslīde 2009. gadā. Mazumtirdzniecības nozares izaugsme ir atkarīga no ekonomikas atveseļošanās. Jo mazāks ir bezdarba līmenis un jo lielāki ir iedzīvotāju ienākumi, jo mazāka ir iedzīvotāju nepieciešamība uzkrāt naudu, līdz ar to ir lielāka pirktspēja.

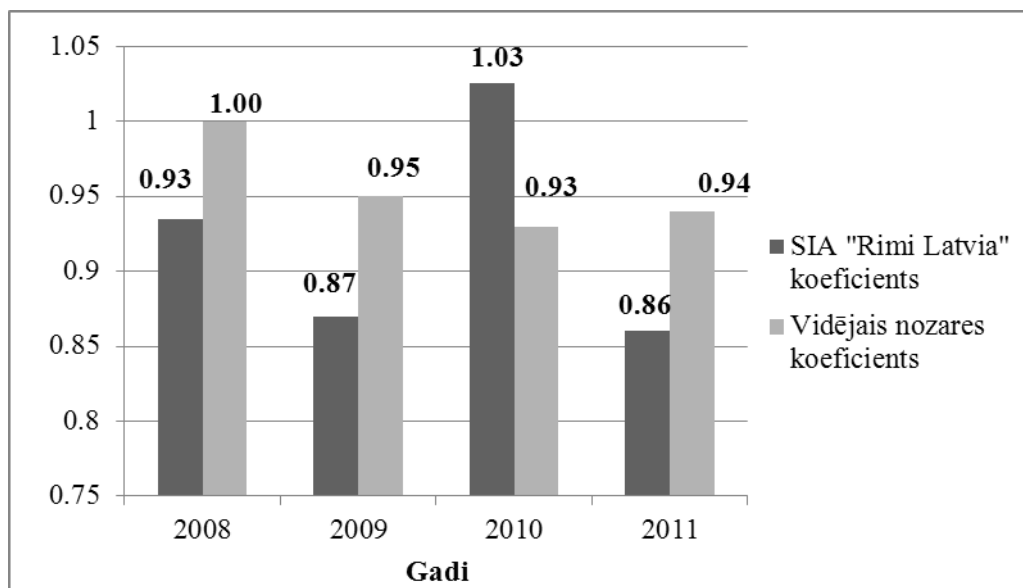
Tā kā autore izvēlētais uzņēmums darbojas mazumtirdzniecības nozarē, tad pēc autore domām, ir nepieciešams veikt SIA „Rimi Latvia” finanšu rādītāju salīdzinājumu ar vidējiem mazumtirdzniecības nozares rādītājiem, lai saņemtu priekšstatu par uzņēmuma konkurētspēju attiecīgās nozares tirgū.

3.2. Likviditātes rādītāju salīdzinājums un novērtējums

Lai noteiktu SIA "Rimi Latvia" konkurētspēju, daži no finanšu rādītājiem tiek salīdzināti ar nozares vidējiem rādītājiem. Mazumtirdzniecības nozares vidējie rādītāji tika iegūti no *Lursoft* datu bāzē, kuri bija aprēķināti „par primāro datu avotu, izmantojot uzņēmuma finanšu datus”. [20] Nozaru vidējos finanšu koeficientus var apskatīt 5. pielikumā.

Autore veiks šādu rādītāju analīzi: kopējās likviditātes rādītājs, starpseguma likviditātes koeficients, finansiālās neatkarības koeficients, finansiālās autonomijas koeficients, krājumu aprites koeficients, kreditoru aprite dienās, vidējais debitoru parādu iekasēšanas periods dienās, aktīvu rentabilitātes koeficients, bruto peļņas rentabilitātes koeficients, pašu kapitāla rentabilitātes koeficients. Analīzē tiek izmantoti dati par 3 gadiem laikposmā no 2008. gada līdz 2011. gadam.

Vispirms tiek aplūkoti kopējās likviditātes koeficienti vidēji mazumtirdzniecības nozarē un SIA „Rimi Latvia” laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam. 3.2. attēlā ir atspoguļoti kopējās likviditātes rādītāji, kas norāda uz uzņēmuma spēju norēķināties par īstermiņa saistībām.

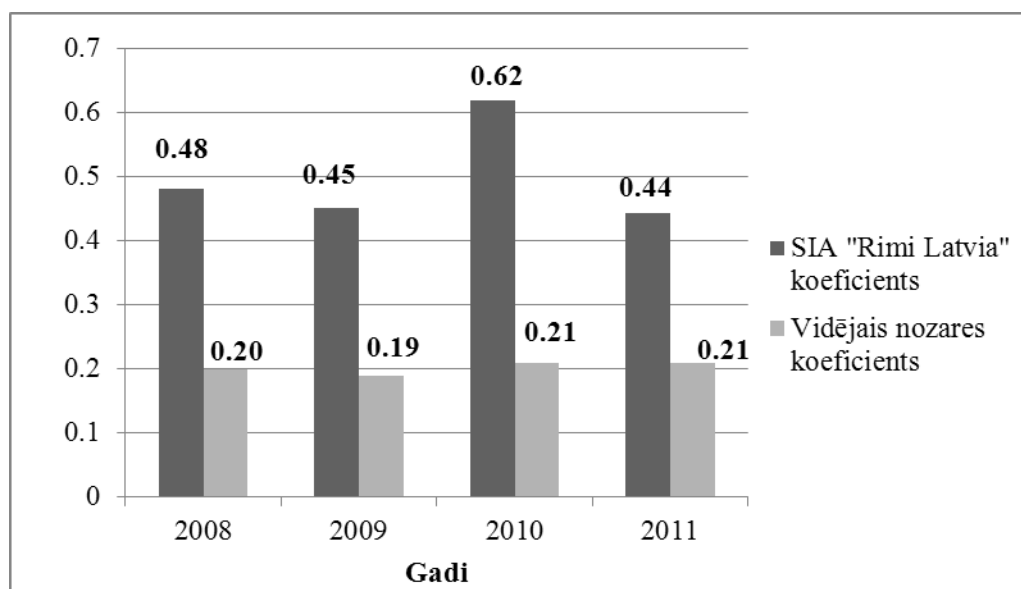

3.2.att. Kopējās likviditātes koeficienti vidēji mazumtirdzniecības nozarē un SIA „Rimi Latvia” laika posmā no 2008. g. līdz 2011. g.

* 3.2. attēls ir izstrādāts pēc autoru aprēķiniem, izmantojot SIA “Rimi Latvia” un mazumtirdzniecības nozares vidējus finanšu rādītājus laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam

Kā ir redzams 3.2. attēlā, SIA „Rimi Latvia” kopējās likviditātes koeficients 2009. un 2011. gadā ir mazāks, nekā vidēji nozarē. Ņemot vērā, ka rādītāja optimālās robežas ir no 1 līdz 2, var secināt, ka SIA „Rimi Latvia” 2008., 2009. un 2011. gadā neefektīvi izmantoja apgrozāmos līdzekļus salīdzinājumā ar citiem uzņēmumiem mazumtirdzniecības nozarē. Tomēr 2010. gadā SIA „Rimi Latvia” kopējās likviditātes koeficients atrodas optimālajās robežās un ir lielāks nekā vidējais koeficients visā nozarē. To var uzskatīt par priekšrocību, jo SIA „Rimi Latvia” var dzēst īstermiņa saistības noteiktā laikā, bet citiem uzņēmumiem, kas darbojas mazumtirdzniecības nozarē, varēja rasties problēmas šajā jomā. Kopumā var secināt, ka visiem uzņēmumiem, kas darbojas mazumtirdzniecības nozarē 2009. līdz 2011. gadam ir problēmas ar īstermiņa parādu segšanu. Tomēr SIA „Rimi Latvia” ir vērojama negatīva iezīme, - 2011. gadā kopējās likviditātes koeficients samazinājās, salīdzinot ar iepriekšējiem periodiem.

Tiek apskatīts vidējais starpseguma likviditātes koeficients mazumtirdzniecības nozarē un SIA „Rimi Latvia” laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam 3.3. attēlā. Starpseguma koeficients raksturo pašreizējo saistību daļu, kas var tikt dzēsta ne tikai ar naudas līdzekļiem, bet arī ar sagaidāmiem ienākumiem no izpildītajiem darbiem, nosūtītās produkcijas un sniegtajiem pakalpojumiem.

3.2.att. Starpseguma likviditātes koeficienti vidēji mazumtirdzniecības nozarē un SIA „Rimi Latvia” laika posmā no 2008. g. līdz 2011. g.

* 3.3. attēls ir izstrādāts pēc autoras aprēķiniem, izmantojot SIA „Rimi Latvia” un mazumtirdzniecības nozares vidējus finanšu rādītājus laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam

3.3. attēlā redzami dati norāda, ka starpseguma likviditātes koeficients nevienā no apskatītajiem gadiem neatbilst optimālajām robežām no 0.8 līdz 1. Tas ir izskaidrojams ar lielu krājumu īpatsvaru bilancē. Starpsegumu likviditātes lielumu var ietekmēt no pircējiem saņemto avansu lielums, šaubīgo debitoru īpatsvars, debitoru parādu lielumi, nākamo periodu izmaksu lielums. 2010.gadā likviditātes starpseguma koeficients ievērojami pietuvojies optimālajam līmenim, samazinoties krājumu īpatsvaram. Tomēr pēdējā analizējamā laika periodā starpseguma likviditātes koeficients krietni samazinājās, kas vērtējams negatīvi.

Vidējais starpseguma likviditātes koeficients nozarē visos analizējamajos periodos ir krietni mazāks nekā starpseguma likviditātes koeficients SIA „Rimi Latvia”. Tas ir izskaidrojams ar lejupslīdi mazumtirdzniecības nozarē. Aplūkojot tabulu, var redzēt, ka 2008. gadā starpseguma likviditātes koeficients bija 0,20. Tomēr 2009. gadā starpseguma likviditātes koeficients samazinājās un bija 0,19. Koeficienta lieluma samazinājums tiek saistīts ar debitoru parādu palielinājumu. 2010. gadā SIA „Rimi Latvia” starpseguma likviditātes koeficients palielinājās un bija 0,62, kas ir tuvāks optimālajām robežām. Koeficienta palielinājums tiek uzskatīts par uzņēmuma priekšrocību, jo SIA „Rimi Latvia” ir labāka spēja dzēst īstermiņa saistības, neiesaistot krājumus.

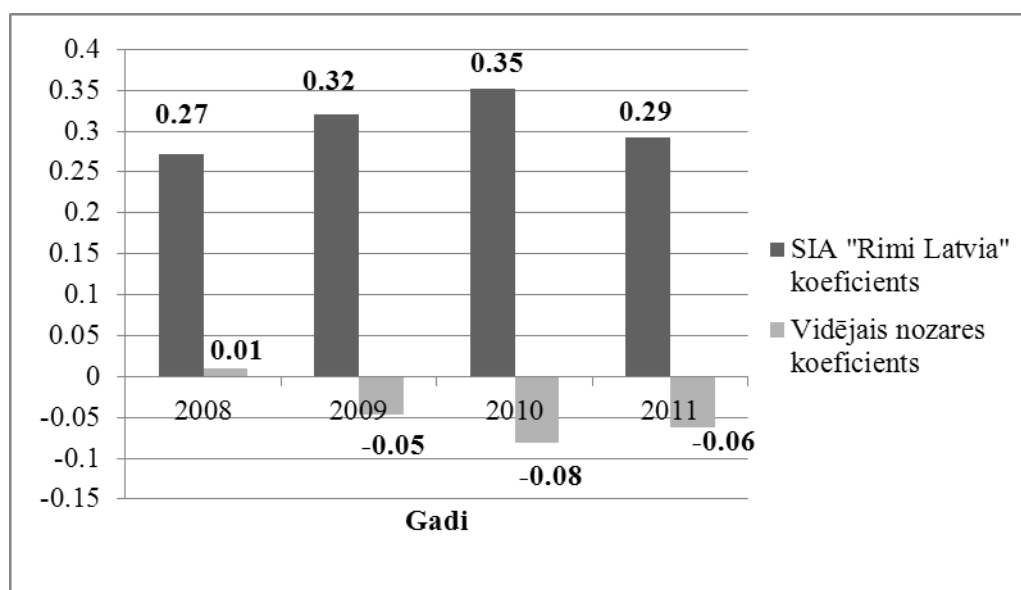
Salīdzinot vidējos likviditātes koeficientus mazumtirdzniecības nozarē ar SIA „Rimi Latvia” rādītājiem, ir redzams, ka 2008. un 2009. gadā kopējās likviditātes koeficienti SIA „Rimi Latvia”

bija mazāki, nekā vidēji nozarē. Tomēr dati par starpseguma likviditātes koeficientu liecina, ka tuvāk optimālajām robežām ir SIA „Rimi Latvia” rādītāji, kas tiek uzskatīts par priekšrocību uzņēmumam, jo uzņēmums spēj segt savas īstermiņa saistības. 2010. gadā situācija SIA „Rimi Latvia” bija labāka nekā vidēji nozarē.

3.3. Maksātspējas rādītāju salīdzinājums un novērtējums

Lai novērtētu uzņēmuma maksātspēju, tiek apskatīti finansiālās neatkarības un finansiālās autonomijas koeficienti mazumtirdzniecības nozarē un SIA „Rimi Latvia” laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam. Finansiālās neatkarības koeficients raksturo, kāda daļa no līdzekļiem tiek finansēta no pašu kapitāla, tai skaitā no īpašnieku ieguldījumiem. Finansiālās neatkarības koeficientus SIA „Rimi Latvia” un vidēji mazumtirdzniecības nozarē laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam var apskatīt 3.4. attēlā.

*

3.3.att. Finansiālās neatkarības koeficienti vidēji mazumtirdzniecības nozarē un SIA „Rimi Latvia” laika posmā no 2008. g. līdz 2011. g.

*3.4. attēls ir izstrādāts pēc autoru aprēķiniem, izmantojot SIA “Rimi Latvia” un mazumtirdzniecības nozares vidējus finanšu rādītājus laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam

Aplūkojot 3.4. attēlu, var secināt, ka situācija uzņēmumā „Rimi Latvia” ir daudz labāka, nekā vidēji mazumtirdzniecības nozarē. Tas ir saistīts ar pašu kapitāla regulāru palielināšanos. SIA „Rimi Latvia” apskatītajos gados, bilances kopsummā nav īpašu izmaiņu, bet pašu kapitāla procentuāls

pieaugums bija straujāks, līdz ar to finansiālās neatkarības koeficients ir augstāks, nekā vidēji nozarē katrā no apskatītajiem gadiem.

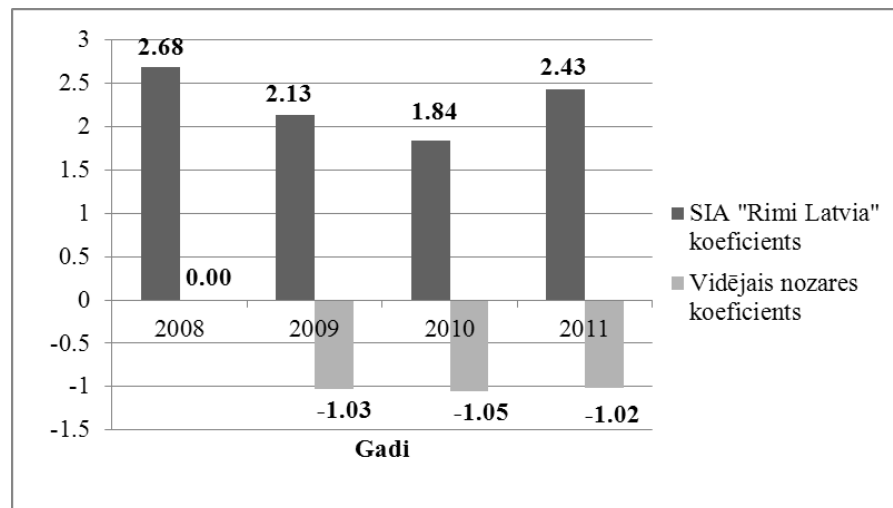
Vērtējot dinamikas izmaiņas, ir redzams, ka lejupslīde finansiālās neatkarības koeficienta jomā ir vērojama tikai vidēji mazumtirdzniecības nozarē. Autore uzskata, ka uzņēmumos, kuri darbojas mazumtirdzniecības nozarē samazinājās arī neto peļņa un uzņēmumiem nebija pietiekamu līdzekļu daudzumu, lai palielinātu pašu kapitāla lielumu. SIA „Rimi Latvia” gadījumā pašu kapitāla palielinājums saistīts ar mātes uzņēmuma AS „Rimi Baltic AB” naudas ieguldīšanu meitas uzņēmumā.

Vidēji mazumtirdzniecības nozarē finansiālās neatkarības koeficienta līmenis ir negatīvs vai tiecas uz nulli visos analizējamajos gados. Tas nozīmē, ka no aizņēmumiem tiek finansēti ne tikai uzņēmuma līdzekļi pilnā apjomā, bet arī segti uzņēmuma zaudējumi. Šāda situācija uzņēmumiem, kuri darbojas mazumtirdzniecības nozarē ir bīstama un rada ar maksātspējas risku

Kopumā finansiālās neatkarības koeficienta samazināšanās tendence vidēji mazumtirdzniecības nozarē vērtējama negatīvi, bet SIA „Rimi Latvia” koeficients tiek vērtēts pozitīvi un arī tiek uzskatīts par priekšrocību uzņēmumam.

Tiek apskatīta saistību attiecība pret pašu kapitālu jeb finansiālā līdzsvara koeficients, kas raksturo finansiālo līdzsvaru starp aizņemto kapitālu un pašu kapitālu. Šis koeficients raksturo uzņēmuma atkarību no ārējiem aizņēmumiem. Finansiālā līdzsvara koeficienti SIA „Rimi Latvia” un vidēji mazumtirdzniecības nozarē laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam ir apskatāmi apskatīt 3.5. attēlā.

*

3.4. att. Finansiālās līdzsvara koeficienti vidēji mazumtirdzniecības nozarē un SIA „Rimi Latvia” laika posmā no 2008. g. līdz 2011. g.

*3.5. attēls ir izstrādāts pēc autores aprēķiniem, izmantojot SIA "Rimi Latvia" un mazumtirdzniecības nozares vidējus finanšu rādītājus laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam

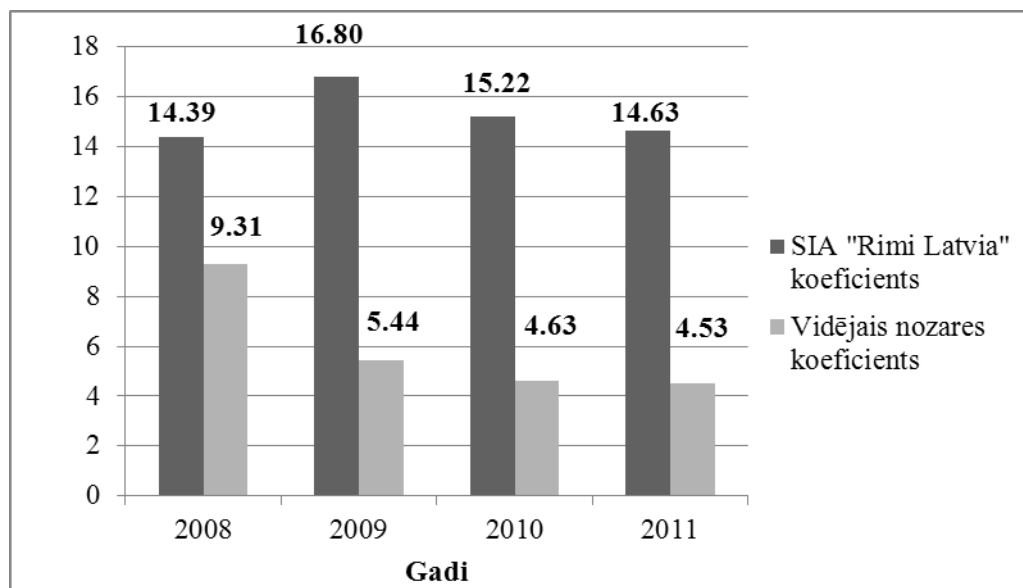
Apskatot 3.5. attēlu var redzēt, ka SIA „Rimi Latvia” laika periodā no 2008. līdz 2010. gadam finansiālā līdzsvara koeficientiem ir tendence samazināties. Pēc autores domām, tas vērtējams pozitīvi, jo tas liecina par finanšu riska pazemināšanos. 2010. gadā salīdzinājumā ar 2009. gadu koeficients krietni samazinājās. Finansiālā līdzsvara koeficienta samazinājums liecina par saimnieciskās darbības sašaurināšanu, kas ir saistīta ar lejupslīdi mazumtirdzniecības nozarē.

Finansiālā līdzsvara koeficientu rādītāji vidēji mazumtirdzniecības nozarē laika posmā no 2008. līdz 2011. gadam ir krietni sliktāki nekā SIA „Rimi Latvia” rādītāji. Visos apskatītajos gados koeficienta lielums ir zemāks vai pat negatīvs, kas norāda uz to, ka vidēji mazumtirdzniecības nozares uzņēmumi lielākajai finansējuma daļai neizmanto piesaistītos līdzekļus. SIA „Rimi Latvia” ir augsts koeficienta līmenis, kas ir redzams 2011. gadā un tas norāda uz to, ka lielākā daļa finansējuma ir saistības.

Aplūkojot divus maksāspējas rādītājus, var secināt, ka gan finanšu neatkarības koeficienti, gan finanšu līdzsvara koeficienti laika posmā no 2008. līdz 2011. gadam SIA „Rimi Latvia” ir labāki nekā vidēji rādītāji mazumtirdzniecības nozarē. SIA „Rimi Latvia” finansiālās līdzsvara koeficienta palielinājums, ko var redzēt 2011. gadā nav būtisks, tomēr tas nav vērtējams pozitīvi. SIA „Rimi Latvia” finanšu neatkarības koeficienta palielinājums tiek vērtēts pozitīvi un tiek uzskatīts par uzņēmuma priekšrocību.

3.4. Aprites rādītāju salīdzinājums un novērtējums

Līdzekļu aprites jeb ekonomiskās aktivitātes rādītāji raksturo, cik efektīvi uzņēmums izmanto savus aktīvus. Aprēķinātie aktivitātes rādītāji dod iespēju izvērtēt ieguldīto līdzekļu lietderību un to izmantošanas intensitāti. Zemāk tiek apskatīta krājumu aprite, debitoru aprite dienās un kreditoru aprite dienās vidēji mazumtirdzniecības nozarē un SIA „Rimi Latvia” uzņēmumā. Krājumu aprites koeficientus var apskatīt 3.6. attēlā.

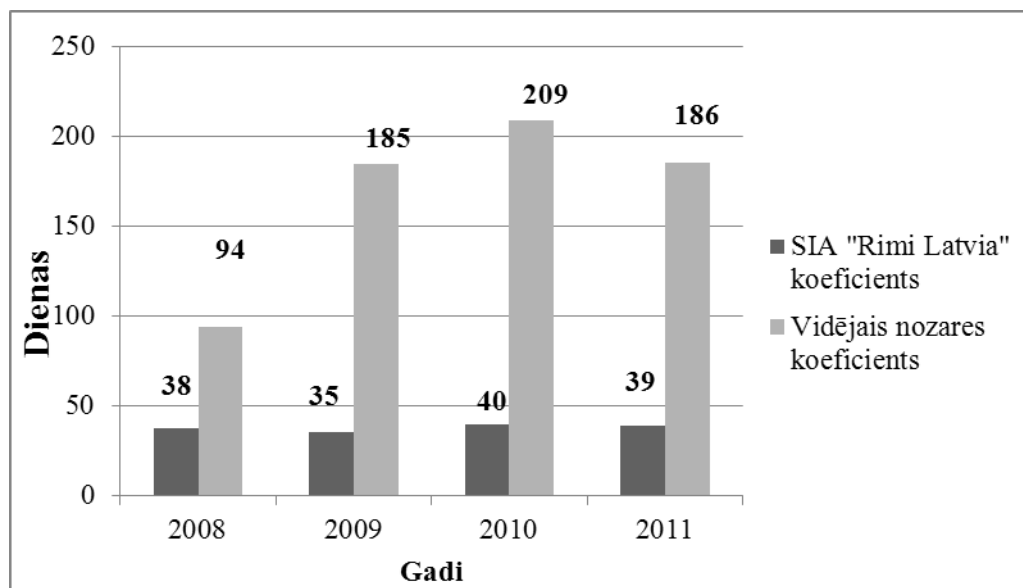
3.5.att. Krājumu aprites koeficienti vidēji mazumtirdzniecības nozarē un SIA „Rimi Latvia” laika posmā no 2008. g. līdz 2011. g.

* 3.2. attēls ir izstrādāts pēc autores aprēķiniem, izmantojot SIA “Rimi Latvia” un mazumtirdzniecības nozares vidējus finanšu rādītājus laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam

Pēc 3.6. attēlā redzamajiem datiem var secināt, ka augsti krājumu aprites koeficienti SIA „Rimi Latvia” ir vērtējami pozitīvi, jo krājumi ātrāk pārvēršas naudā, un nepieciešamības gadījumā uzņēmumiem ir spēja segt saistības. 2011. gadā krājumu apjoms bilancē palielinājās, līdz ar to samazinājās krājumu aprites koeficients. Vislabākais krājumu aprites koeficients bija 2009. gadā, to var izskaidrot ar krājuma apjomu samazinājumu bilancē.

Vidēji mazumtirdzniecības nozarē laika posmā no 2008. līdz 2011. gada ir vērojama krājumu aprites koeficienta samazināšanās, - krājumu aprites koeficients samazinājās katrā apskatītā gadā. To var izskaidrot ar to, ka uzņēmumos, kuri darbojas mazumtirdzniecības nozarē, samazinājās pieprasījums, līdz ar to palielinājās krājumu īpatsvars bilancē, kā arī samazinājās krājumu aprites koeficients.

Kreditoru aprites periods dienās vidēji mazumtirdzniecības nozarē un SIA „Rimi Latvia” laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam ir parādīts 3.7. attēlā.

3.6.att. Kreditoru aprites periodi dienās vidēji mazumtirdzniecības nozarē un SIA „Rimi Latvia” laika posmā no 2008. g. līdz 2011. g.

* 3.7. attēls ir izstrādāts pēc autoras aprēķiniem, izmantojot SIA “Rimi Latvia” un mazumtirdzniecības nozares vidējus finanšu rādītājus laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam

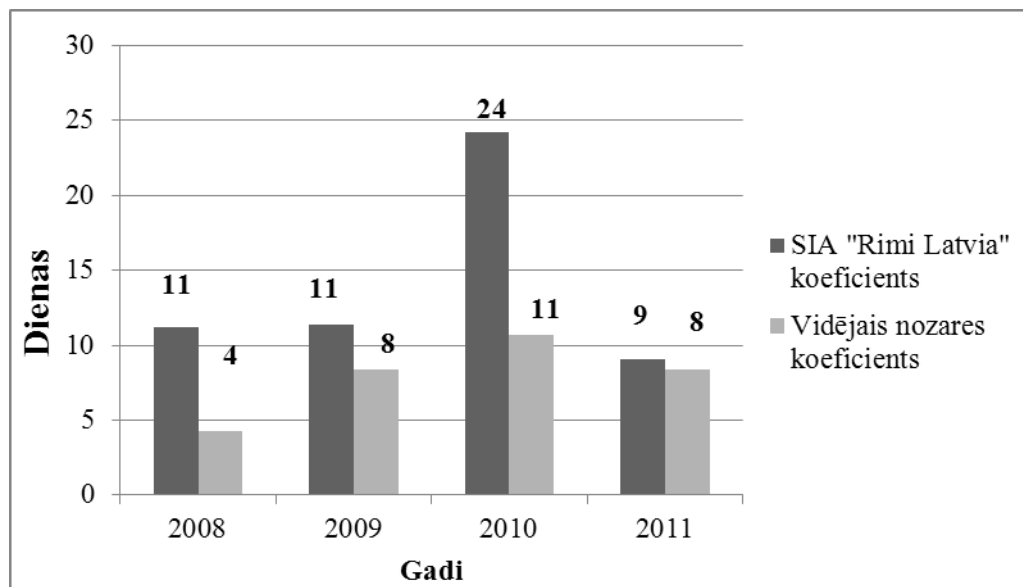
3.7. attēla dati liecina par to, ka SIA „Rimi Latvia” kreditoru aprites periods dienās ir krietni mazāks nekā vidēji nozarē. No vienas puses tas ir trūkums, jo uzņēmumam nav izdevīgi norēķināties ar saviem piegādātājiem tik īsā laika periodā, bet no otras puses tā ir priekšrocība, jo tik īss norēķināšanas laiks liecina par uzņēmuma spēju segt savas saistības laikā un tas ir īpaši pievilcīgi piegādātājiem.

Vidējais mazumtirdzniecības nozares rādītājs parāda, ka kreditoru parādu aprites periods 2009. gadā palielinājās salīdzinājumā ar 2008. gadu. Tas liecina, ka lielākajai daļai uzņēmumu, kas darbojas mazumtirdzniecības nozarē, ir radušās problēmas ar saistību dzēšanu, ko arī parādīja kopējās likviditātes līmenis un starpseguma likviditātes līmenis, kuri bija zemāki par optimālo robežu. Ņemot vērā, ka būtiskā lejupslīde mazumtirdzniecības nozarē ir notikusi 2009. gada otrajā pusē, kreditoru aprites perioda palielinājums atspoguļoja krīzi mazumtirdzniecības nozarē. Uzņēmumiem parādījās problēmas ne tikai ar esošo saistību dzēšanu, bet arī ar papildu finansējuma piesaistīšanu.

Kopumā var secināt, ka SIA „Rimi Latvia” kreditoru aprites dienās koeficients ir labāks nekā vidēji mazumtirdzniecības nozarē. Un tas ir vērtējams pozitīvi no konkurētspējas viedokļa.

Līdz ar to tiek apskatīts pircēju parādu iekasēšanas periods dienās vidēji mazumtirdzniecības nozarē un SIA „Rimi Latvia” laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam. Pircēju parādu iekasēšanas periodu dienās var redzēt 3.8. attēlā.

*

3.7. att. Pircēju parādu iekasēšanas periodi vidēji mazumtirdzniecības nozarē un SIA „Rimi Latvia” laika posmā no 2008. g. līdz 2011. g.

* 3.8. attēls ir izstrādāts pēc autores aprēķiniem, izmantojot SIA “Rimi Latvia” un mazumtirdzniecības nozares vidējus finanšu rādītājus laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam

Aplūkojot 3.8. attēlā atainotos datus, ir redzams, ka SIA „Rimi Latvia” parādus no pircējiem saņē m vēlāk nekā citi uzņēmumi mazumtirdzniecības nozarē. Tomēr to nevar uzskatīt par trūkumu, jo tādā veidā tiek izpildīta likumsakarība SIA „Rimi Latvia” gadījumā, ja kreditoru aprīte dienās ir lielāka nekā pircēju parādu iekasēšanas periods dienās.

Ja apskata pircēju parādu iekasēšanas periodu vidēji mazumtirdzniecības nozarē un kreditoru aprītes periodu vidēji nozarē, tad ir redzams, ka 2009. gadā pircēju iekasēšanas perioda ilgums nedaudz palielinājās salīdzinājumā ar 2008. gadu un bija 8 dienas ilgs. 2010. gadā pircēju parādu atmaksāšanas laiks vidēji mazumtirdzniecības nozarē jau bija 11 dienas, kas liecina par problēmām ar debitoru parādu uzskaiti vai apmaksas termiņu pagarinājumu. Tomēr 2011. gadā pircēju parāda atmaksāšanas laiks samazinājās līdz 8 dienām, kas bija vērojams arī 2009. gadā.

Pēc autores domām, salīdzinot 3 aprītes rādītājus, situācija SIA „Rimi Latvia” ir labāka nekā vidēji mazumtirdzniecības nozarē. SIA „Rimi Latvia” krājumu aprītes koeficients ir augstākā līmenī nekā vidēji mazumtirdzniecības nozarē. SIA „Rimi Latvia” debitoru parādu iekasēšanas ilgums

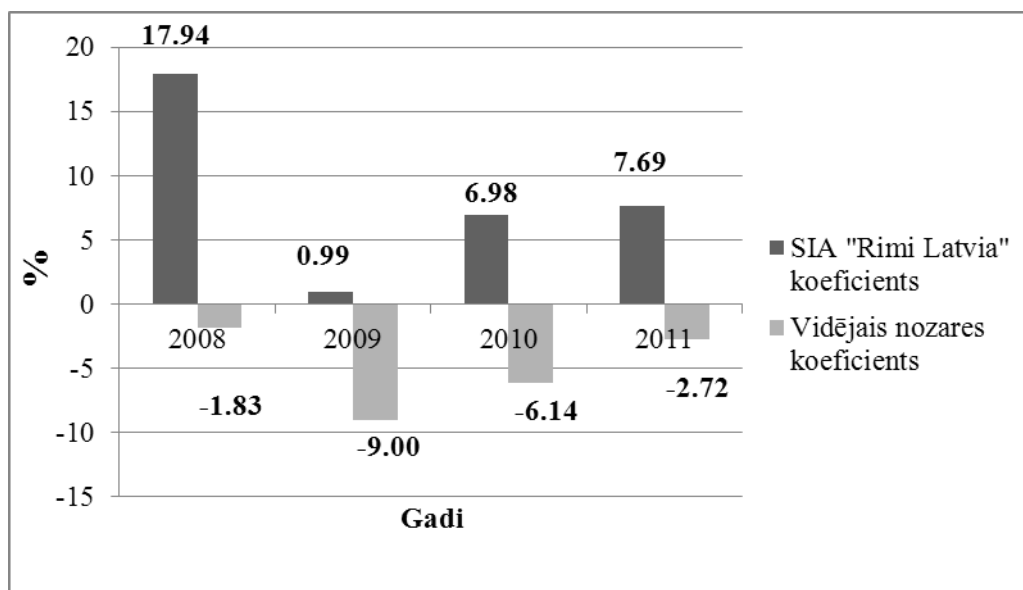
dienās ir īsāks par kreditoru aprites ilgumu dienās, rezultātā uzņēmums saņem naudu no debitoriem ātrāk, nekā pienācis saistību atmaksas termiņš, un tam nav jāpiesaista papildus līdzekļi savu saistību dzēšanai. Šī likumsakarība izpildās arī vidēji mazumtirdzniecības nozarē.

3.5. Rentabilitātes rādītāju salīdzinājums un novērtējums

Rentabilitāte ir peļņas relatīvā izpausme. Ar rentabilitāti saprot attiecību starp peļņu un kādu citu rādītāju, kurš saistīts ar attiecīgās peļņas lielumu. Tiek aplūkots SIA „Rimi Latvia” aktīvu rentabilitātes koeficients, bruto peļņas rentabilitātes koeficients un pašu kapitāla rentabilitātes koeficients un tiek salīdzināti ar vidējiem mazumtirdzniecības nozares koeficientiem.

Aktīvu rentabilitātes līmenis, kas raksturo uzņēmuma spēju izmantot tā rīcībā esošos resursus ieņēmumu radīšanai vidēji mazumtirdzniecības nozarē un SIA „Rimi Latvia” uzņēmumā laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam tiek aplūkots 3.9. attēlā.

*

3.8. att. Aktīvu rentabilitātes koeficienti vidēji mazumtirdzniecības nozarē un SIA „Rimi Latvia” laika posmā no 2008. g. līdz 2011. g.

*3.9. attēls ir izstrādāts pēc autores aprēķiniem, izmantojot SIA “Rimi Latvia” un mazumtirdzniecības nozares vidējus finanšu rādītājus laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam

3.9. attēlā var redzēt, ka aktīvu rentabilitāte SIA „Rimi Latvia” katrā gadā bija augstāka nekā vidēji nozarē. Vidējais nozares aktīvu rentabilitātes rādītājs laika posmā no 2008. līdz 2011. gadam bija negatīvs. 2009. gadā SIA „Rimi Latvia” aktīvu rentabilitātes koeficients krietni pazeminājās un

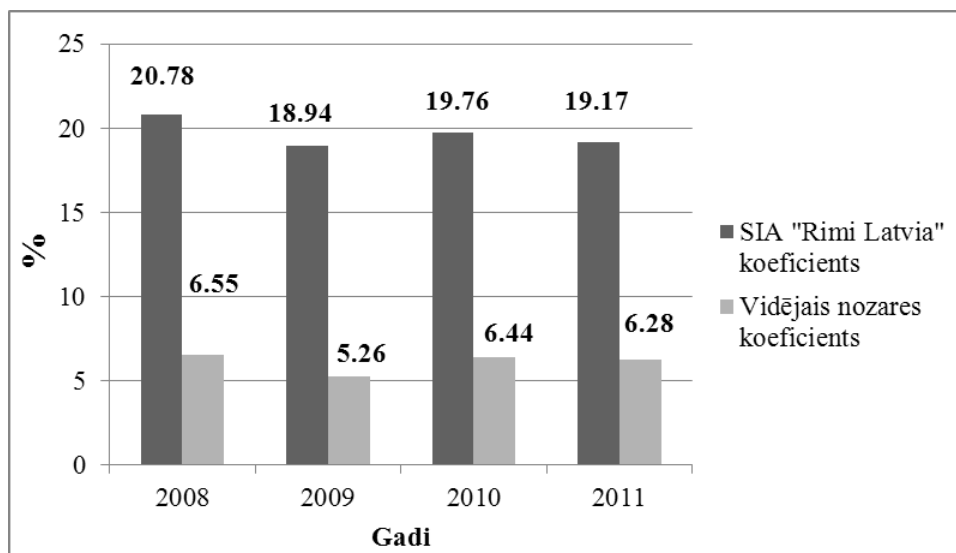
tas norāda uz to, ka peļņas ieņēmumu attiecība pret aktīvu apjomu bilancē ir pazeminājusies. Šī koeficienta samazinājums SIA „Rimi Latvia” gadījumā ir saistīts ar to, ka bilances aktīvi pieaug, bet neto peļņa samazinās. 2011. gadā aktīvu rentabilitātes koeficients palielinājās un bija gandrīz 8% liels, tomēr tas nesasniedza 2008. gada aktīvu rentabilitātes līmeni.

Laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam ir redzamas negatīvas izmaiņas vidējā nozares aktīvu rentabilitātes koeficienta mainīgumā. Viszemākais aktīvu rentabilitātes koeficienta rādītājs bija 2009. gadā tas ir -9%. Tas var liecināt par to, ka vairākiem uzņēmumiem, kuri darbojās mazumtirdzniecības nozarē, pārskata gadā ir bijuši zaudējumi. Tāda situācija liecina par uzņēmuma aktīvu neefektīvu izmantošanu. Aktīvu rentabilitātes koeficienta samazinājumu ietekmē arī realizācijas rentabilitātes pazeminājums, kā arī aktīvu aprites koeficienta samazinājums.

Salīdzinot aktīvu rentabilitātes līmeni vidēji mazumtirdzniecības nozarē un SIA „Rimi Latvia” uzņēmumā, ir redzams, ka kopumā SIA „Rimi Latvia” aktīvu rentabilitātes rādītāji ir labāki nekā vidēji mazumtirdzniecības nozarē. No tā var secināt, ka SIA „Rimi Latvia” ir konkurētspējīgāks nekā lielākā daļa uzņēmumu, kas darbojas mazumtirdzniecības nozarē.

Vēl viens konkurētspējas rādītājs, kurš sniedz priekšstatu par uzņēmuma konkurētspēju ir bruto peļņas rentabilitāte. Bruto peļņas rentabilitātes rādītāji sniedz iespēju aprēķināt, kādā mērā neto apgrozījuma pārmaiņas ietekmē bruto peļņas lielumu. Bruto peļņas rentabilitātes koeficients vidēji mazumtirdzniecības nozarē un SIA „Rimi Latvia” laika periodā no 2008. līdz 2011. Gadam ir parādīts 3.10. attēlā.

*

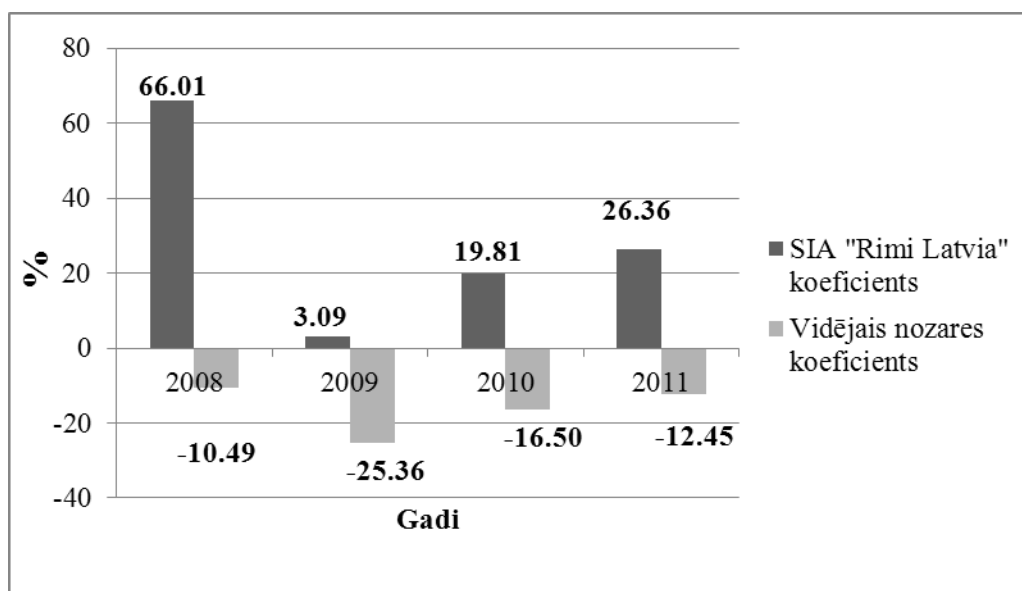
3.9. att. Bruto peļņas rentabilitātes koeficienti vidēji mazumtirdzniecības nozarē un SIA „Rimi Latvia” laika posmā no 2008. g. līdz 2011. g.

*3.10. attēls ir izstrādāts pēc autores aprēķiniem, izmantojot SIA "Rimi Latvia" un mazumtirdzniecības nozares vidējus finanšu rādītājus laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam

Kā ir redzams 3.10. attēla datos, katrā no apskatītajiem gadiem bruto peļņas rentabilitāte SIA „Rimi Latvia” bija augstāka par mazumtirdzniecības nozares vidējo rādītāju. 2008. gadā gan vidēji nozarē, gan arī SIA „Rimi Latvia” bruto rentabilitātes koeficients bija vislielākais. Tomēr 2011. gadā bruto peļņas koeficients samazinājās, salīdzinot ar 2008. gada bruto peļņas rentabilitātes koeficienta rādītāju. Var secināt, ka bruto peļņas rādītājam SIA „Rimi Latvia” un vidējiem nozares rādītājiem ir tendence palielināties, salīdzinot ar 2009. gadu, tomēr bruto peļņas rentabilitātes palielinājums nesasniedz 2008. gada līmeni. Kopumā var secināt, ka SIA „Rimi Latvia” bruto rentabilitātes koeficientu rādītāji ir konkurētspējīgāki nekā vidējie nozares rādītāji.

Tāpat tiek aplūkots arī vēl viens rentabilitātes rādītājs – pašu kapitāla rentabilitāte. Tā rāda, cik liela peļņa uzņēmumā iegūta uz katru īpašnieka ieguldīto latu. Īpašnieku skatījumā šis ir pats svarīgākais rentabilitātes rādītājs. SIA „Rimi Latvia” un vidēji mazumtirdzniecības nozares pašu kapitāla rentabilitātes koeficienti laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam ir apskatāmi 3.11. attēlā.

*

3.10. att. Pašu kapitāla rentabilitātes koeficienti vidēji mazumtirdzniecības nozarē un SIA „Rimi Latvia” laika posmā no 2008. g. līdz 2011. g.

*3.11. attēls ir izstrādāts pēc autores aprēķiniem, izmantojot SIA "Rimi Latvia" un mazumtirdzniecības nozares vidējus finanšu rādītājus laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam

Analizējot 3.11. attēlā redzamos datus, var secināt, ka SIA „Rimi Latvia” pašu kapitāla rentabilitātes līmeņi laika posmā no 2008. līdz 2011. gadam ir labāki nekā vidēji mazumtirdzniecības nozarē. 2009. gadā salīdzinājumā ar 2008. gadu SIA „Rimi Latvia” pašu kapitāla rādītājs ir būtiski samazinājies. 2011. gadā pašu kapitāla rentabilitātes koeficients pieauga, kas vērtējams pozitīvi. Vidēji mazumtirdzniecības nozarē laika posmā no 2008. līdz 2011. gadam noticis būtisks īpašnieku ienesīguma uz vienu kapitāla daļu samazinājums, kas vērtējams negatīvi. Negatīvais koeficienta līmenis liecina par zaudējumiem.

Aktīvu rentabilitātes koeficients un realizācijas rentabilitātes koeficients liecina par SIA „Rimi Latvia” labu konkurētspēju mazumtirdzniecības nozarē. Pašu kapitāla rentabilitātes koeficienti arī ir labāki nekā vidēji mazumtirdzniecības nozarē. Autore uzskata, ka uzņēmuma lielums ir svarīgs stabilas finansiālās situācijas nodrošināšanā, jo lieliem uzņēmumiem ir vieglāk pārdzīvot lejupslīdes nozarēs nekā mazajiem uzņēmumiem.

4. SIA „RIMI LATVIA” ATTĪSTĪBAS IESPĒJU NOVĒRTĒJUMS LĪDZ 2015.GADAM

Pēc autores domām, SIA “Rimi Latvia” attīstības iespējas, galvenokārt, ir atkarīgas no tās nozares, kurā darbojas šis uzņēmums. Ir vērts apskatīt kādas izmaiņas varētu skart gan mazumtirdzniecības nozari, gan Latvijas ekonomiku kopumā, jo mazumtirdzniecības nozares izmaiņas tiek izraisītas ekonomikas lejupslīdes dēļ.

Pēc autores izveidotās analīzes var secināt, ka mazumtirdzniecības nozarē laika posmā no 2008. līdz 2010. gadam ir notikusi nozares lejupslīde. Mazumtirdzniecības nozares analīze par 2009. gadu parāda nozares attīstības intensitātes samazināšanos. 2010. gadā mazumtirdzniecības nozarē ir redzamas pozitīvas izmaiņas, tomēr mazumtirdzniecības nozares finanšu koeficienti atpaliek no 2008. gada koeficientiem.

Pēc SIA „Rimi Latvia” mārketinga un sabiedrisko attiecību vadītājas Zanes Eniņas vārdiem „Rimi” lielveikali neizjūt apgrozījuma panīkumu, tomēr iepirkumu struktūras maiņa ir novērojama. „Patlaban vērojama patērētāju iepirkuma struktūras maiņa - vieni produkti tiek aizvietoti ar citiem. Piemēram, 2008. gadā pirmajā pusgadā ir pārdots piecas reizes vairāk kartupeļu nekā gadu iepriekš. Novērojumi liecina, ka cilvēki vairāk plāno savus pirkumus - veikalos arvien biežāk var sastapt pircējus ar iepirkumu sarakstiem. Viņa piebilst, ka kopējā mazumtirdzniecības apgrozījuma samazināšanos Latvijā var uzskatīt par sabiedrības reakciju uz jau ilgstoši izteikti augsto inflāciju un dažādu resursu sadārdzināšanos - cilvēki sākuši pārskatīt un plānot savus izdevumus. „Vērtējot situāciju kopumā, jānorāda, ka pirkumu daudzums „Rimi” veikalu tīklā nav samazinājies, bet iepriekš aprakstītā pircēju uzvedība ir tieša patērētāju reakcija uz kopējo ekonomisko situāciju valstī.” SIA „Rimi Latvia” mārketinga un sabiedrisko attiecību vadītāja Zane Eniņa piebilst, ka pēdējā laikā pircēji kļuvuši izvēlīgāki, arvien rūpīgāk pārdomā savus ikdienas pirkumus, meklē izdevīgākos piedāvājumus, kā arī nereti atsakās no dārgāko un ekskluzīvāko preču iegādes. [23]

Kā liecina Finanšu ministrija 2014. un 2015. gadā IKP izaugsme tiek prognozēta 4% apmērā. Iepriekšējās makroekonomisko rādītāju prognozes tika izstrādātas šā gada februārī un paredzēja IKP pieaugumu 3,7% 2013. gadā un 4% nākamajos divos gados. Savukārt Ekonomikas ministrija prognozē, ka bezdarba līmenis turpmākajos gados saglabāsies augsts, taču pakāpeniski samazināsies, un 2015. gadā tas varētu būt 8 – 9,5% robežās. [25] Šie analītiskie dati var būt kā priekšnosacījums tam, ka iedzīvotāju pirktspēja 2015. gadā palielināsies, salīdzinājumā ar pirmskrīzes gadiem. Autore var secināt, ka līdz ar ekonomiskās situācijas uzlabošanos valstī,

uzlabojas arī iedzīvotāju attieksme pret dzīvi. Tā rezultātā cilvēki vairāk tērē, jo viņi vairs nav spiesti krāt naudu. Līdz ar to, var izdarīt secinājumu, ka SIA „Rimi Latvia” attīstības tendences lielā mērā ir atkarīgas no ekonomiskās situācijas Latvijā.

Pamatojoties uz SIA „Rimi Latvia” gada pārskatiem no 2008. līdz 2011. gadam un izmantojot Finanšu ministrijas prognozes, maģistra darba autore izstrādāja SIA „Rimi Latvia” finanšu rādītāju prognozes līdz 2015. gadam.

Tabulā 4.1. var redzēt SIA „Rimi Latvia” finanšu rādītāju bāzes scenāriju laika posmā no 2008. līdz 2011. gadam.

4.1. tabula

SIA „Rimi Latvia” svarīgāko peļņas vai zaudējuma aprēķina un bilances posteņu izmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu pārskata gados no 2008. līdz 2011. gadam

*

	2008	2009		2010		2011	
	Summa, LVL	Summa, LVL	Izmaiņas %	Summa, LVL	Izmaiņas %	Summa, LVL	Izmaiņas %
Neto apgrozījums	464988787	404386242	-13.03	391830671	-3.10	417161590	6.46
Pārskata gada peļņa/ zaudējumi	14429997	696790	-95.17	5572760	699.78	6132424	10.04
<i>Krājumi</i>	25604764	19516020	-23.78	20663679	7.89	23046128	11.53
<i>Debitori</i>	14231119	12539137	-11.9	25991753	107.3	10326153	-60.3
<i>Nauda un tās ekvivalenti</i>	14199317	9043318	-36.3	5808372	-35.8	14753389	154.0
Apgrozāmie līdzekļi	54035200	41098475	-23.94	52463804	27.65	48125670	-8.27
Pašu kapitāls	21860546	22557336	3.19	28130096	24.70	23262520	-17.30
<i>Ilgtermiņa kreditori</i>	752957	691601	-8.1	568999	-17.7	509164	-10.5
<i>Īstermiņa kreditori</i>	57831860	47267362	-18.3	51174806	8.3	55937515	9.3
Kreditori	58584817	47958963	-18.14	51743805	7.9	56446679	9.09

* 4.1. tabula ir izstrādāta pēc autores aprēķiniem, izmantojot bilances posteņus un peļņas vai zaudējuma aprēķinus laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam

4.1 tabulas datos var redzēt, ka 2009. gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, neto apgrozījums samazinājās par 13,03%. Autore uzskata, ka neto apgrozījuma samazinājums ir saistīts ar ekonomisko lejupslīdi mazumtirdzniecības nozarē. 2011. gadā ir vērojamas pozitīvas izmaiņas, jo neto apgrozījums gan procentuāli, gan absolūtos skaitļos sāk palielināties, kas liecina par to, ka pieprasījumam pēc pārtikas un nepārtikas precēm ir tendence kāpt uz augšu. Tomēr 2011. gada neto apgrozījums nerasniedza 2008. gada līmeni.

Pārskata gada peļņa 2009. gadā, salīdzinot ar iepriekšējo periodu, samazinājās par 95,17 procentiem. Ārēju faktoru dēļ, izmainījās patērētāju uzvedība – šajā laika periodā cilvēkiem bija tendence uzkrāt naudu, nevis tērēt, tādējādi samazinājās arī pieprasījums pēc pārtikas un nepārtikas precēm, kas atspoguļojās SIA „Rimi Latvia” svarīgākos finanšu rādītājos – krietni samazinājās uzņēmuma peļņa. Tā rezultātā samazinājās arī realizācijas rentabilitātes koeficienta rādītāji. Citiem vārdiem sākot, samazinājās finansiālā rezultāta attiecība pret apjoma rādītāju. Neto peļņa var palielināties, palielinoties apgrozāmajiem līdzekļiem. Ja paaugstināsies uzņēmuma produktivitāte, palielināsies neto peļņa, kā rezultātā paaugstināsies arī uzņēmuma konkurētspēja. Viens no kritērijiem kā paaugstināt produktivitāti ir klientu vajadzību apmierināšana. Tātad uzņēmumam jācenšas uzzināt ko tieši pircēji grib iegādāties, un tad censties saražot tādu produkciju vai piedāvāt tādu pakalpojumu, kas pilnībā apmierinās klientu vajadzības, piešķirot atlaides vai izstrādājot preču akcijas. 2011. gadā ir redzamas pozitīvas izmaiņas, jo ekonomiskā situācija sāk uzlaboties, līdz ar to, patērētāju tieksme uzkrāt samazinājās un cilvēki sāka vairāk tērēt. Tomēr 2011. gadā pārskata gada peļņas līmenis ir mazāks, salīdzinot ar 2008. gadu.

Krājumu īpatsvars bilancē 2009. gadā samazinājās par 23,78%. Autore uzskata, ka krājumu samazināšanās cēlonis ir ārējie faktori – izmaiņas ekonomiskajā vidē, izmaiņas tirgū, patērētāju uzvedība. Uzņēmuma nespēja pielāgoties ārējiem apstākļiem rada grūtības, jo krājumu samazinājums norāda uz to, ka krājumu līmenis nebija saskaņots ar ražošanas vajadzībām. Krājumu aprīte būtiski ietekmē uzņēmuma likviditāti un maksātspēju. Var teikt, - jo augstāks krājumu aprītes koeficients, jo mazāk līdzekļu tiks iesaldēti krājumos, jo stabilāks ir uzņēmuma finansiālais stāvoklis. Lai stabilizētu finansiālo stāvokli uzņēmuma realizācijas daļas vadītājam ir jāsaņā krājumu līmenis ar uzņēmuma realizācijas apjomu, lai varētu nodrošināt ražošanu un tirdzniecību.

Aplūkojot debitoru parādu posteni var secināt, ka 2011. gadā salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem debitoru īpatsvars bilancē krietni samazinājās. 2010. gadā debitoru parādi palielinājās par 107,3 procentiem, un tas ir saistīts ar to, ka palielinājās pircēju un pasūtītāju parādu lielums. Tomēr kopumā izmaiņas ir negatīvas.

Apskatot naudas un tās ekvivalentu posteni, var secināt, ka 2011. gadā ir vērojamas pozitīvas izmaiņas, jo naudas īpatsvars bilancē palielinājās par 154 procentiem, kas vērtējams pozitīvi. 2011. gadā naudas un tās ekvivalentu līmenis ir lielāks nekā visos iepriekšējos pārskata gados. Tas nozīmē, ka uzņēmumā palielinājās likviditātes līmenis.

Aplūkojot apgrozāmos līdzekļus laika posmā no 2008. līdz 2011. gadam, var secināt, ka visstraujākais apgrozāmo līdzekļu palielinājums bija 2010. gadā - tas ir saistīts ar debitoru un krājumu palielinājumu. 2011. gadā apgrozāmie līdzekļi samazinājās; tas notika tāpēc, ka 2011. gadā debitoru skaits samazinājās par 60,3 procentiem, salīdzinot ar iepriekšējo periodu.

4.1. tabulā ir redzams, ka pašu kapitāla īpatsvars 2011. gadā samazinājās, salīdzinot ar iepriekšējiem periodiem. Tas vērtējams negatīvi, jo tas nozīmē, ka 2011. gadā uzņēmumā palielinājās atkarības no aizņemtā kapitāla līmenis.

Ilgtermiņa kreditoru skaits laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam pakāpeniski samazinājās, kas vērtējams pozitīvi. Tomēr īstermiņa saistības palielinājās 2010. un 2011. gadā, kas vērtējams negatīvi, jo tas norāda uz uzņēmuma nespēju savlaicīgi norēķināties ar darbiniekiem, budžetu, piegādātājiem, kredītiestādēm. Kopumā īstermiņa saistības pārsniedz ilgtermiņa saistības, kas vērtējams negatīvi.

Maksāspējas analīze parāda, ka uzņēmumam ir slikta spēja segt savas saistības, un tam ir liela finansiālās atkarības no piesaistītā kapitāla līmenis. Laika posmā no 2008. līdz 2011. gadam šī finansiālā atkarība nesamazinājās. 2011. gadā parādījās problēmas ar kredīta procentiem un kredīta summas atmaksāšanu. Uzņēmumam nepieciešams palielināt pašu kapitālu, lai finansiālās neatkarības līmenis no aizdevējiem palielinātos un lai uzlabotu maksāspējas rādītājus. Pašu kapitālu varētu palielināt, piesaistot mātes uzņēmuma līdzekļus. Tas ir izdevīgi abām pusēm, jo koncernā neiesaistīsies sveši dalībnieki un SIA „Rimi Latvia” nedraudēs maksātnespēja, kas nozīmē turpmāko uzņēmējdarbības nodrošināšanu.

Kopumā autore var secināt, ka SIA „Rimi Latvia” finansiālais stāvoklis ir stabils. Analizējamā laika posmā uzņēmums spēja segt visas saistības un uzņēmuma darbības rezultātā ir peļņa. Tālākā uzņēmuma attīstība ir atkarīga no uzņēmuma vadības pārdomātās politikas, kā arī lielā mērā uzņēmuma attīstība ir atkarīga no vispārējās ekonomiskās situācijas valstī. Jo, salīdzinot tagadējo situāciju Latvijā ar iepriekšējiem gadiem, var izdarīt secinājumu, ka pirkspēja aug un pircēju noskaņojums ir uzlabojies.

Izmantojot gada pārskatu datus, autore izstrādāja svarīgāko peļņas vai zaudējuma aprēķina un bilances posteņu izmaiņu bāzes scenāriju no 2012. līdz 2015. gadam.

SIA „Rimi Latvia” svarīgāko peļņas vai zaudējuma aprēķina un bilances posteņu izmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu pārskata gados no 2012. līdz 2015. gadam

*

	2012.		2013.		2014.		2015.	
	Summa, LVL		Summa, LVL		Summa, LVL		Summa, LVL	
	Izmaiņas, LVL	Izmaiņ as, %	Izmaiņas, LVL	Izmaiņ as, %	Izmaiņas, LVL	Izmaiņ as, %	Izmaiņas, LVL	Izmaiņ as, %
Neto apgrozījums	429676437		438914481		462835320		473480532	
	12514848	3,00	9238043	2,15	23920839	5,45	10645212	2,30
Pārskata gada peļņa/ zaudējumi	6683116		11528375		12565928		14538779	
	550692	8,98	4845259	7,25	1037554	9,00	1972851	15,70
Krājumi	25062664		26466173		27392489		28542974	
	2016536	8,75	1403509	0,56	926316	3,50	1150484	4,20
Debitori	8260922		10326153		14146830		15561513	
	-2065231	-20,00	2065231	25,00	3820677	37,00	1414683	10,00
Nauda un tās ekvivalenti	17704067		23900490		28680588		35850735	
	2950678	20,00	6196423	35,00	4780098	20,00	7170147	25,00
Apgrozāmie līdzekļi	51027653		60692817		70219907		79955222	
	2901983	6,00	9665163	19,00	9527091	16,00	9735315	14,00
Pašu kapitāls	19773142		23134576		26142071		28756278	
	-3489378	-15,00	3361434	17,00	3007495	13,00	2614207	10,00
Ilgtermiņa kreditori	478614		454683		438770		419025	
	-30550	-6,00	-23931	-5,00	-15914	-3,5	-19745	-4,5
Īstermiņa kreditori	59573453		48850232		43965209		41766948	
	3635938	6,5	-10723222	-18,00	-4885023	-10,00	-2198260	-5,00
Kreditori	60052068		49304915		44403978		42185973	
	-19657131	-25,00	-10747152	-18,00	-4900937	-11,00	-2218005	-5,00

* 4.2. tabula ir izstrādāta pēc autores aprēķiniem, izmantojot bilances posteņus un peļņas vai zaudējuma aprēķinus laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam

4.2. tabulas datos var redzēt, ka neto apgrozījumam laika periodā no 2012. līdz 2015. gadam ir tendence palielināties. Pēc autores prognozēm, neto apgrozījuma palielinājums būs saistīts ar ekonomisko atveseļošanas mazumtirdzniecības nozarē. Katrā nākamajā pārskata gadā sāks palielināties pieprasījums pēc pārtikas un nepārtikas precēm, līdz ar to SIA „Rimi Latvia” neto apgrozījums 2015. gadā pārsniegs 2008. gada līmeni.

Autore prognozē, ka SIA „Rimi Latvia” pārskata gada peļņai laika periodā no 2012. līdz 2015. gadam būs tendence palielināties. Kā liecina Finanšu ministrijas prognozes, 2014. un 2015. gadā IKP palielināsies par 4%, kā arī bezdarba līmenis samazināsies līdz 8-9%. Līdz ar to var apgalvot, ka pozitīvi izmainīsies arī patērētāju uzvedība. Pēc autores domām, cilvēkiem būs tendence vairāk tērēt, mazāk uzkrāt, tādējādi palielināsies pieprasījums pēc pārtikas un nepārtikas precēm, kas arī atspoguļosies SIA „Rimi Latvia” svarīgākajos finanšu rādītājos – uzņēmumā palielināsies peļņas daudzums. Tā rezultātā uzņēmumā uzlabosies tādi finanšu rādītāji kā: realizācijas rentabilitāte un operatīvās darbības rentabilitāte. Autore prognozē, ka SIA „Rimi Latvia” pārskata gada peļņas līmenis 2015. gadā pārsniegs 2008. gada pārskata gada peļņas līmeni.

Lai SIA „Rimi Latvia” varētu pielāgoties ārējiem apstākļiem, uzņēmumam ir jāsaskaņo krājumu līmenis ar realizācijas apjomu tādā veidā, lai varētu nodrošināt ražošanu un tirdzniecību, tāpēc krājumu līmenis ir jāpalielina. Ņemot vērā to, ka laika periodā no 2012. līdz 2015. gadam ekonomiskajā vidē būs pozitīvas izmaiņas – izmainīsies patērētāju uzvedība un palielināsies pieprasījums pēc pārtikas un nepārtikas precēm, - autore prognozē, ka katrā pārskata gadā krājumu īpatsvars bilancē palielināsies.

Aplūkojot debitoru parādu posteni, autore prognozē, ka laika periodā no 2012. līdz 2015. gadam debitoru īpatsvars bilancē kļūs stabilāks, kā arī būs redzamas pozitīvas izmaiņas. Pēc autores domām, debitoru īpatsvara palielinājums bilancē varētu būt saistīts ar ekonomisko stabilitāti valstī, līdz ar to savus parādus debitori maksās norādītajā laikā, bez kavējumiem.

Autore prognozē, ka laika periodā no 2012. līdz 2015. gadam SIA „Rimi Latvia” palielināsies naudas līdzekļu īpatsvars bilancē. Līdz ar to, autore prognozē, ka uzņēmumā palielināsies likviditātes līmenis.

Autore prognozē, ka līdz ar SIA „Rimi Latvia” debitoru parādu īpatsvara palielināšanos bilancē laika posmā no 2012. līdz 2015. gadam, kā arī naudas līdzekļu palielināšanos, palielināsies arī apgrozāmie līdzekļi.

Autore uzskata, ka 2015. gadā SIA „Rimi Latvia” pašu kapitāla līmenis sasniegs 2010. gada līmeni. Tādējādi SIA „Rimi Latvia” kļūs finansiāli neatkarīgs no citiem uzņēmumiem.

Aplūkojot ilgtermiņa un īstermiņa saistības autore prognozē, ka ilgtermiņa kreditoru skaits laika periodā no 2012. līdz 2015. gadam pakāpeniski samazināsies. Īstermiņa saistību daudzums arī samazināsies, bet kopumā īstermiņa saistību skaits pārsniegs ilgtermiņa saistību skaitu, kas vērtējams negatīvi.

Maksāspējas analīze parāda, ka uzņēmumam arī turpmāk būs slikta spēja segt savas saistības, tomēr uzlabosies finansiālās atkarības līmenis no piesaistītā kapitāla.

Kopumā autore prognozē, ka SIA „Rimi Latvia” finansiālais stāvoklis arī turpmāk būs stabils un uzņēmums spēs segt visas savas saistības. Tāpat tiek prognozēts, ka uzņēmuma darbības rezultātā tiks iegūta peļņa.

SECINĀJUMI

1. Kopējais uzņēmuma finansiālais stāvoklis pasliktinājies 2011. gadā salīdzinājumā ar 2008. gadu, kas ir cieši saistīts ar lejupslīdi uzņēmuma darbības nozarē – mazumtirdzniecībā. Samazinājās pieprasījums pēc sniegtajam precēm un pakalpojumiem, līdz ar to pazeminājās arī neto apgrozījums. 2010. un 2011. gadā tas mazliet uzlabojās, tomēr tas ievērojami atšķiras no 2008. gadā esošā līmeņa.

2. Centrālās statistikas pārvaldes dati liecina par to, ka mazumtirdzniecības nozarē bija ievērojama lejupslīde 2009. gadā. Mazumtirdzniecības nozares izaugsme ir atkarīga no ekonomikas atveseļošanās. Jo mazāks ir bezdarba līmenis un jo lielāki ir iedzīvotāju ienākumi, jo mazāka ir iedzīvotāju nepieciešamība uzkrāt naudu, līdz ar to ir lielāka pirktspēja.

3. Peļņas īpatsvars pirms nodokļiem ir būtiski mazāks par bruto peļņas īpatsvaru. Tas nozīmē, ka uzņēmumam ir ievērojamas administrācijas un pārdošanas izmaksas, kā arī pārējās saimnieciskās darbības izmaksas. Neskatoties uz to, ka uzņēmumam vairākos periodos ir peļņa, nepieciešams pēc iespējas samazināt pārdošanas un administrācijas izmaksu īpatsvaru attiecībā pret neto apgrozījumu.

4. Pēc likviditātes rādītāju analīzes rezultātiem var secināt, ka 2011. gadā uzņēmuma spēja segt savas īstermiņa saistības neuzlabojās salīdzinājumā ar iepriekšējiem pārskata gadiem. Visos no apskatītajiem gadiem uzņēmumam kopumā nebija problēmu ar īstermiņa parādu dzēšanu, bet koeficienti neatbilst optimālajām robežām. 2011. gadā - palielinājās naudas līdzekļu daudzums, salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem, tāpēc autore uzskata, ka koeficienta novirzes no optimālajām robežām var uzskatīt par nebūtiskām.

5. Maksātspējas analīzes rezultāti parāda, ka uzņēmumam nespēj segt savas saistības pietiekamā līmenī, un lielais finansiālās atkarības līmenis no piesaistītā kapitāla nesamazinās. 2011. gadā parādījās problēmas ar kredīta procentiem un kredīta summas atmaksāšanu.

6. Vērtējot aprites koeficientu analīzi, var izdarīt secinājumu, ka uzņēmuma SIA „Rimi Latvia” aprites rādītāji ir uzlabojušies 2011. gadā salīdzinājumā ar iepriekšējiem pārskata gadiem, un to var novērtēt pozitīvi.

7. 2009. gadā mazumtirdzniecības nozares ieguldījums IKP samazinājās par 682 446 latiem, salīdzinājumā ar 2008. gadu, Tas ir saistīts ar ekonomisko lejupslīdi - ar pieprasījuma pēc pārtikas un nepārtikas precēm samazinājumu.

8. Aktīvu rentabilitātes koeficients un realizācijas rentabilitātes koeficients liecina par SIA „Rimi Latvia” labu konkurētspēju mazumtirdzniecības nozarē. Pašu kapitāla rentabilitātes koeficienti arī ir augstākā līmenī nekā vidēji mazumtirdzniecības nozarē. Var secināt, ka, uzņēmuma lielums ir svarīgs stabilas finansiālās situācijas nodrošināšanā, jo lieliem uzņēmumiem ir vieglāk pārdzīvot lejupslīdes nozarēs nekā mazajiem uzņēmumiem.

9. Salīdzinot krājumu aprites koeficientus, kreditoru aprites periodus dienās un pircēju parādu iekasēšanas periodus var secināt, ka situācija SIA „Rimi Latvia” ir labāka nekā vidēji mazumtirdzniecības nozarē. SIA „Rimi Latvia” krājumu aprites koeficients ir augstākā līmenī nekā vidēji mazumtirdzniecības nozarē. SIA „Rimi Latvia” debitoru parādu iekasēšanas ilgums dienās ir īsāks par kreditoru aprites ilgumu dienās, rezultātā uzņēmums saņem naudu no debitoriem ātrāk, nekā pienācis saistību atmaksas termiņš, un tam nav jāpiesaista papildus līdzekļi savu saistību dzēšanai.

10. Aplūkojot finansiālā līdzsvara koeficientus un finansiālās neatkarības koeficientus var secināt, ka gan finanšu neatkarības koeficienti, gan finanšu līdzsvara koeficienti laika posmā no 2008. līdz 2010. gadam SIA „Rimi Latvia” ir augstākā līmenī nekā vidējie koeficienti mazumtirdzniecības nozarē. SIA „Rimi Latvia” finansiālā līdzsvara koeficienti pakāpeniski samazinās, kas vērtējams pozitīvi. SIA „Rimi Latvia” finanšu neatkarības koeficienta palielinājums arī tiek noērtēts pozitīvi un tiek uzskatīts par uzņēmuma priekšrocību.

11. Pozitīvi ir vērtējams ir tas, ka visu gadu laikā, kreditoru parādu dienu skaits pārsniedz debitoru.

12. 2009. gadā SIA „Rimi Latvia” pārskata gada rezultātos bija novērojams peļņas lieluma samazinājums salīdzinājumā ar 2008. gadu. Tomēr 2010. gadā uzņēmuma pārskata gada beigās bija novērojams peļņas lieluma pieaugums. Peļņas lieluma pieaugums parādījās tāpēc, ka uzņēmuma vadība pieņēma pareizus lēmumus, lai samazinātu pārējās saimnieciskās darbības izmaksas, kuru īpatsvars 2009. gadā bija pieaudzis.

13. Laika periodā no 2009. gada līdz 2010. gadam SIA „Rimi Latvia” finanšu rādītāji strauji samazinās, tas nozīme, ka uzņēmumam tomēr bija grūtības, kas saistītas ar ekonomisko lejupslīdi.

14. Kā liecina Finanšu ministrija 2014. un 2015. gadā IKP izaugsme tiek prognozēta 4% apmērā. Analītiskie dati var kalpot par priekšnosacījumu tam, ka iedzīvotāju pirktspēja 2015. gadā palielināsies, salīdzinājumā ar pirmskrīzes gadiem. Autore var secināt, ka līdz ar ekonomiskās situācijas uzlabošanu valstī, uzlabojas arī iedzīvotāju attieksme pret dzīvi.

15. Kopumā autore var secināt, ka SIA „Rimi Latvia” finansiālais stāvoklis ir stabils. Analizējamā laika posmā uzņēmums spēja segt visas saistības, un uzņēmuma darbības rezultātā ir iegūta peļņa. Tālākā uzņēmuma attīstība ir atkarīga no uzņēmuma vadības pārdomātās politikas, kā arī lielā mērā uzņēmuma attīstība ir atkarīga no vispārējās ekonomiskās situācijas valstī.

PRIEKŠLIKUMI

1. Uzņēmuma finanšu direktoram ir jāplāno naudas plūsma tā, lai uzņēmuma grāmatvedība var disciplinārāk veikt maksājumus piegādātājiem, tādā veidā uzlabojot uzticēšanās līmeni un samazinot avansu maksājumu lielumu.
2. Uzņēmuma vadībai ir jāpieņem lēmums par pašu kapitāla palielināšanu, lai palielinātu finansiālās neatkarības līmeni no aizdevējiem un lai uzlabotu maksātspējas rādītājus.
3. Uzņēmuma vadībai nepieciešams veikt tirgus izpēti pasākumus, lai SIA „Rimi Latvia” pielāgotos esošajai mazumtirdzniecības nozares tirgus situācijai, kas palīdzēs optimizēt piedāvājumu un palielināt krājumu apjomu, līdz ar to samazinot krājumu aprites koeficientu.
4. Uzņēmuma finanšu direktoram ir jāpieņem lēmums par debitoru parādu iekasēšanas periodu samazināšanu vai saistību dzēšanas periodu palielināšanu, lai uzņēmums spētu savlaicīgi norēķināties par saviem parādiem. Jākontrolē debitoru apmaksas grafiks.
5. Uzņēmuma finanšu analītiķiem ir jāveic tirgus izpēti ar mērķi noskaidrot patērētāja vajadzības. Klientu apmierināšana ir produktivitātes palielināšanas ceļonis. Tādējādi tas ir arī uzņēmuma neto apgrozījuma, neto peļņas paaugstināšanas kritērijs.
6. Uzņēmuma mārketinga direktoram ir jāizstrādā akcijas precēm ar mērķi piesaistīt jaunu vai paplašināt jau esošo klientu loku.
7. Uzņēmuma grāmatvedībai ir nepieciešams veikt regulāru finanšu rādītāju analīzi, lai sekotu SIA „Rimi Latvia” maksātspējas rādītāju līmenim. Lai uzlabotu maksātspējas rādītājus, uzņēmuma vadībai ir jānovērtē pamatlīdzekļu lietderīgums tālākajai saimnieciskās darbības turpināšanai. Pamatlīdzekļus, kuri nav pietiekami ienesīgi saimnieciskajā darbībā, nepieciešams pārdot vai iznomāt.

LITERATŪRAS AVOTU SARAKSTS

1. LR likums Gada pārskatu likums LR AP un Valdības Ziņotājs Nr. 44, 12.11.1992. (ar grozījumiem) Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=66461> (skatīts: 24.02.2013)
2. LR likums Maksātspējas likums (ar grozījumiem) Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=214590> (skatīts: 24.02.2013)
3. LR likums Par grāmatvedību LR AP un Valdības Ziņotājs Nr. 44, 12.11.1992. (ar grozījumiem) Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=66460> (skatīts: 24.02.2013)
4. Bednarskis L., Paupa V., Vaikulis J. Finanšu pārskatu analīze. Rīga, Latvijas universitāte, 200-. 103.lpp.
5. Belverd E., Needles, Jr. Financial Accounting, Third edition. Boston. 1999. 791 p.
6. Dideris H. Uzņēmuma ekonomika. Rīga, Izdevniecība „Zinātne”, 2000. 515. lpp.
7. Hofs K. G. Biznesa ekonomika. Rīga, SIA „Jāņa Rozes apgāds”, 2011. 603. lpp.
8. Jones M. Accounting. Chichester : John Wiley & Sons Ltd, 2006. 690 p.
9. Kālis I. Finanšu menedžments. Rīga, Latvijas Universitāte, 2001, 189. lpp.
10. Ludbožs A. „Apdzīvotā kapitāla vadīšana nelielos uzņēmumos”. Rīga, SIA „Lietišķās informācijas dienests”, 2007. 288. lpp.
11. Monger R. Financial Accounting: a global approach. Chichester : John Wiley & Sons Ltd, 2010. 774 p.
12. Paupa V., Šneidere R. „Uzdevumu krājums finanšu analīze”. Rīga, SIA „Drukātava”, 2008. 46. lpp.
13. Rurāne M. Finanšu pārvaldība. Rīga, Latvijas izglītības fonds, 2001. 281. lpp.
14. Rurāne M. Finanšu menedžments. Rīga, Rīgas Starptautiskā ekonomikas un biznesa administrācijas augstskola, 2006. 383. lpp.
15. Šneidere R. Finanšu analīzes metodes uzņēmuma maksātspējas prognozēšanai. Rīga, SIA „Lietišķās informācijas dienests”, 2009. 232. lpp.
16. Бромвич М. Анализ экономической эффективности капиталовложений. ИНФРА-М, Москва, 1996. 425 стр.
17. Галицкая С.В. Финансовый менеджмент. Финансовый анализ. Финансы предприятий. Эксмо, Москва, 2009. 650 стр.
18. Зудилин А.П. Анализ хозяйственной деятельности предприятий развитых капиталистических стран. Российский университет дружбы народов, Москва, 1995. 224 стр.

19. Ковалев В. В. Финансовый анализ: методы и процедуры. Москва : Финансы и статистика, 2002. 559 стр.
20. Хелферт Э. Техника финансового анализа. 10-е изд. Издательский дом «Питер», 2003, 640 стр.
21. Шеремет А.Д. Теория экономического анализа. ИНФРА-М, Москва, 2002. 333 стр.
22. „*Eksperti: Aktivitāte mazumtirdzniecībā sit augstu vilni*”. Pieejams: <http://www.db.lv/tirdznieciba/eksperti-aktivitate-mazumtirdznieciba-sit-augstu-vilni376182> (skatīts: 20.04.2013)
23. „*Rimi*” un „*Maxima*” neizjūt būtisku mazumtirdzniecības apjomu samazinājumu. ”Pieejams: http://financenet.tvnet.lv/nozares/152295rimi_un_maxima_neizjut_butisku_u_mazumtirdzniecibas_apjomu_samazinajumu (skatīts: 22.04.2013)
24. *Centrālās statistikas pārvaldes datu bāzes*. Pieejams: <http://www.csb.gov.lv/> (skatīts: 20.04.2013)
25. *Latvijas Republikas Ministru kabineta mājas lapa*. Pieejams: <http://www.mk.gov.lv/lv/aktuali/zinas/2012gads/07/030712-fm-09/> (skatīts: 22.04.2013)
26. *Lursoft – uzņēmumu datu bāzes*. Pieejams: http://www.lursoft.lv/finansu_analize.html (skatīts: 1.03.2013)
27. *SIA “Rimi Latvia” vadība*. Pieejams: <http://www.rimi.lv/par-uznemumu/par-mums/vadiba> (skatīts: 18.04.2013)
28. *SIA „Rimi Latvia” akcija „Ziedo veikalā”*. Pieejams: <http://www.rimi.lv/rimi-rup/labdariba/ziedo-veikala> (skatīts: 18.04.2013)
29. *SIA „Rimi Latvia” aktivitātes veikalos*. Pieejams: <http://www.rimi.lv/rimi-rup/dzivo-veseligi> (skatīts: 18.04.2013)
30. SIA „Rimi Latvia” 2008., 2009., 2010., 2011. gada pārskati

PIELIKUMI

Pielikums Nr.1. SIA „Rimi Latvia” bilances aktīvs laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam

AKTĪVS	1.01.2008 - 31.12.2008	1.01.2009 - 31.12.2009	1.01.2010 - 31.12.2010	1.01.2011 - 31.12.2011
Ilgtermiņa ieguldījumi				
1. Nemateriālie ieguldījumi				
Datorprogrammas	20673	38138	75081	117124
Nemateriālā vērtība	1383343	1383343	1383343	1383343
Licences un tamlīdzīgas tiesības	1387308	867064	711315	635683
Nemateriālie ieguldījumi kopā	<u>2791324</u>	<u>2288545</u>	<u>2169739</u>	<u>2136150</u>
2. Pamatlīdzekļi				
Zemes gabali, ēkas	896535		737508	633676
Ilgtermiņa ieguldījumi nomātajos pamatlīdzekļos	3010607	841340	2895115	2771276
Iekārtas un mašīnas	15474739	3032675	12292736	13373246
Pārējie pamatlīdzekļi	107548	13845916	49325	3305
Avansa maksājumi par pamatlīdzekļiem	18317	22832		2772
Pamatlīdzekļi kopā	<u>19507746</u>	<u>17742763</u>	<u>15974684</u>	<u>16784275</u>
Ilgtermiņa ieguldījumi kopā	<u>26410163</u>	<u>29417824</u>	<u>31583529</u>	<u>27410097</u>
Apgrozāmie līdzekļi				
1. Krājumi				
Citi krājumi	22546			
Gatavie ražojumi un preces pārdošanai	25582218	19516020	20663679	23046128
Krājumi kopā	<u>25604764</u>	<u>19516020</u>	<u>20663679</u>	<u>23046128</u>
2. Debitori				
Pircēju un pasūtītāju parādi	35390	44418	1668841	1743105
Radniecīgo sabiedrību parādi	9652277	7121299	19962741	3778033
Citi debitori	3618781	4730809	3979213	4349593
Nākamo periodu izmaksas	615743	296088	182951	276572
Uzkrātie ieņēmumi	308928	346523	198007	178850
Debitori kopā	<u>14231119</u>	<u>12539137</u>	<u>25991753</u>	<u>10326153</u>
Nauda un tās ekvivalenti	<u>14199317</u>	<u>9043318</u>	<u>5808372</u>	<u>14753389</u>
Apgrozāmie līdzekļi kopā	<u>54035200</u>	<u>41098475</u>	<u>52463804</u>	<u>48125670</u>
Aktīvu kopsumma	<u>80445363</u>	<u>70516299</u>	<u>79873901</u>	<u>79709199</u>

Pielikums Nr.2. SIA „Rimi Latvia” bilances pasīvs laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam

PASĪVS	1.01.2008 - 31.12.2008	1.01.2009 - 31.12.2009	1.01.2010 - 31.12.2010	1.01.2011 - 31.12.2011
Pašu kapitāls				
Pamatkapitāls	10344900	10344900	10344900	10344900
Nesadalītā peļņa vai nesegtie zaudējumi				
a) iepriekšējo periodu	-2914351	11515646	12212436	6785196
b) pārskata periodā	14429997	696790	5572760	6132424
Pašu kapitāls kopā	<u>21860546</u>	<u>22557336</u>	<u>28130096</u>	<u>23262520</u>
Kreditori				
1. Ilgtermiņa kreditori				
Atliktā nodokļa saistības	721936	614763	451589	368375
No pircējiem saņemtie avansi	31021	76838	117410	140789
Ilgtermiņa kreditori kopā	<u>752957</u>	<u>691601</u>	<u>568999</u>	<u>509164</u>
2. Īstermiņa kreditori				
Parādi piegādātājiem un darbuņēmējiem	46592179	39037394	42310548	44294929
Parādi radniecīgām sabiedrībām	1441886	986843	802236	1712943
Nodokļi un VSAOI	3850729	2462987	3491206	3845164
Pārējie kreditori	851188	752127	717366	771928
Nākamo periodu ieņēmumi	919520	526118	183764	213653
Uzkrātās saistības	4176358	3501893	3669686	5098898
Īstermiņa kreditori kopā	<u>57831860</u>	<u>47267362</u>	<u>51174806</u>	<u>55937515</u>
Kopā kreditori	<u>58584817</u>	<u>47958963</u>	<u>51743805</u>	<u>56446679</u>
Pasīvu kopsumma	<u>80445363</u>	<u>70516299</u>	<u>79873901</u>	<u>79709199</u>

Pielikums Nr.3. SIA „Rimi Latvia” Peļņas vai zaudējuma aprēķins laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam.

Neto apgrozījums	464988787	404386242	391830671	417161590
Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	-368355913	-327799549	-314411564	-337211716
Bruto peļņa	96632874	76586693	77419107	79949874
Pārdošanas izmaksas	-72951893	-69732713	-65519270	-66950758
Administrācijas izmaksas	-10144202	-7843643	-7304623	-8282256
Pārējie saimnieciskās darbības ieņēmumi	3894918	3306802	3118903	3372330
Pārejās saimnieciskās darbības izmaksas	-710354	-1027717	-450850	-385658
Pārējie procentu ieņēmumi un tamlīdzīgi ieņēmumi	470734	153618	72410	83601
Procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas	-172905	-791180	-664385	-386606
Peļņa/zaudējumi pirms nodokļiem	17019172	651860	6671292	7400527
Uzņēmuma ienākuma nodoklis par pārskata gadu	-1396393	-57508	1256101	-1320258
Atliktais nodoklis	-1186235	107173	163174	83214
Pārējie nodokļi	-6547	-4735		
Pārskata gada peļņa/zaudējumi	14429997	696790	5572760	6132424

Pielikums Nr.4. SIA „Rimi Latvia” naudas līdzekļu plūsmas aprēķins laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam.

Pamatdarbības naudas plūsma				
Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem	17019172	651860	6671292	7400527
<u>Korekcijas:</u>				
pamatlīdzekļu nolietojums	6199103	6675668	5953271	5214220
pamatlīdzekļu un nemateriālo ieguldījumu vērtības norakstījumi	698355	201817	139323	107892
Procentu un garantiju izmaksas	142431	10167	2204	1468
pārējie procentu ieņēmumi un tamlīdzīgi ieņēmumi	-175781	-153618	-37305	-29393
Līdzdalības radniecīgo sabiedrību pamatkapitālā	110150			
zaudējumi no pamatlīdzekļu pārdošanas	518939	925831	334482	259548
<i>Peļņa vai zaudējumi pirms apgrozāmo līdzekļu un īstermiņa saistību atlikumu izmaiņu ietekmes korekcijām</i>	24512369	8311725	13063267	12954262
<u>Korekcijas:</u>				
a) pircēju un pasūtītāju parādu palielinājums	1589670	1137593	-3286893	-48253
b) krājumu atlikumu izmaiņas	-5113541	6088744	-1147659	-2382449
c) parādu piegādātājiem un pārējiem kreditoriem izmaiņas	-4322950	-9543843	3484506	5268942
<i>Bruto pamatdarbības naudas plūsma</i>	16665548	5994219	12113221	15792502
Pārējie nodokļi	-3476	-5471	-4377	-5662
Samaksātais uzņēmumu ienākuma nodoklis		-2921385	-868703	-1842005
<i>Pamatdarbības neto naudas plūsma</i>	16662072	3067363	11240141	13944835

Pielikums Nr.4. SIA „Rimi Latvia” naudas līdzekļu plūsmas aprēķins laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam.

Ieguldīšanas darbības naudas plūsma				
Pamatlīdzekļu un nemateriālo ieguldījumu iegāde	-5149717	-5145905	-6374240	-4103044
Ieņēmumi no pamatlīdzekļu un nemateriālo ieguldījumu pārdošanas	83567	18272	16578	25135
Saņemtie (izsniegtie) aizdevumi, neto	-7514020	2253887	15832064	-10432064
Saņemtie procenti	33002	60551	29393	37090
Līdzdalība radniecīgo sabiedrību pamatkapitālā		-5400000	-3502964	
<i>Ieguldīšanas darbības neto naudas plūsma</i>	-12547168	-8213195	6000831	-14472883
Finansēšanas darbības naudas plūsma				
Samaksātās dividendes	-5000000		-11000000	
Samaksātie procenti	-471600	-10167	-649	-2204
<i>Finansēšanas darbības neto naudas plūsma</i>	-5471600	-10167	-11000649	-2204
Neto naudas un tās ekvivalentu palielinājums/samazinājums	-1356696	-5155999	8945017	-3234946
Naudas un tās ekvivalentu atlikums pārskata gada sākumā	15556013	14199317	5808372	9043318
Naudas un tās ekvivalentu atlikums pārskata gada beigās	14199317	9043318	14753389	5808372

Pielikums Nr.5. Mazumtirdzniecības nozaru vidējie finanšu rādītāji laika periodā no 2009. līdz 2011. gadam.

Rādītājs	Statistiskie raksturotāji	Gadi		
		2011	2010	2009
Apgrozījums (LVL)				
	Vidēji (mediāna)	29891.00	28197.00	40369.00
	Augšējā kvartile	123864.00	113602.00	149745.00
	Apakšējā kvartile	2565.00	2945.00	5061.00
	Uzņēmumu skaits	3861.00	3996.00	3343.00
Apgrozījuma pieaugums % (trīs gadu vidējais)				
	Vidēji (mediāna)	-9.63	-11.54	-3.92
	Augšējā kvartile	9.22	4.60	11.37
	Apakšējā kvartile	-23.36	-26.69	-24.16
	Uzņēmumu skaits	2927.00	3055.00	2707.00
Peļņa pirms nodokļiem (LVL)				
	Vidēji (mediāna)	-136.00	-508.00	-1390.00
	Augšējā kvartile	688.00	248.00	0.00
	Apakšējā kvartile	-3813.00	-5040.00	-7296.00
	Uzņēmumu skaits	3861.00	3996.00	3343.00
Peļņa pēc nodokļiem (LVL)				
	Vidēji (mediāna)	-181.00	-546.00	-1433.00
	Augšējā kvartile	545.00	158.00	0.00
	Apakšējā kvartile	-3934.00	-5164.00	-7357.00
	Uzņēmumu skaits	3861.00	3996.00	3343.00
EBIT (Peļņa pirms nodokļiem un procentu maksājumiem)(LVL)				
	Vidēji (mediāna)	-152.00	-494.00	-1332.00
	Augšējā kvartile	716.00	272.00	3.00
	Apakšējā kvartile	-3991.00	-5150.00	-7079.00
	Uzņēmumu skaits	3861.00	3996.00	3343.00
Pašu kapitāls (LVL)				
	Vidēji (mediāna)	-737.00	-1040.00	-772.00
	Augšējā kvartile	3435.00	3158.00	4071.00
	Apakšējā kvartile	-11281.00	-12200.00	-11167.00
	Uzņēmumu skaits	3861.00	3996.00	3343.00
Aktīvi (LVL)				
	Vidēji (mediāna)	11879.00	12771.00	16400.00
	Augšējā kvartile	48140.00	48338.00	56233.00
	Apakšējā kvartile	2651.00	3115.00	4015.00
	Uzņēmumu skaits	3861.00	3996.00	3343.00

Vispārējais Aprogzāmo līdzekļu koeficients (Current ratio) = Aprogzāmie līdzekļi / Īstermiņa parādi				
	Vidēji (mediāna)	0.94	0.93	0.95
	Augšējā kvartile	1.86	1.96	2.02
	Apakšējā kvartile	0.41	0.38	0.43
	Uzņēmumu skaits	3446.00	3646.00	3101.00
Maksājspēja (Equity ratio)				
	Vidēji (mediāna)	-0.08	-0.10	-0.05
	Augšējā kvartile	0.31	0.27	0.25
	Apakšējā kvartile	-1.45	-1.32	-1.05
	Uzņēmumu skaits	3762.00	3885.00	3284.00
Kapitāla atdeve = Pārskata perioda peļņa vai zaudējumi pēc nodokļiem (tīrie ieņēmumi) / Pašu kapitāls * 100 %				
	Vidēji (mediāna)	-12.45	-16.50	-25.36
	Augšējā kvartile	0.00	0.00	0.00
	Apakšējā kvartile	-62.01	-67.43	-86.08
	Uzņēmumu skaits	3828.00	3959.00	3322.00
Bruto peļņas robeža = Bruto peļņa vai zaudējumi / Neto aprozijums * 100 %				
	Vidēji (mediāna)	6.28	6.44	5.26
	Augšējā kvartile	21.17	21.09	19.70
	Apakšējā kvartile	-0.99	-2.08	-5.07
	Uzņēmumu skaits	3175.00	3303.00	2843.00
Aktīvu atdeve = Pārskata perioda peļņa vai zaudējumi pēc nodokļiem (tīrie ieņēmumi) / Aktīvu bilance * 100 %				
	Vidēji (mediāna)	-2.72	-6.14	-9.00
	Augšējā kvartile	2.37	0.85	0.00
	Apakšējā kvartile	-33.74	-38.23	-45.65
	Uzņēmumu skaits	3762.00	3885.00	3284.00
Ilgtermiņa ieguldījumu atdeve = Pārskata perioda peļņa vai zaudējumi pēc nodokļiem (tīrie ieņēmumi) / Ilgtermiņa ieguldījumi * 100 %				
	Vidēji (mediāna)	-8.80	-23.88	-34.31
	Augšējā kvartile	18.57	5.74	0.54
	Apakšējā kvartile	-202.26	-224.06	-229.89
	Uzņēmumu skaits	2798.00	3049.00	2668.00
Kreditoru aprīte dienās				
	Vidēji (mediāna)	185.60	209.04	184.70
	Augšējā kvartile	530.06	618.33	526.69
	Apakšējā kvartile	73.21	78.29	73.75
	Uzņēmumu skaits	2885.00	3035.00	2689.00
Vidējais iekasēšanas periods (dienas) = 365 / Pircēju un pasūtītāju debeta aprozijums				
	Vidēji (mediāna)	8.40	10.66	8.36
	Augšējā kvartile	39.19	46.64	37.87
	Apakšējā kvartile	1.58	1.92	2.00
	Uzņēmumu skaits	3175.00	3303.00	2843.00

Precīzais (stingrais) apgrozāmo līdzekļu koeficients = (Apgrozāmie līdzekļi – Krājumi) / Īstermiņa parādi				
	Vidēji (mediāna)	0.21	0.21	0.19
	Augšējā kvartile	0.71	0.72	0.61
	Apakšējā kvartile	0.05	0.05	0.06
	Uzņēmumu skaits	3446.00	3646.00	3101.00
Krājumu apgrozījums = Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas / Krājumi				
	Vidēji (mediāna)	4.53	4.63	5.44
	Augšējā kvartile	12.88	12.47	14.18
	Apakšējā kvartile	1.01	1.04	1.27
	Uzņēmumu skaits	2907.00	3044.00	2665.00
Parāds pret pašu kapitālu = Kreditori / Pašu kapitāls				
	Vidēji (mediāna)	-1.02	-1.05	-1.03
	Augšējā kvartile	1.39	1.55	2.03
	Apakšējā kvartile	-1.98	-2.09	-2.20
	Uzņēmumu skaits	3828.00	3959.00	3322.00
Darbinieku skaits				
	Vidēji (mediāna)	3.00	3.00	3.00
	Augšējā kvartile	6.00	6.00	7.00
	Apakšējā kvartile	1.00	1.00	1.00
	Uzņēmumu skaits	3861.00	3996.00	3343.00
Apgrozījums uz vienu darbinieku (LVL)				
	Vidēji (mediāna)	11035.50	10923.50	12843.00
	Augšējā kvartile	24056.50	23130.83	25258.06
	Apakšējā kvartile	3309.00	3419.00	4019.50
	Uzņēmumu skaits	3382.00	3439.00	2912.00
Tīrā peļņa uz vienu darbinieku (LVL)				
	Vidēji (mediāna)	-137.33	-313.67	-536.00
	Augšējā kvartile	174.14	79.52	7.75
	Apakšējā kvartile	-1233.00	-1629.25	-1863.83
	Uzņēmumu skaits	3382.00	3439.00	2912.00

Pielikums Nr.6. Mazumtirdzniecības nozaru vidējie finanšu rādītāji 2008.gadā

Rādītājs	Uzņēmumu skaits	Vidēji (mediāna)	Augšējā kvartile	Apakšējā kvartile
Apgrozījums (LVL)	2277	89377	255996	15961
Apgrozījuma pieaugums % (trīs gadu vidējais)	1857	12.34	26.52	-8.49
Peļņa pirms nodokļiem (LVL)	2277	-121	1107	-4586
Peļņa pēc nodokļiem (LVL)	2277	-200	847	-4800
EBIT (Peļņa pirms nodokļiem un procentu maksājumiem)(LVL)	2277	-64	1667	-4248
Pašu kapitāls (LVL)	2277	232	8950	-8362
Aktīvi (LVL)	2277	22241	63881	5976
Vispārējais Apgrozāmo līdzekļu koeficients (Current ratio) = Apgrozāmie līdzekļi / Īstermiņa parādi	2150	1	1.89	0.52
Maksātspēja (Equity ratio)	2233	0.02	0.3	-0.65

Kapitāla atdeve = Pārskata perioda peļņa vai zaudējumi pēc nodokļiem (tīrie ieņēmumi) / Pašu kapitāls * 100 %	2264	-10.49	5.35	-71.23
Bruto peļņas robeža = Bruto peļņa vai zaudējumi / Neto apgrozījums * 100 %	1960	6.55	16.97	0
Aktīvu atdeve = Pārskata perioda peļņa vai zaudējumi pēc nodokļiem (tīrie ieņēmumi) / Aktīvu bilance * 100 %	2233	-1.83	2.89	-26.6
Ilgtermiņa ieguldījumu atdeve = Pārskata perioda peļņa vai zaudējumi pēc nodokļiem (tīrie ieņēmumi) / Ilgtermiņa ieguldījumi * 100 %	1923	-5.28	14.26	-108.98
Kreditoru aprite dienās	1905	94.17	249.86	46.41
Vidējais iekasēšanas periods (dienas) = 365 / Pircēju un pasūtītāju debeta apgrozījums	1960	4.24	15.57	1.25
Precīzais (stingrais) apgrozāmo līdzekļu koeficients = (Apgrozāmie līdzekļi – Krājumi) / Īstermiņa parādi	2150	0.2	0.56	0.06
Krājumu apgrozījums = Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas / Krājumi	1852	9.31	18.26	3.24
Parāds pret pašu kapitālu = Kreditori / Pašu kapitāls	2264	0	2.74	-2.15

Darbinieku skaits	2277	4	9	1
Apgrozījums uz vienu darbinieku (LVL)	1811	20893.77	32851	9230.53
Tīrā peļņa uz vienu darbinieku (LVL)	1811	-114.5	185.67	-1104
